

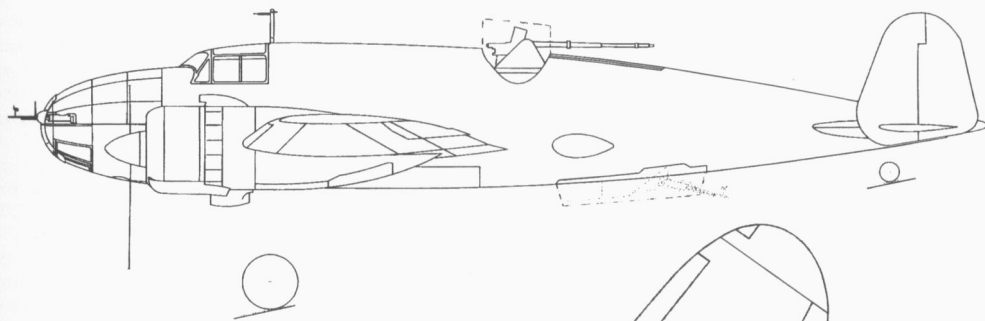
MONOGRAFIE LOTNICZE

100

D. BERNÁD, B. BRANIEWSKI, J. B. CYNK,
A. GLASS, T. J. KOPAŃSKI

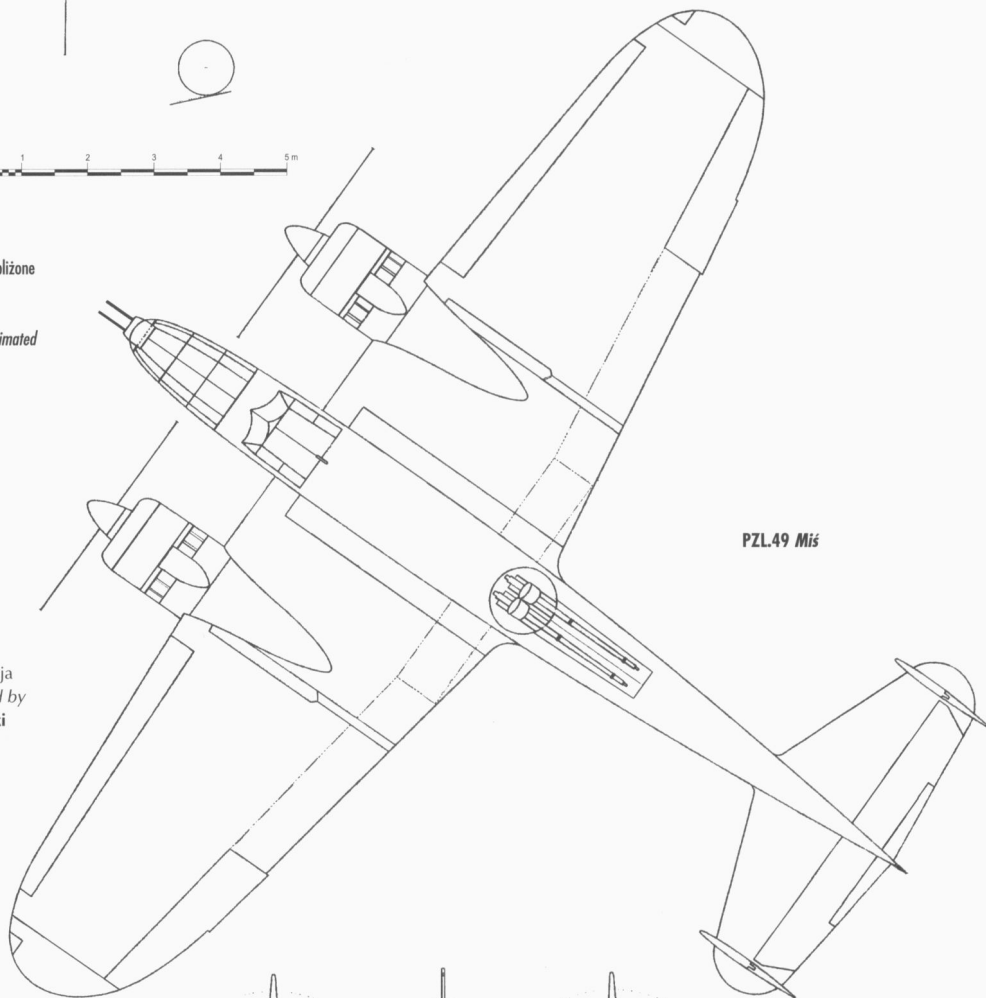
PZL.37 ŁOŚ

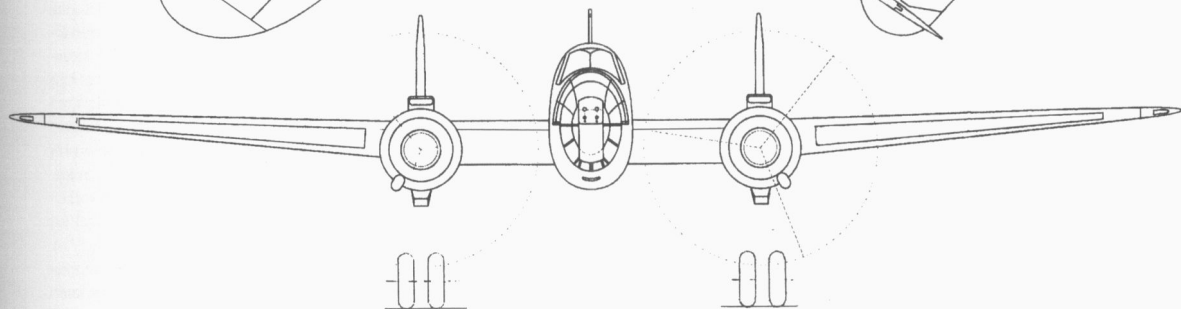
Uwaga:
wymiary przybliżone

Note:
dimensions estimated

PZL.49 Miś

Rekonstrukcja
Reconstructed by
W. Klepacki

▼ Pierwszy prototyp
PZL.37/1 (72.1), pierwsza
wersja, otwarte podwozie

▼ The first prototype
PZL.37/1 (72.1), the first
version, undercarriage
lowered.

Opracowali
Drawn by
W. Klepacki, A. Glass
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

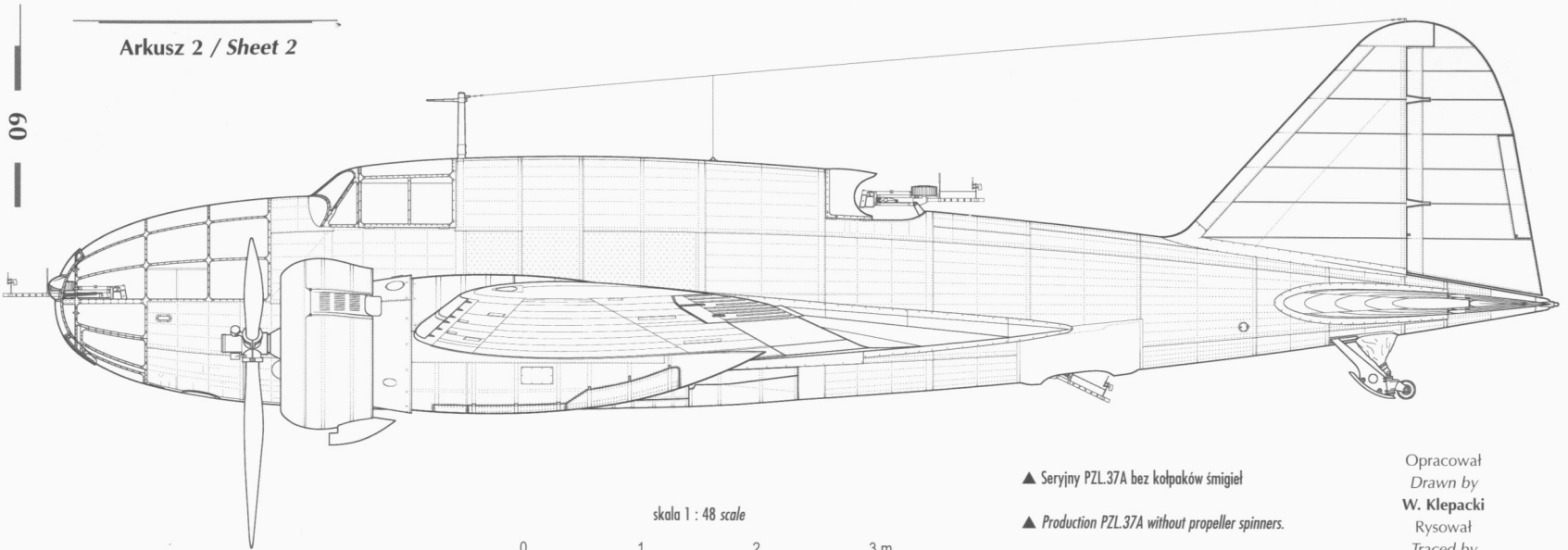
▼ Pierwszy prototyp PZL.37/1 (72.1), druga wersja

▼ The first prototype PZL.37/1 (72.1), the second version.

skala 1 : 48 scale

Arkusz 2 / Sheet 2

skala 1 : 48 scale

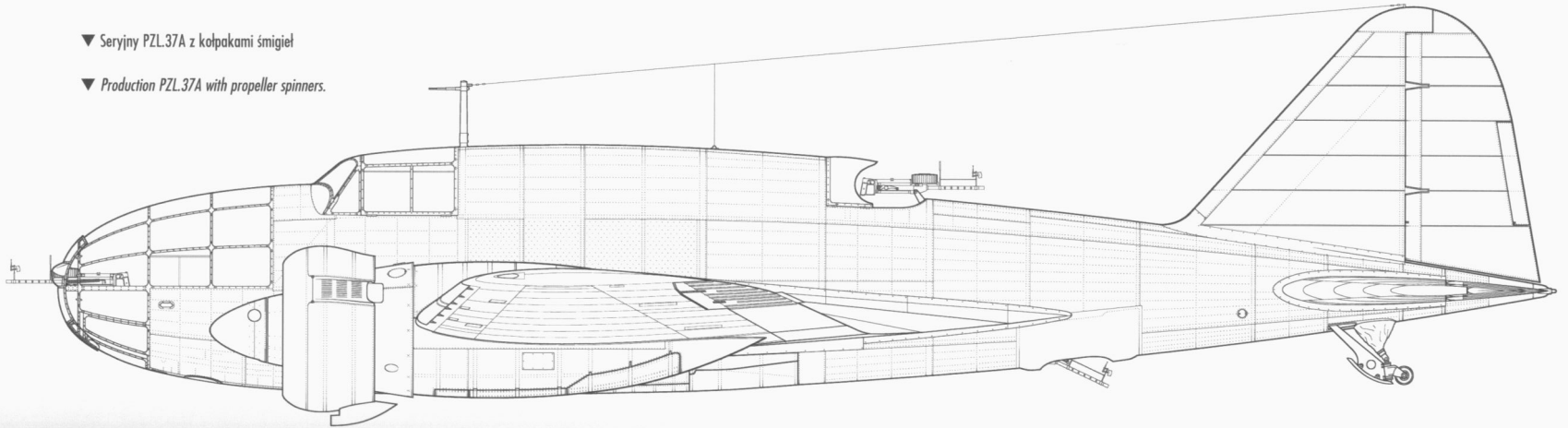
▲ Seryjny PZL.37A bez kołpaków śmigiel

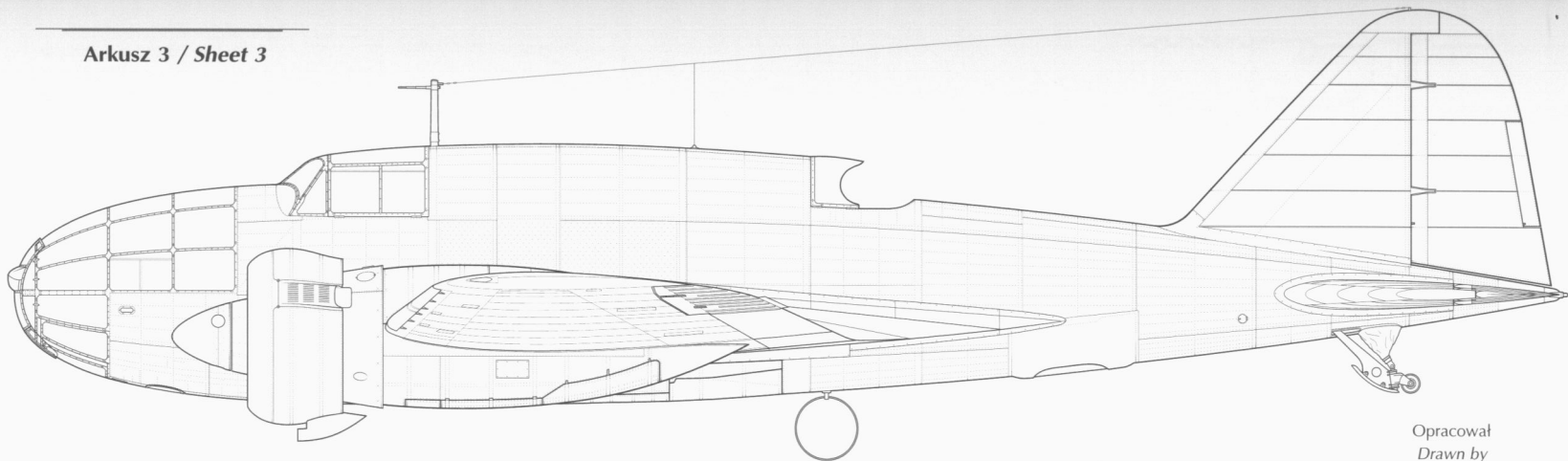
▲ Production PZL.37A without propeller spinners.

Opracował
Drawn by
W. Klepacki
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

▼ Seryjny PZL.37A z kołpakami śmigiel

▼ Production PZL.37A with propeller spinners.

▲ PZL.37A z anteną ramową pod kadłubem

▲ PZL.37A with frame aerial under the fuselage.

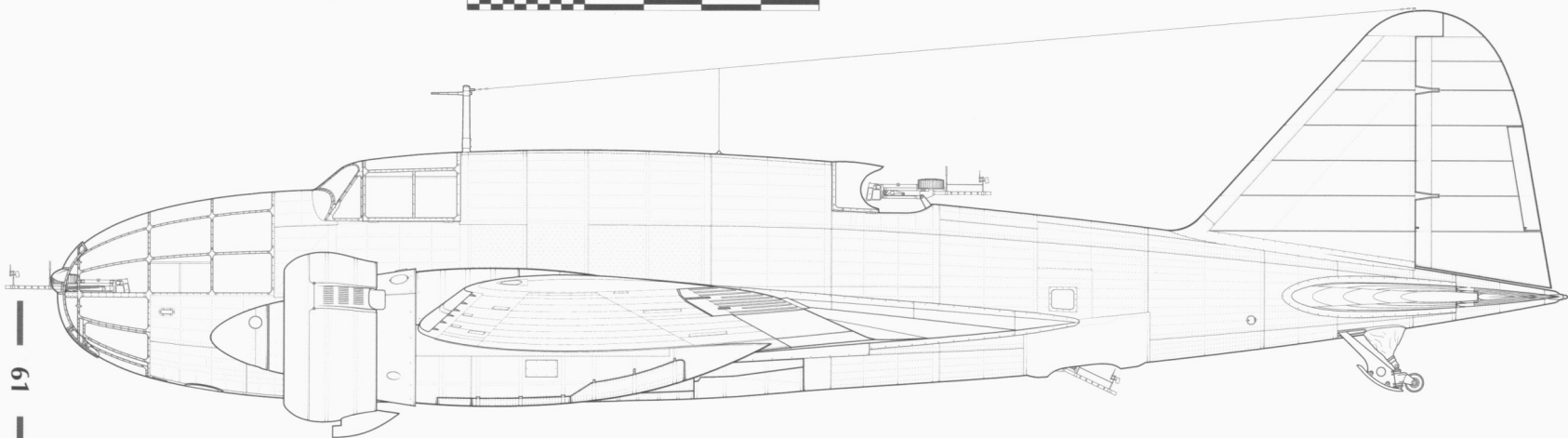
skala 1 : 48 scale

▼ PZL.37A z okienkiem w tyle kadłuba

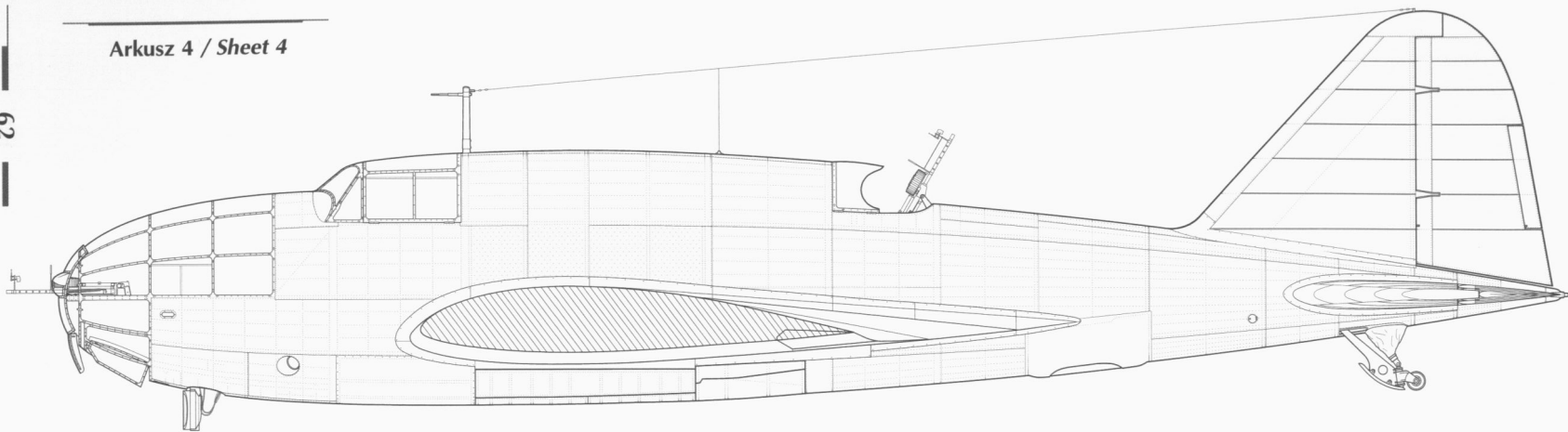
▼ PZL.37A with a window in the rear fuselage.

Opracował
Drawn by
W. Klepacki
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

Arkusz 4 / Sheet 4

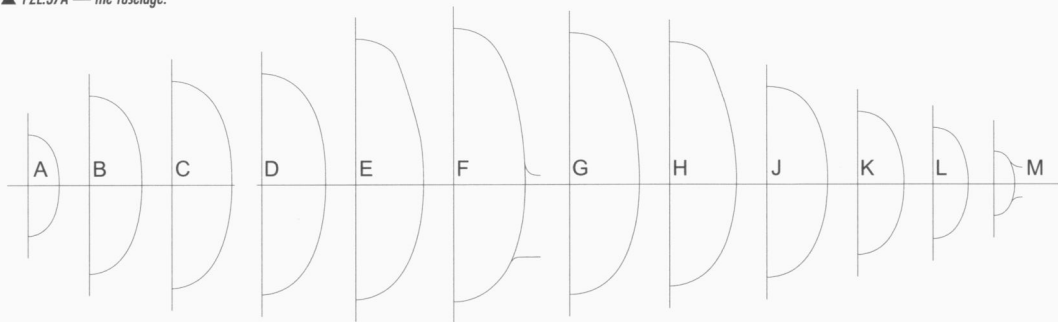
62

A | B | C | D | E | F | G | H | J | K | L | M

▲ PZL.37A — kadłub

▲ PZL.37A — the fuselage.

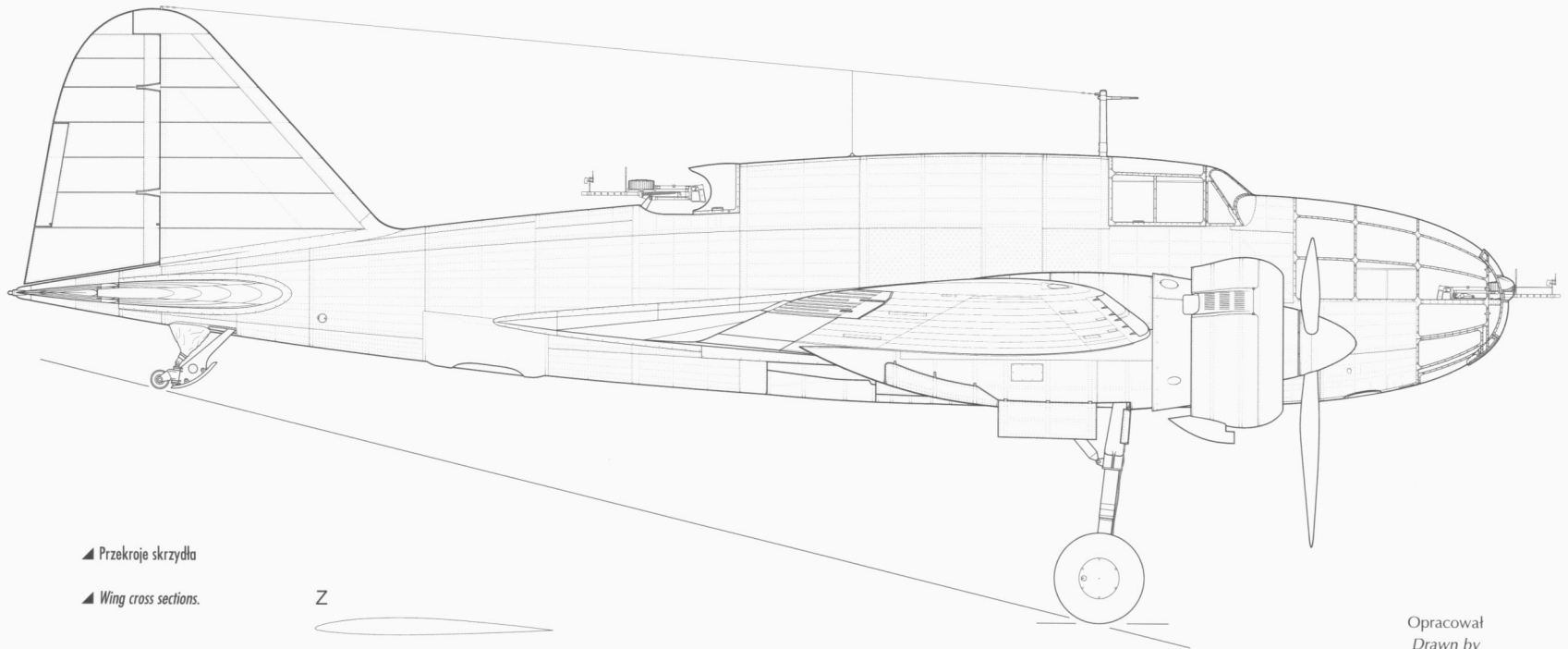
▲ Przekroje kadłuba

▲ Fuselage cross sections.

Opracował
 Drawn by
W. Klepacki
 Rysował
 Traced by
Jacek Jackiewicz

skala 1 : 48 scale

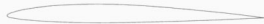

▲ Przekroje skrzydła

▲ Wing cross sections.

Z

Y

X

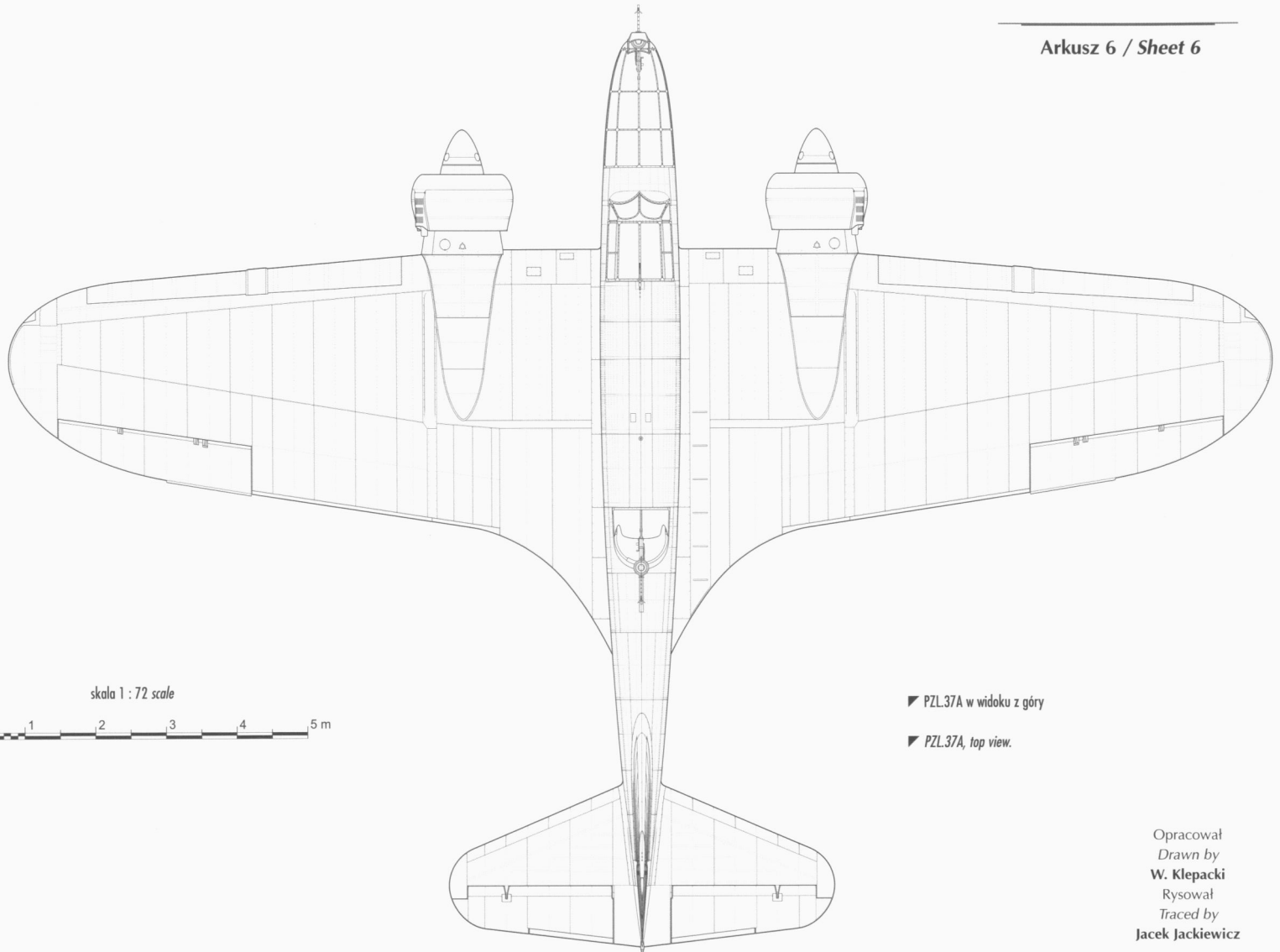
▲ PZL.37A, prawy bok, otwarte podwozie

▲ PZL.37A, starboard side, undercarriage lowered.

Opracował
Drawn by
W. Klepacki
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

skala 1 : 48 scale

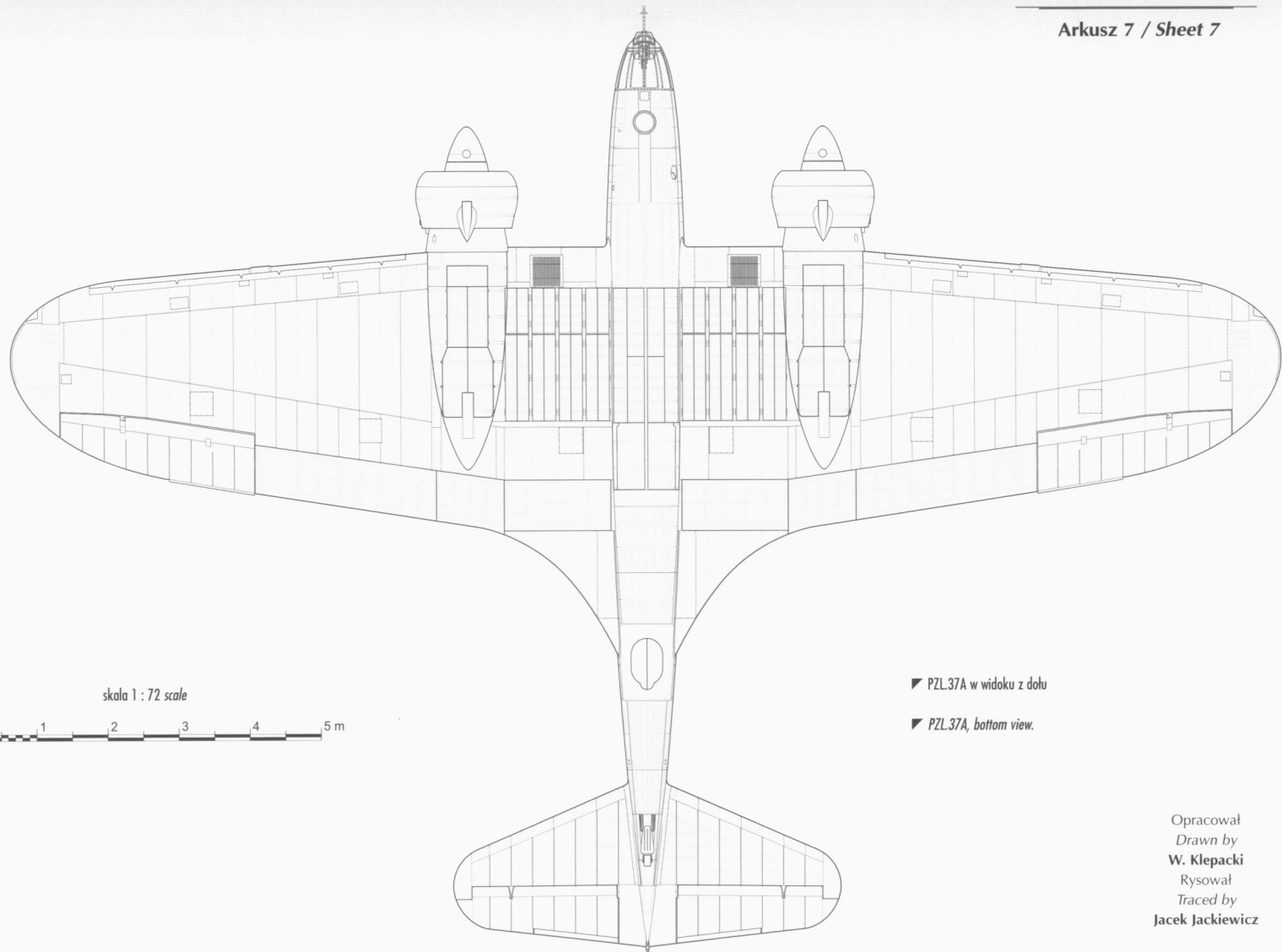
skala 1 : 72 scale

▼ PZL.37A w widoku z góry

▼ PZL.37A, top view.

Opracował
Drawn by
W. Klepacki
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

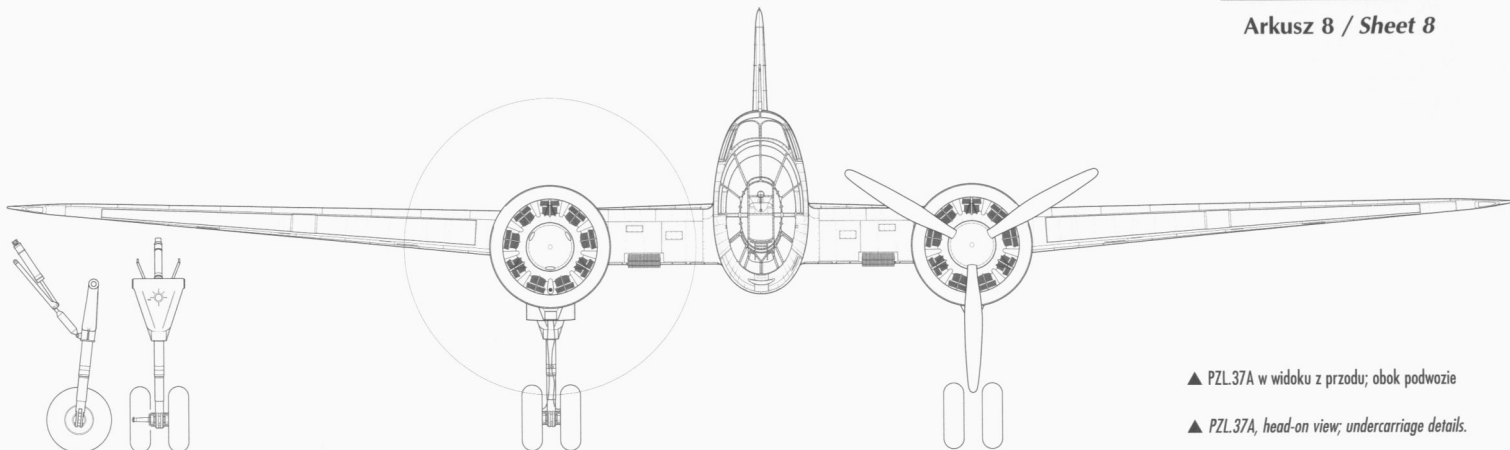
skala 1 : 72 scale

▼ PZL.37A w widoku z dołu

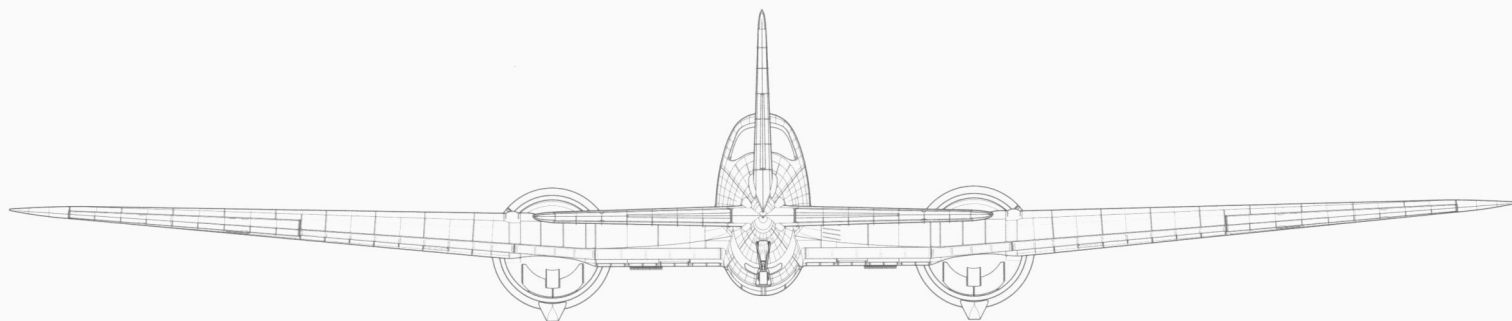
▼ PZL.37A, bottom view.

Opracował
Drawn by
W. Klepacki
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

▲ PZL.37A w widoku z przodu; obok podwozie

▲ PZL.37A, head-on view; undercarriage details.

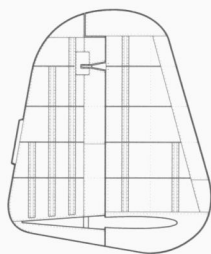
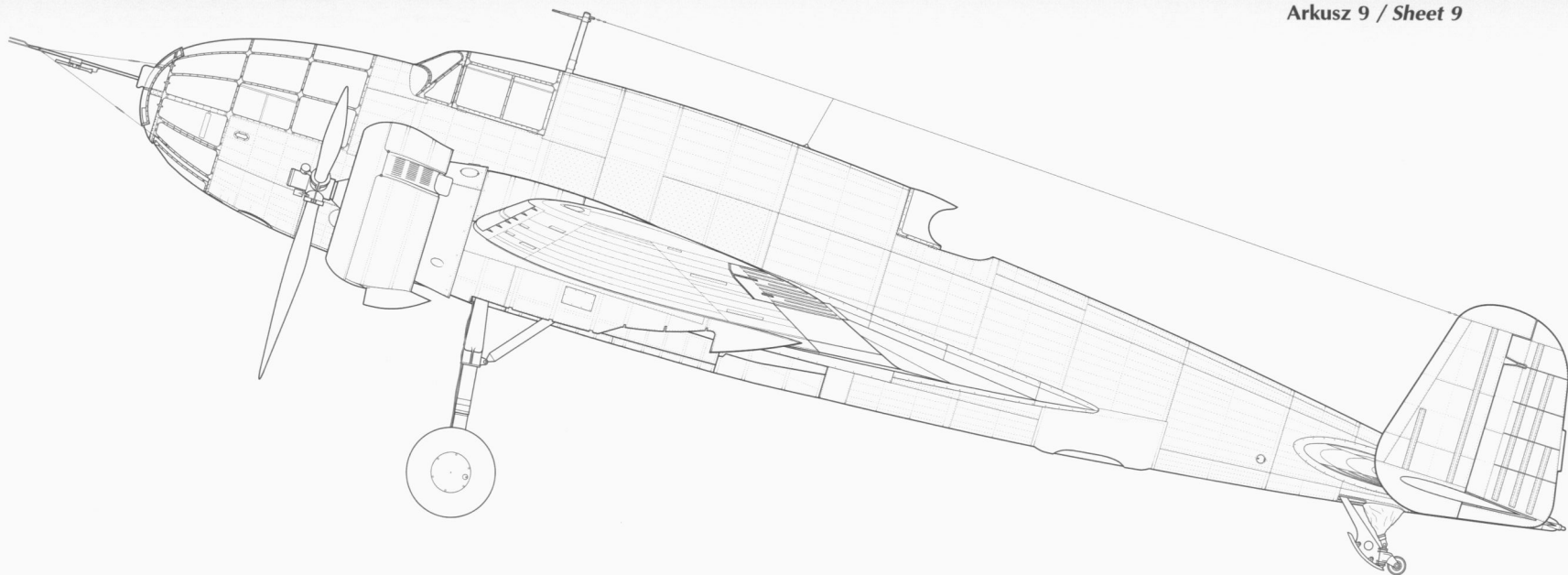
▲ PZL.37A w widoku z tyłu

▲ PZL.37A, rear view.

skala 1 : 72 scale

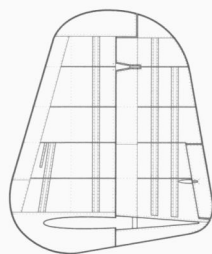

Opracował
Drawn by
W. Klepacki
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

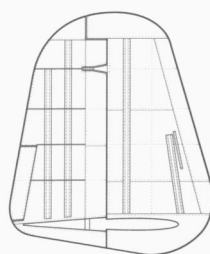
▲ Statecznik pionowy i ster kierunku lewy — widok od wewnątrz

▲ Port fin and rudder — inboard view.

▲ Statecznik pionowy i ster kierunku prawy — widok od wewnątrz

▲ Starboard fin and rudder — inboard view.

▲ Statecznik pionowy i ster kierunku prawy — widok z zewnątrz

▲ Starboard fin and rudder — outboard view.

▲ Drugi prototyp PZL.37/I (72.2), pierwsza wersja

▲ The second prototype PZL.37/I (72.2), the first version.

Opracował
Drawn by
W. Klepacki
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

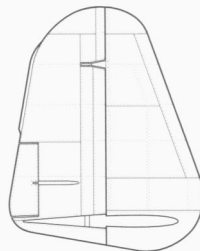
skala 1 : 48 scale

Arkusz 10 / Sheet 10

▼ Drugi prototyp PZL.37/II (72.2), druga wersja

▼ The second prototype PZL.37/II (72.2), the second version.

▲ Statecznik pionowy i ster kierunku
prawy — widok z zewnątrz

▲ Starboard fin and rudder — out-
board view.

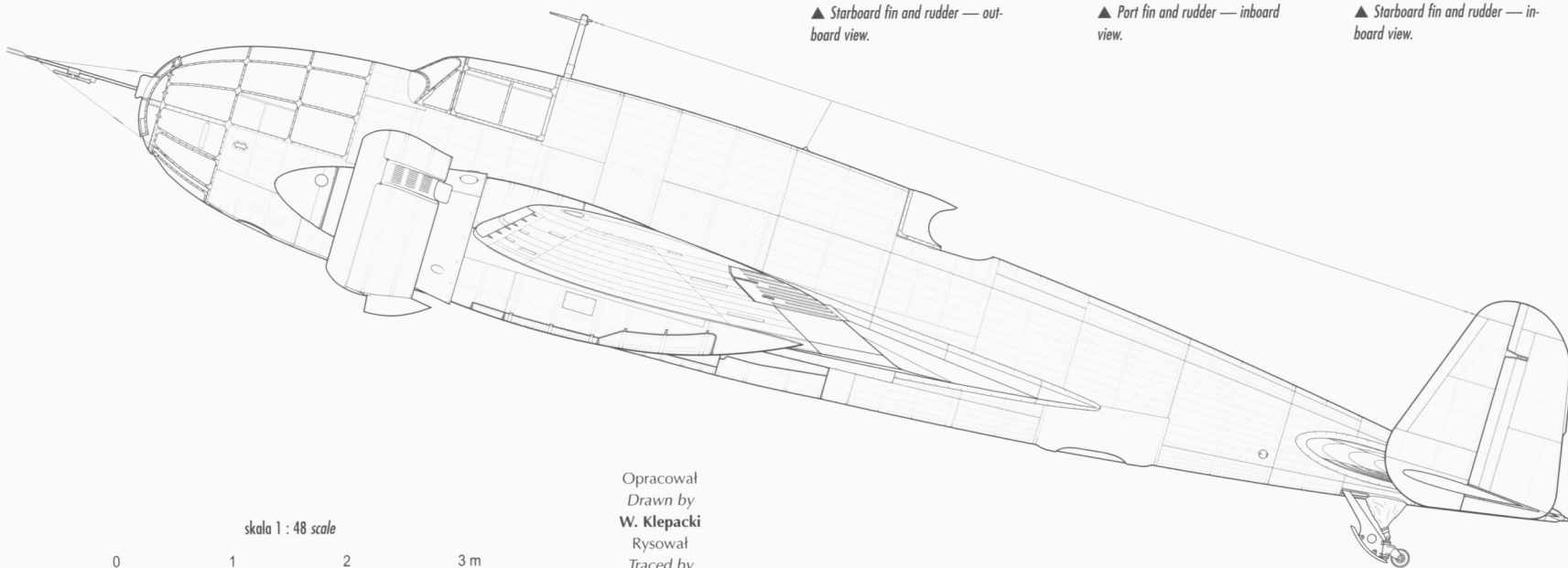
▲ Statecznik pionowy i ster kierunku
lewy — widok od wewnątrz

▲ Port fin and rudder — inboard
view.

▲ Statecznik pionowy i ster kierunku
prawy — widok od wewnątrz

▲ Starboard fin and rudder — in-
board view.

skala 1 : 48 scale

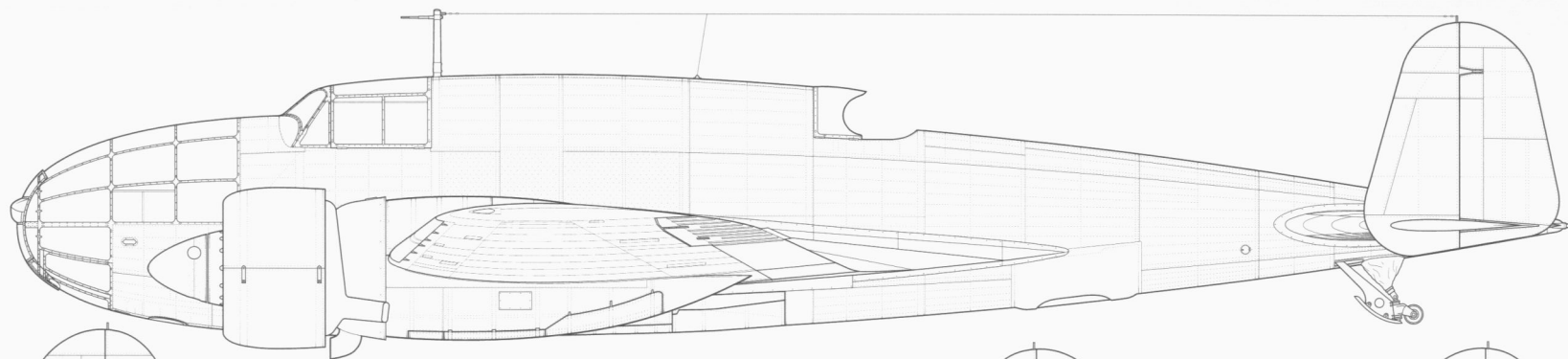

Opracował
Drawn by
W. Klepacki
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

skala 1 : 48 scale

Arkusz 11 / Sheet 11

◀ Statecznik pionowy i ster kierunku lewy — widok od wewnątrz

◀ Port fin and rudder — inboard view.

▲ Trzeci prototyp PZL.37/III (72.13) z silnikami Gnôme-Rhône

▲ The third prototype PZL.37/III (72.13) with Gnôme-Rhône engines.

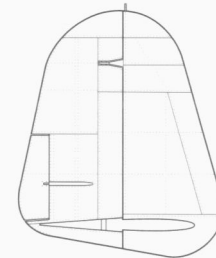
▶ Statecznik pionowy i ster kierunku prawy — widok od wewnątrz

▶ Starboard fin and rudder — inboard view.

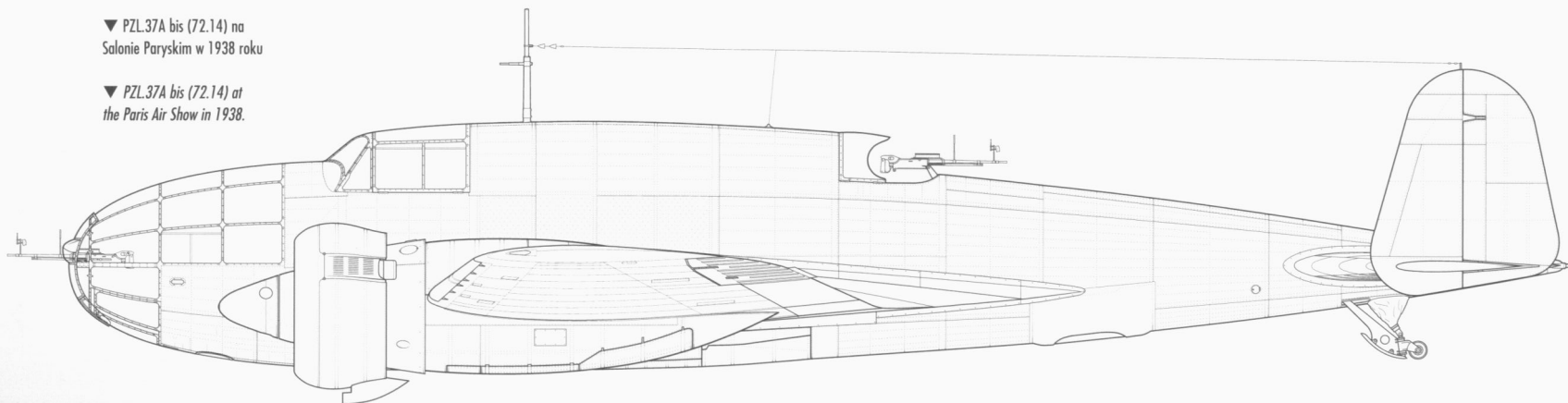
▶ Statecznik pionowy i ster kierunku prawy — widok z zewnątrz

▶ Starboard fin and rudder — outboard view.

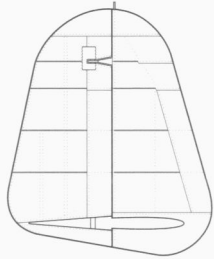
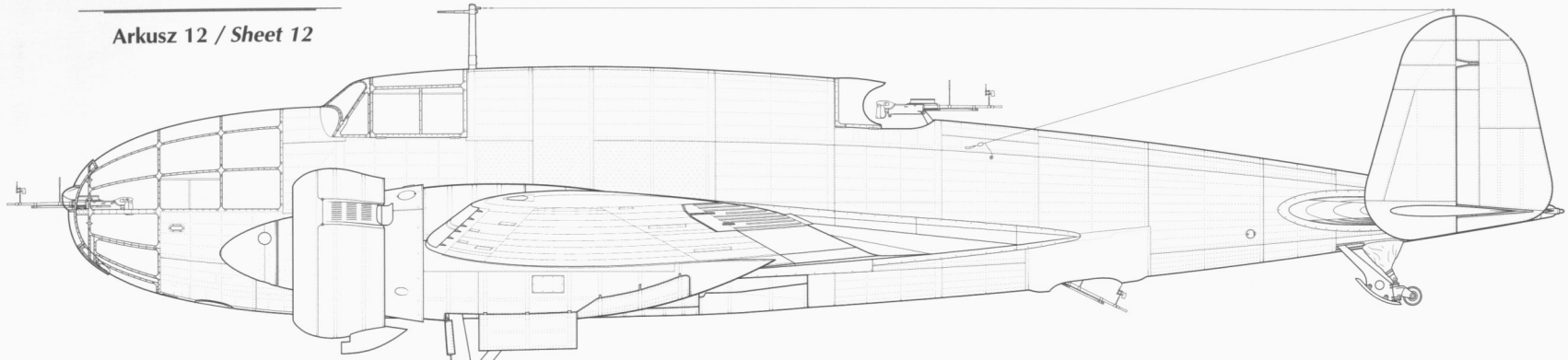

▼ PZL.37A bis (72.14) na Salonie Paryskim w 1938 roku

▼ PZL.37A bis (72.14) at the Paris Air Show in 1938.

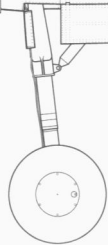

Arkusz 12 / Sheet 12

◀ Statecznik pionowy i ster kierunku lewy — widok od wewnątrz

◀ Port fin and rudder — inboard view.

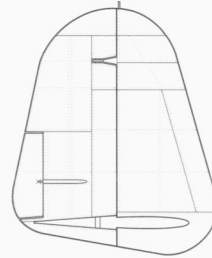

▲ Seryjny PZL.37A bis, otwarte podwozie

▲ Production PZL.37A bis, undercarriage lowered.

▶ Statecznik pionowy i ster kierunku prawy — widok od wewnątrz

▶ Starboard fin and rudder — inboard view.

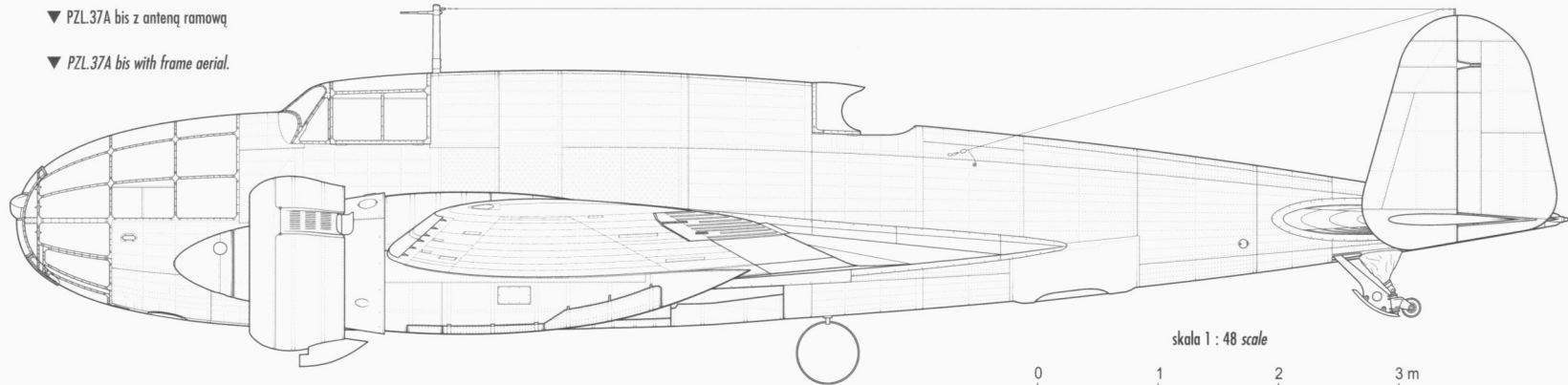

◀ Statecznik pionowy i ster kierunku prawy — widok z zewnątrz

◀ Starboard fin and rudder — outboard view.

▼ PZL.37A bis z anteną ramową

▼ PZL.37A bis with frame aerial.

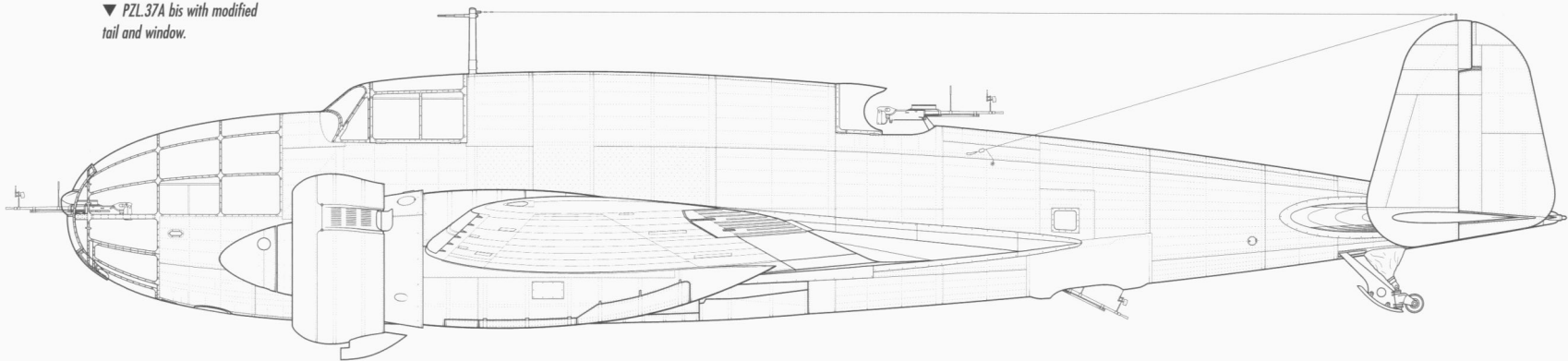

skala 1 : 48 scale

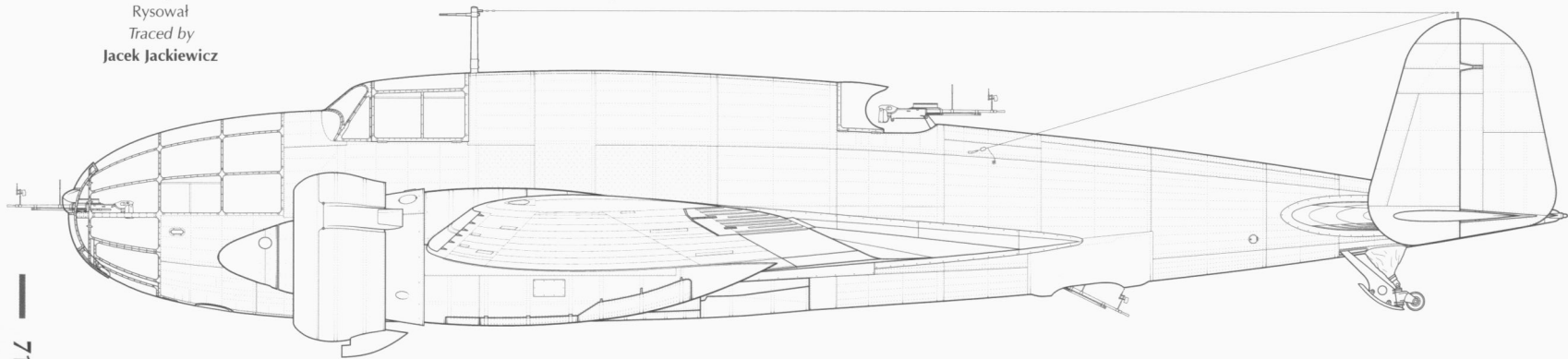

▼ PZL.37A bis z poprawionym
usterzeniem i okienkiem

▼ PZL.37A bis with modified
tail and window.

Opracował
Drawn by
W. Klepacki
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

▲ Seryjny PZL.37B I (I seria)

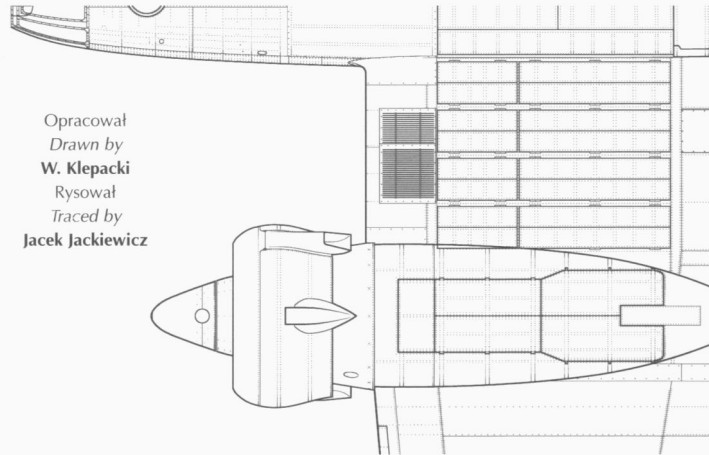
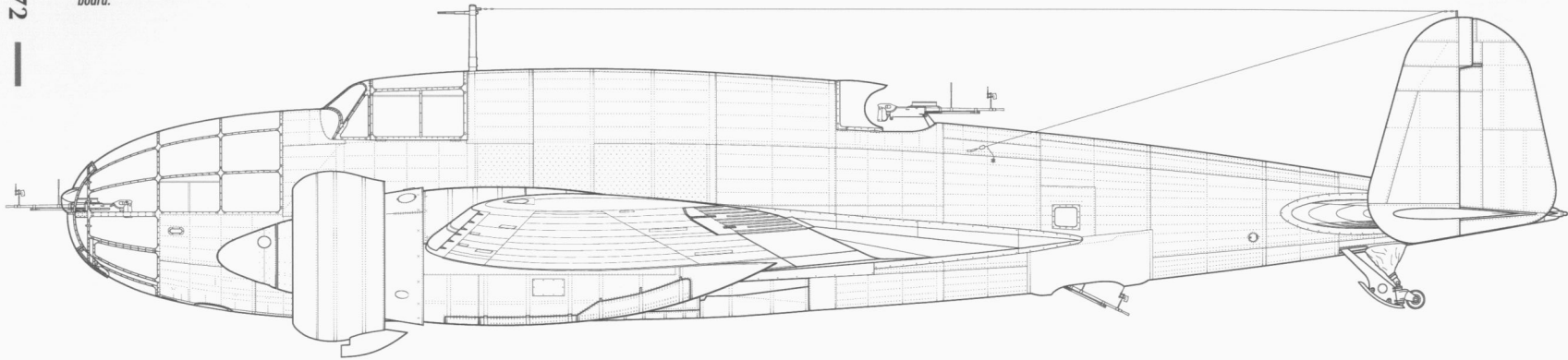
▲ Production PZL.37B I (batch I).

skala 1 : 48 scale

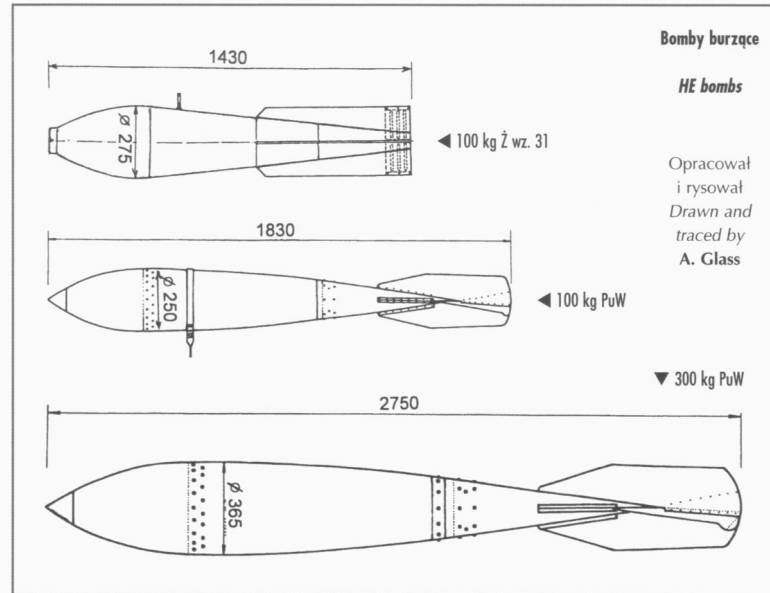
▼ PZL.37B II z rurami wydechowymi
po stronie kadłuba

▼ PZL.37B II with exhaust pipes in-
board.

Opracował
Drawn by
W. Klepacki
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

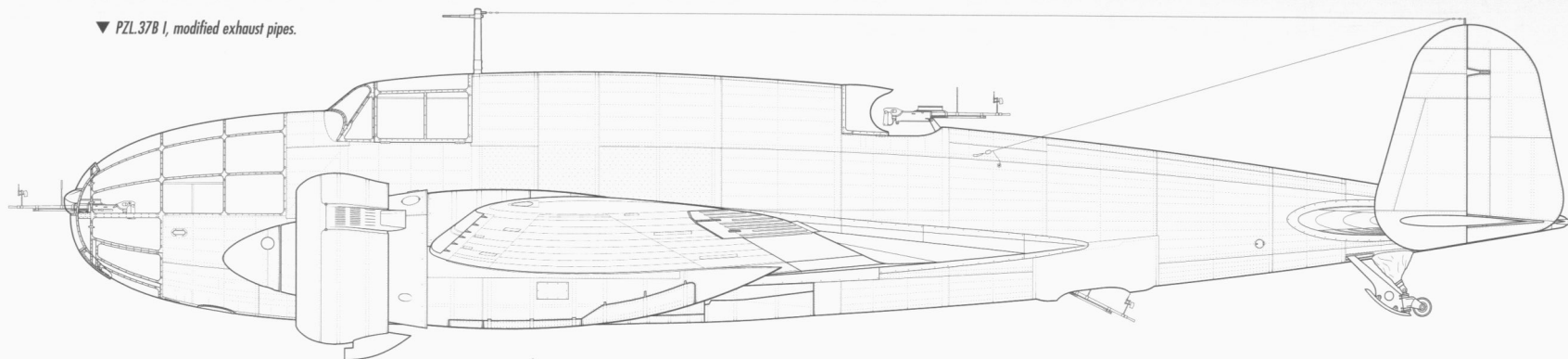
skala 1 : 48 scale

Opracował
i rysował
Drawn and
traced by
A. Glass

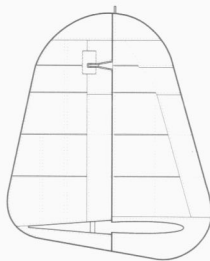
▼ PZL.37B I, zmienione rury wydechowe

▼ PZL.37B I, modified exhaust pipes.

▶ Statecznik pionowy i ster kierunku
lewy — widok od wewnątrz

▶ Port fin and rudder — inboard
view.

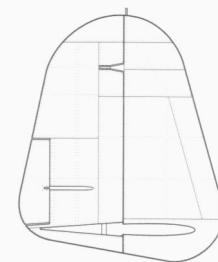
▶ Statecznik pionowy i ster kierunku
prawy — widok od wewnątrz

▶ Starboard fin and rudder — in-
board view.

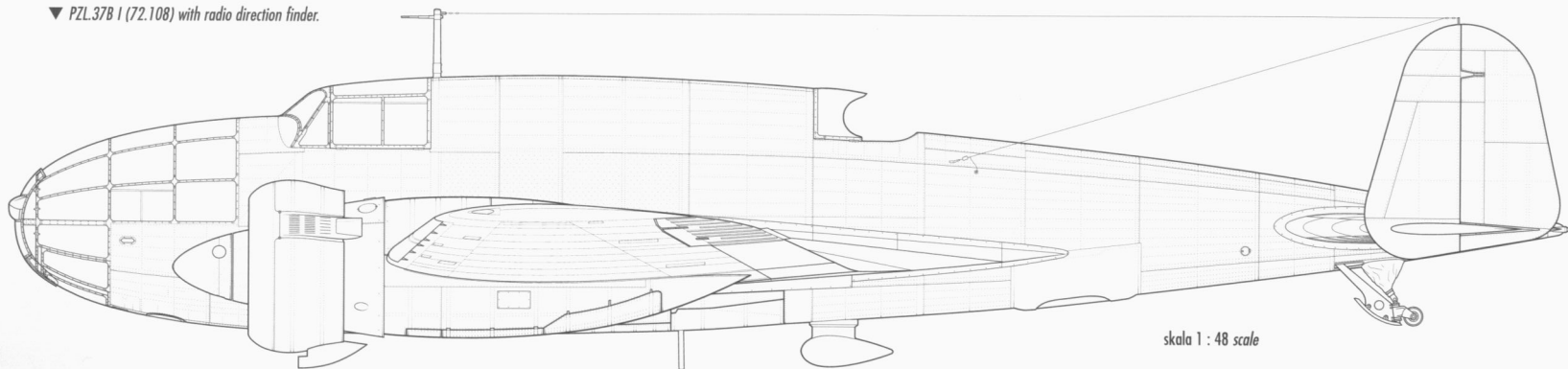
▶ Statecznik pionowy i ster kierunku
prawy — widok z zewnątrz

▶ Starboard fin and rudder — out-
board view.

▼ PZL.37B I (72.108) z radionamiernikiem

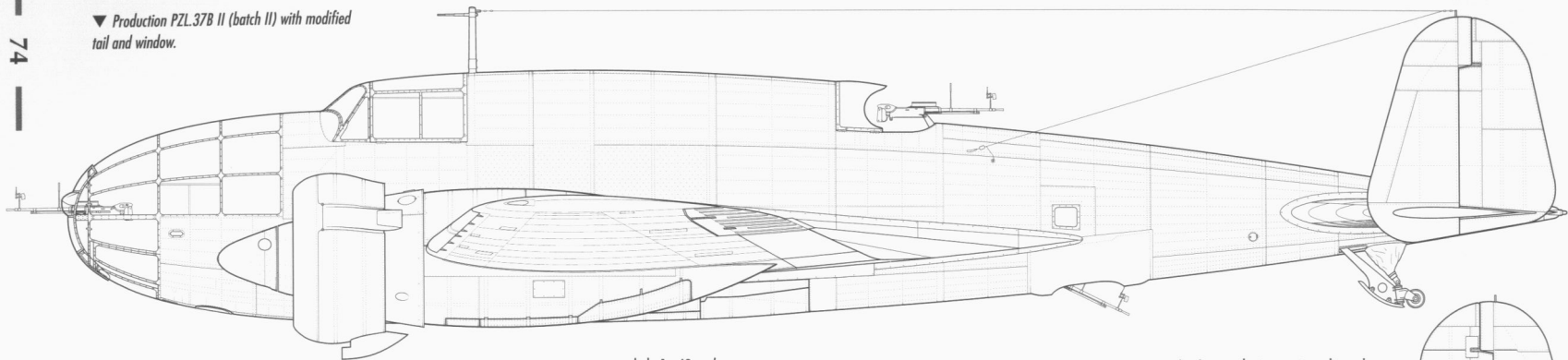
▼ PZL.37B I (72.108) with radio direction finder.

skala 1 : 48 scale

▼ Seryjny PZL.37B II (II seria) z poprawionym usterzeniem i okienkiem

▼ Production PZL.37B II (batch II) with modified tail and window.

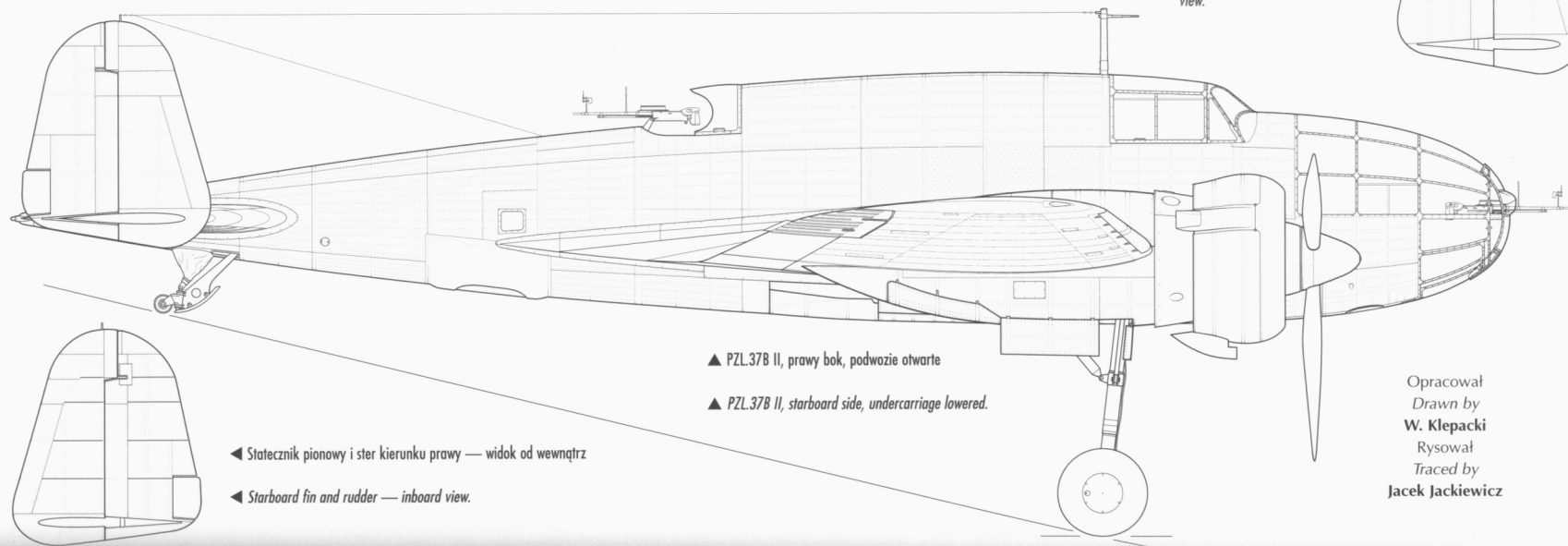
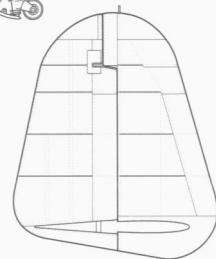

skala 1 : 48 scale

► Statecznik pionowy i ster kierunku lewy — widok od wewnątrz

► Port fin and rudder — inboard view.

▲ PZL.37B II, prawy bok, podwozie otwarte

▲ PZL.37B II, starboard side, undercarriage lowered.

◄ Statecznik pionowy i ster kierunku prawy — widok od wewnątrz

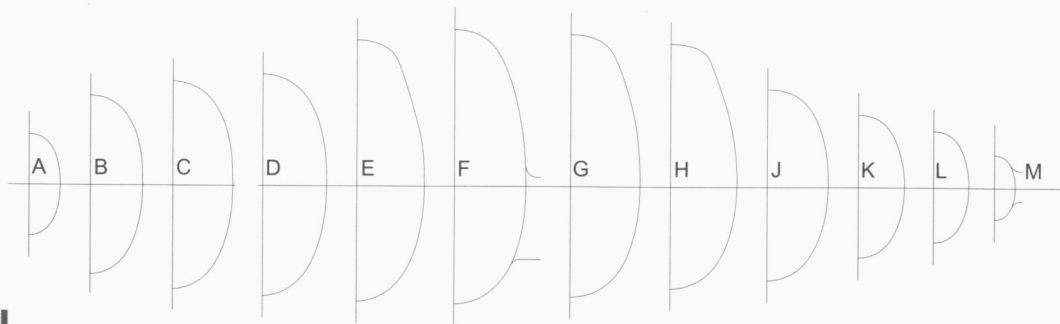
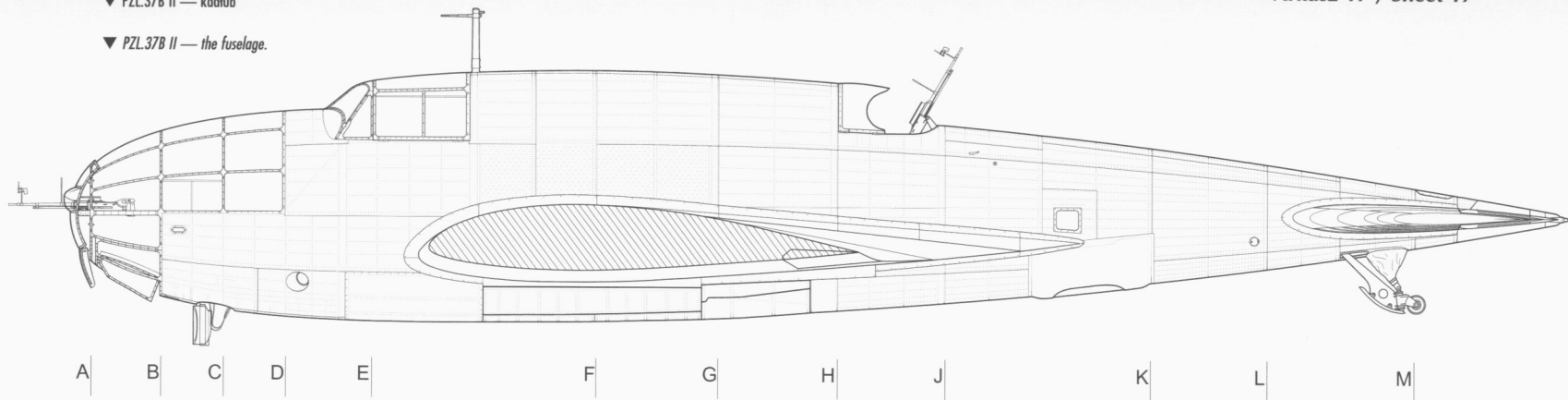
◄ Starboard fin and rudder — inboard view.

Opracował
Drawn by
W. Klepacki
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

▼ PZL.37B II — kadłub

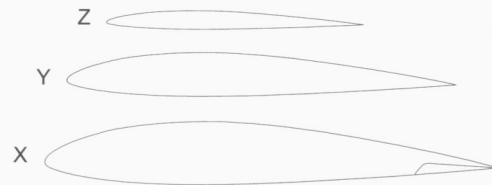
▼ PZL.37B II — the fuselage.

▲ Przekroje kadłuba

▲ Fuselage cross sections

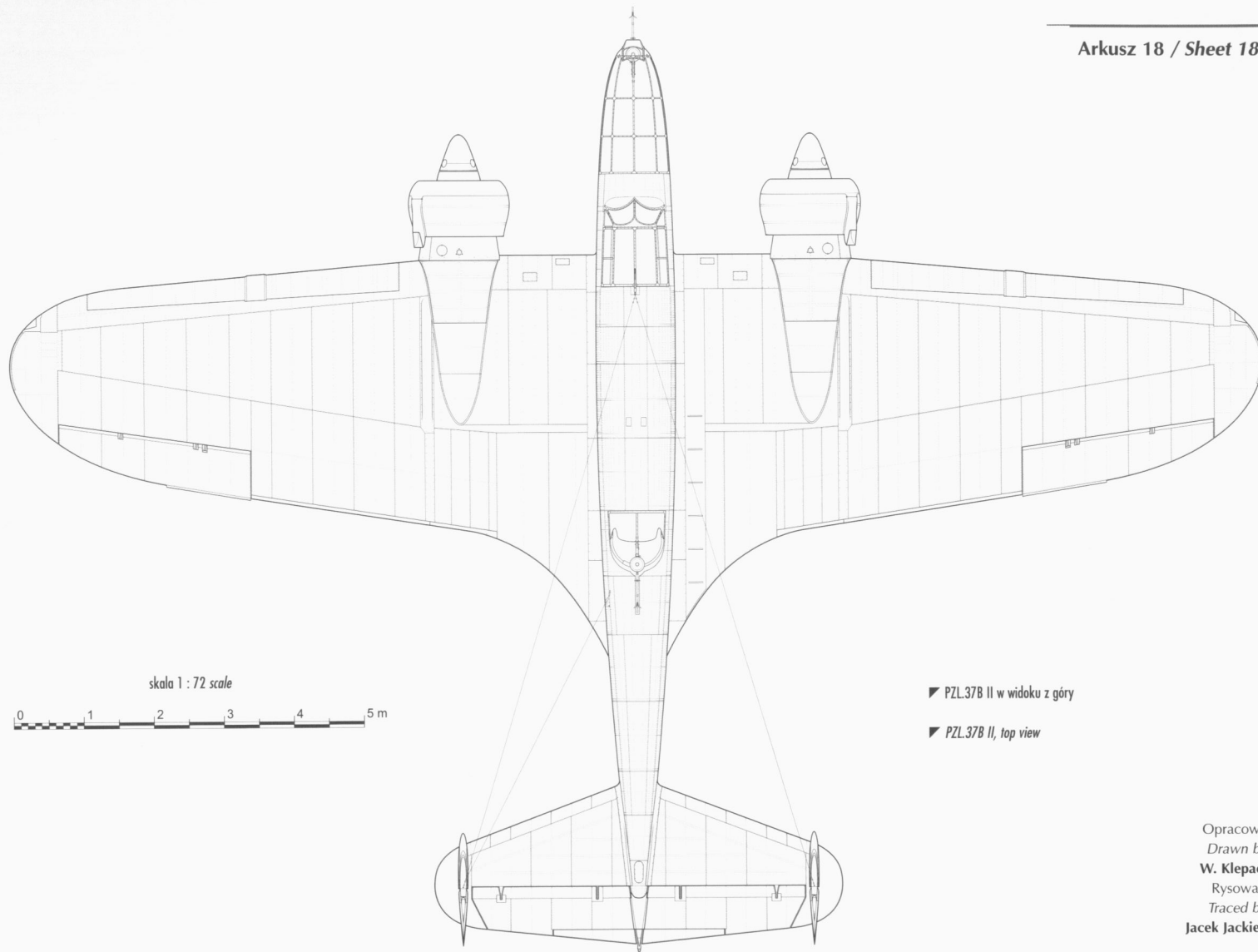
skala 1 : 48 scale

▲ Przekroje skrzydła

▲ Wing cross sections

Opracował
 Drawn by
W. Klepacki
 Rysował
 Traced by
Jacek Jackiewicz

skala 1 : 72 scale

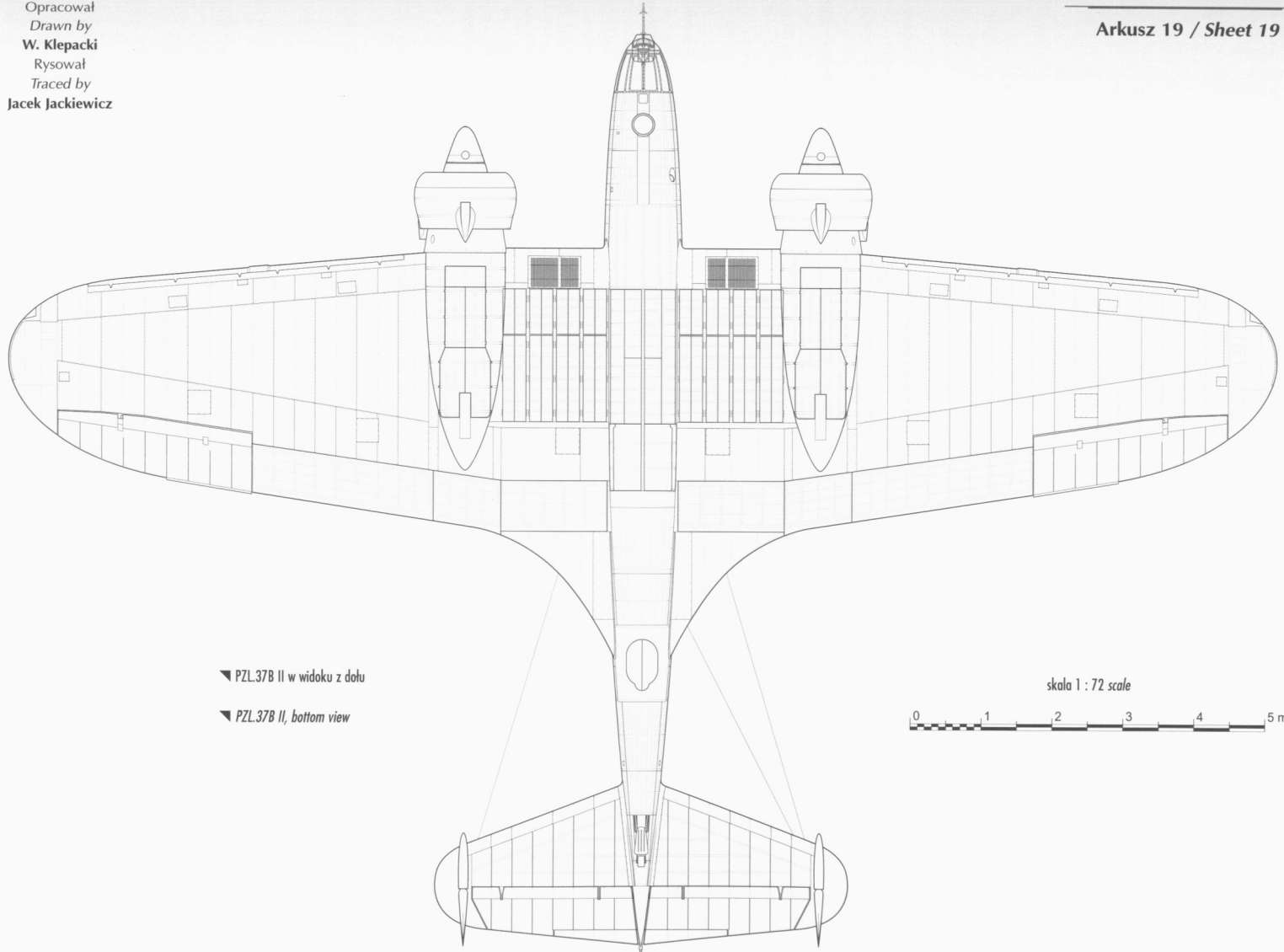
0 1 2 3 4 5 m

▼ PZL.37B II w widoku z góry

▼ PZL.37B II, top view

Opracował
Drawn by
W. Klepacki
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

Opracował
Drawn by
W. Klepacki
Rysował
Traced by
Jacek Jackiewicz

▼ PZL.37B II w widoku z dołu

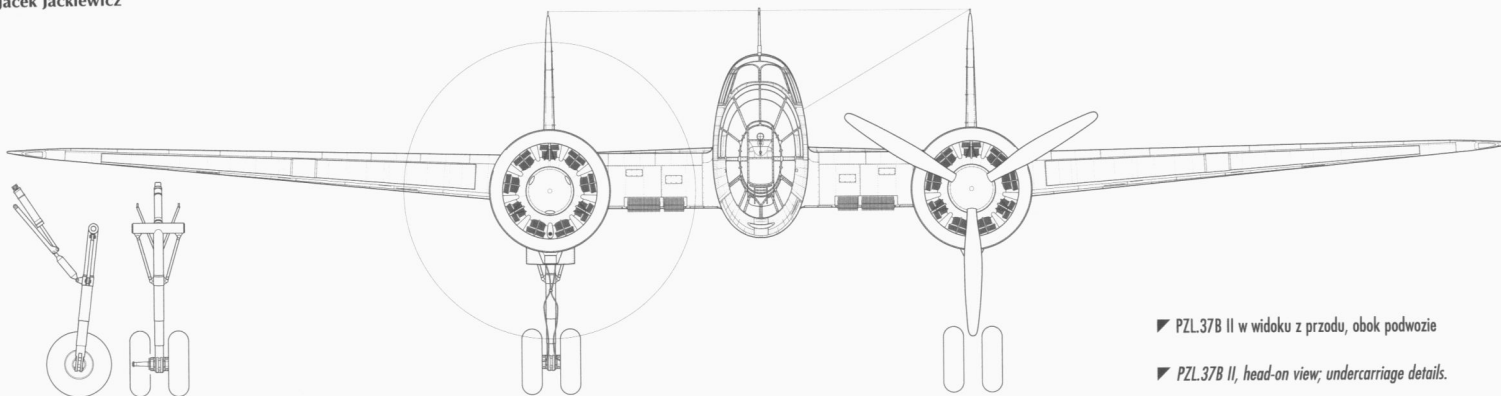
▼ PZL.37B II, bottom view

skala 1 : 72 scale

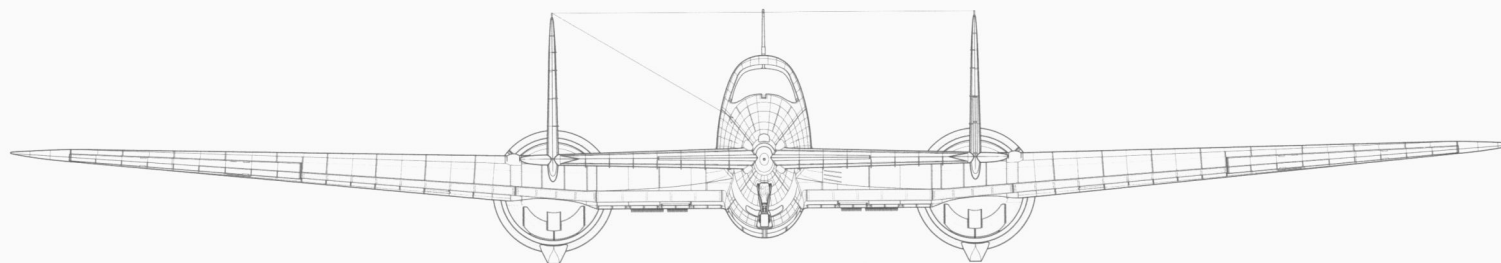

Opracował
 Drawn by
W. Klepacki
 Rysował
 Traced by
Jacek Jackiewicz

Arkusz 20 / Sheet 20

- ▼ PZL.37B II w widoku z przodu, obok podwozie
- ▼ PZL.37B II, head-on view; undercarriage details.

- ▼ PZL.37B II w widoku z tyłu
- ▼ PZL.37B II, rear view.

skala 1 : 72 scale

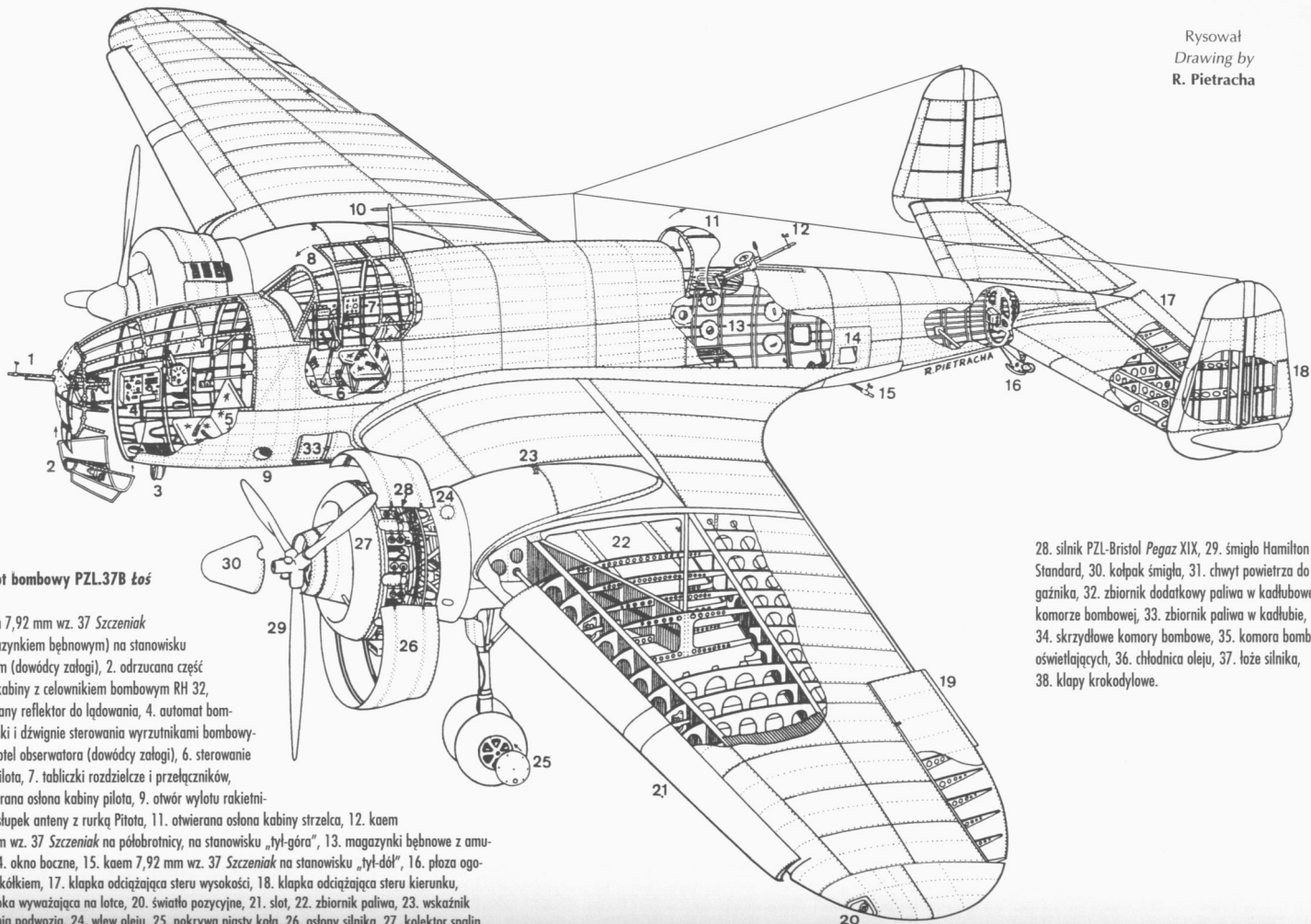

Rysował
Drawing by
R. Pietracha

Samolot bombowy PZL.37B Łoś

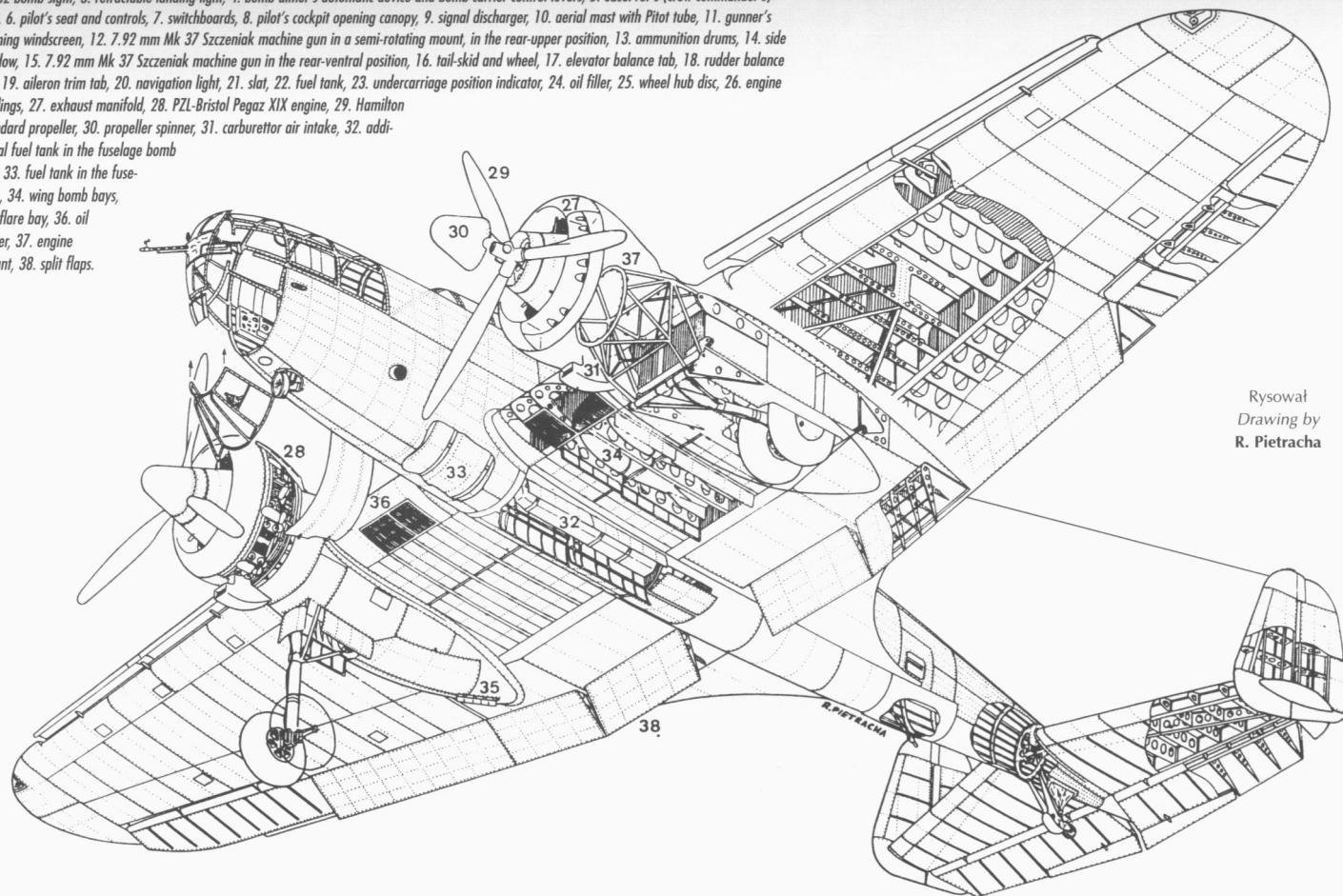
1. kaem 7,92 mm wz. 37 *Szczeniak* (z magazynkiem bębnowym) na stanowisku przednim (dowódcy załogi), 2. odrzucana część osłony kabiny z celownikiem bombowym RH 32, 3. chowany reflektor do lądowania, 4. automat bombardierski i dźwignie sterowania wyrzutnikami bombowymi, 5. fotel obserwatora (dowódcy załogi), 6. sterowanie i fotel pilota, 7. tabliczki rozdzielcze i przelączników, 8. otwierana osłona kabiny pilota, 9. otwór wylotu rakietnicy, 10. słupek anteny z rurką Pitota, 11. otwierana osłona kabiny strzelca, 12. kaem 7,92 mm wz. 37 *Szczeniak* na półobrotnicy, na stanowisku „tył-góra”, 13. magazynki bębnowe z amunicją, 14. okno boczne, 15. kaem 7,92 mm wz. 37 *Szczeniak* na stanowisku „tył-dół”, 16. płoza ogonowa z kółkiem, 17. kłapka odciążająca steru wysokości, 18. kłapka odciążająca steru kierunku, 19. kłapka wyważająca na lotce, 20. światło pozycyjne, 21. slot, 22. zbiornik paliwa, 23. wskaźnik schowania podwozia, 24. wlew oleju, 25. pokrywa piasty koła, 26. osłony silnika, 27. kolektor spalin,

28. silnik PZL-Bristol *Pegaz XIX*, 29. śmigło *Hamilton Standard*, 30. kołpak śmigła, 31. chwyt powietrza do gaźnika, 32. zbiornik dodatkowy paliwa w kadłubowej komorze bombowej, 33. zbiornik paliwa w kadłubie, 34. skrzydłowe komory bombowe, 35. komora bomb oświetlających, 36. chłodnica oleju, 37. łoże silnika, 38. kłapy krokodylowe.

PZL.37B łoś bomber.

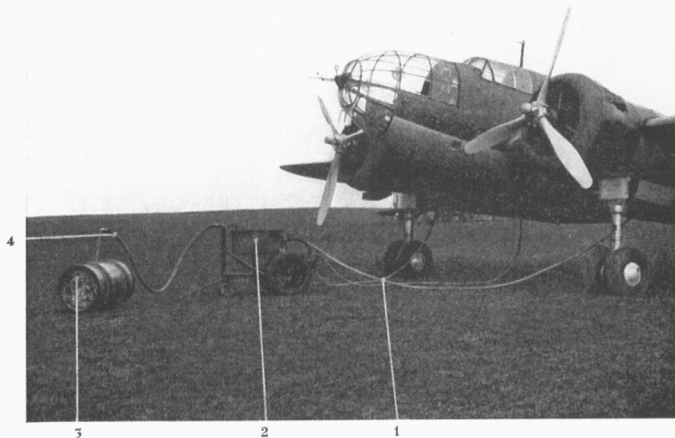
1. 7.92 mm Mk 37 Szczeniak (Pup) machine gun (with drum magazine) in the nose (crew commander's) position, 2. jettisoned canopy section with the RH 32 bomb sight, 3. retractable landing light, 4. bomb aimer's automatic device and bomb carrier control levers, 5. observer's (crew commander's) seat, 6. pilot's seat and controls, 7. switchboards, 8. pilot's cockpit opening canopy, 9. signal discharger, 10. aerial mast with Pitot tube, 11. gunner's opening windscreen, 12. 7.92 mm Mk 37 Szczeniak machine gun in a semi-rotating mount, in the rear-upper position, 13. ammunition drums, 14. side window, 15. 7.92 mm Mk 37 Szczeniak machine gun in the rear-ventral position, 16. tail-skid and wheel, 17. elevator balance tab, 18. rudder balance tab, 19. aileron trim tab, 20. navigation light, 21. slot, 22. fuel tank, 23. undercarriage position indicator, 24. oil filler, 25. wheel hub disc, 26. engine cowlings, 27. exhaust manifold, 28. PZL-Bristol Pegaz XIX engine, 29. Hamilton Standard propeller, 30. propeller spinner, 31. carburettor air intake, 32. additional fuel tank in the fuselage bomb bay, 33. fuel tank in the fuselage, 34. wing bomb bays, 35. flare bay, 36. oil cooler, 37. engine mount, 38. split flaps.

Rysował
Drawing by
R. Pietracha

► Nalewanie paliwa / z instrukcji PZL.37

1. Przewody tłoczące paliwo do zbiorników samolotowych
2. Pompa do napełniania zbiorników paliwa pod ciśnieniem
3. Beczka z paliwem
4. Przewód ssący

◀ Refuelling. / from the PZL.37 manual

1. Hoses for pumping fuel into aircraft tanks.
2. Pump for pressure refuelling.
3. Fuel barrel.
4. Suction hose.

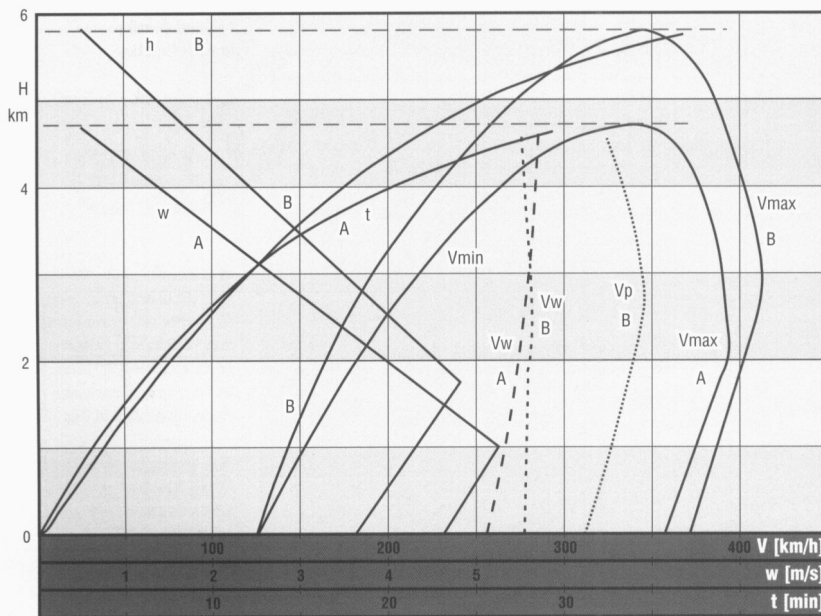
Zespół napędowy stanowiły dwa silniki gwiazdowe chłodzone powietrzem, w pierścieniowych osłonach duralowych typu PZL z kolektorem spalin na krawędzi natarcia. Rozrusznik ręczny bezwładnościowy Avia-Eclipse 11 A. Śmigła De Havilland Hamilton Standard o średnicy 3,5 m, trójłopatowe, metalowe, przestawialne w locie, dwupołożeniowe.

Wersje PZL.37A Łoś A (Łoś I) i A bis (Łoś I bis) miały dziewięciocylindrowe silniki lewoobrotowe Bristol Pegasus XII B, o średnicy 1404 mm i masie 460 kg każdy, ze sprężarką i reduktorem, zaopatrzone w gaźniki Claudel-Hobson AVT 85E. Moc nominalna wynosiła 604–633 kW (820–860 KM) przy 2250 obr./min. na wysokości 1220 m, startowa 685–714 kW (930–970 KM)

► PZL.37 Łoś podczas tankowania paliwa / z instrukcji PZL.37

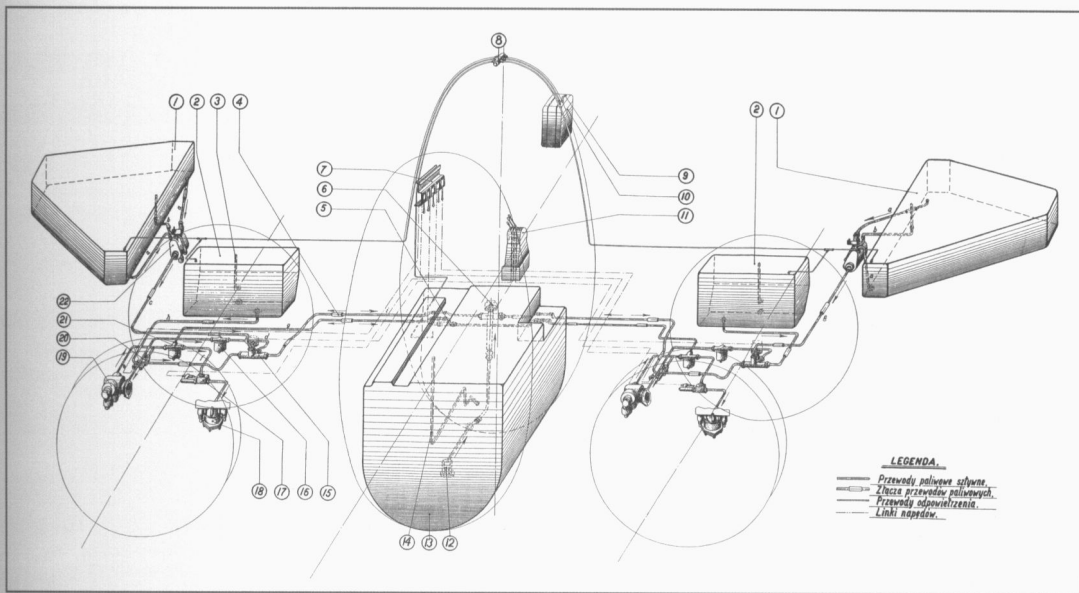
► PZL.37 Łoś during refuelling. / from the PZL.37 manual

◀ Charakterystyka osiągnięć / opracował A. Glass

A — PZL.37A i A bis (przy $Q_c = 8570$ kg),
B — PZL.37B (przy $Q_c = 8560$ kg)
w zależności od wysokości lotu
H — wysokość,
h — pułap,
w — wznoszenie,
t — czas wznoszenia,
 V_{min} — prędkość minimalna,
 V_w — prędkość przy najlepszym wznoszeniu,
 V_p — prędkość przelotowa,
 V_{max} — prędkość maksymalna

◀ Performance / compiled by A. Glass
A — PZL.37A and A bis (at $Q_c = 8,570$ kg),
B — PZL.37B (at $Q_c = 8,560$ kg) vs. altitude
H — altitude,
h — ceiling,
w — rate-of-climb,
t — time-to-height,
 V_{min} — minimum speed,
 V_w — best rate-of-climb speed,
 V_p — cruising speed,
 V_{max} — maximum speed.

▲ Instalacja paliwowa PZL.37B Łoś / z instrukcji PZL.37

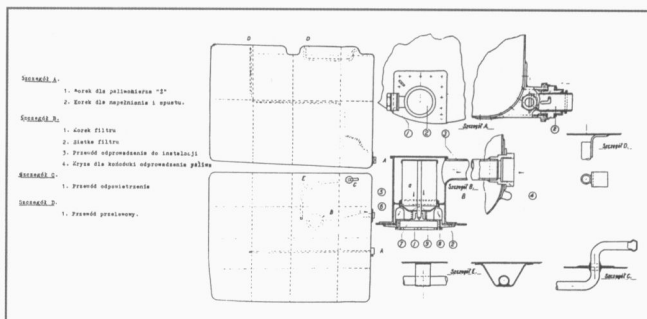
1. Zbiorniki skrzydłowe
2. Zbiorniki opadów
3. Przewód przelewowy
4. Łączenia przewodów (złącza niokulowe)
5. Kurek międzysilnikowy „Niva” Ø 16
6. Kurek trójdrogowy „Prodmetal” Ø 23
7. Dźwignie napędu kurków pożarowych i międzysilnikowego
8. Kolektor centralnego odpowietrzenia
9. Przewód odpowietrzenia
10. Zbiorniczek zastrzykowy
11. Dźwignia napędu kurków cztero- i trójdrogowego
12. Filtr w dnie zbiornika głównego
13. Zbiornik główny
14. Przewód przelewowy
15. Kurek czterodrogowy „Prodmetal”
16. Filtr paliwa „Niva” Ø 23
17. Kurek pożarowy „Niva” Ø 16
18. Gaźnik
19. Pompa silnikowa
20. Kurek opadu
21. Filtr paliwa „Niva” Ø 16
22. Kolektor paliwa

▲ PZL.37B Łoś fuel system. / from the PZL.37 manual

1. Wing tanks.
2. Header tanks.
3. Overflow pipe.
4. Piping connections (thioplast connectors).
5. "Niva" Ø 16 inter-engine cock.
6. "Prodmetal" Ø 23 three-way cock.
7. Fire and inter-engine cock actuator levers.
8. Central de-aerator collector.
9. De-aerator pipe.
10. Priming tank.
11. Four- and three-way cock actuator levers.
12. Filter in the bottom of the main tank.
13. Main tank.
14. Overflow pipe.
15. "Prodmetal" four-way cock.
16. "Niva" Ø 23 fuel filter.
17. "Niva" Ø 16 fire cock.
18. Carburettor.
19. Engine pump.
20. Header cock.
21. "Niva" Ø 16 fuel filter.
22. Fuel collector.

► Zbiornik opadowy / ze zbiorów W. Klepackiego

► Header tank. / W. Klepacki archive

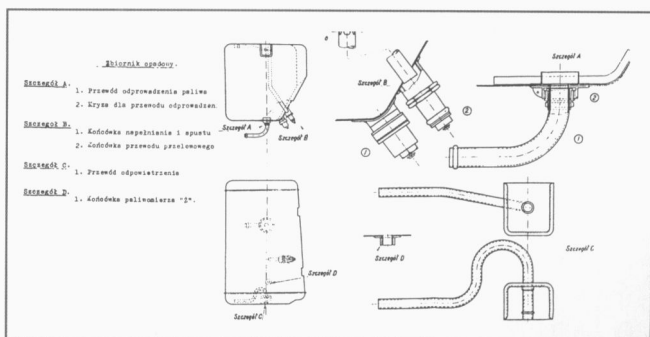

przy 2475 obr./min. na wysokości 0 m i maksymalna 655–685 kW (890–930 KM) przy 2600 obr./min. na wysokości 1905 m. Paliwo: mieszanka BABC, minimalna liczba oktanowa 87.

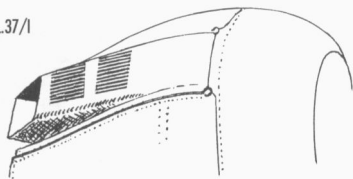
Wersja PZL.37B Łoś B (Łoś II) posiadała dziewięciocylindrowe silniki lewoobrotowe PZL Pegasus XXA (gaźnik Claudel-Hobson AVT 80BZ produkcji firmy Motolux) lub Pegasus XXB (gaźnik Hobson Master-control, dwukomorowy, z automatycznym poprawnikiem wysokościowym i regulatorem ciśnienia ładowania), o średnicy 1404 mm i masie 467 kg każdy, ze sprężarką i re-

▲ Główny zbiornik paliwa / ze zbiorów W. Klepackiego

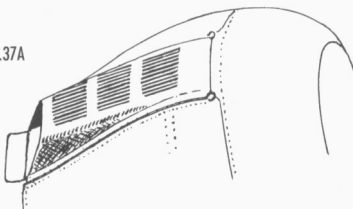
▲ Main fuel tank. / W. Klepacki archive

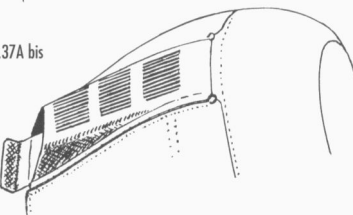
PZL.37/I

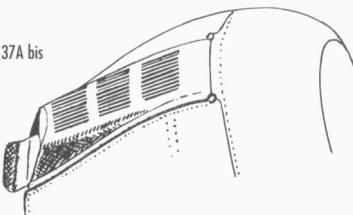
PZL.37A

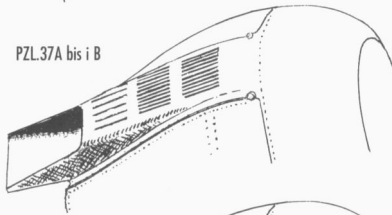
PZL.37A bis

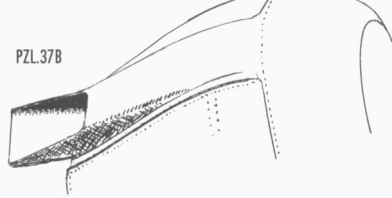
PZL.37A bis

PZL.37A bis i B

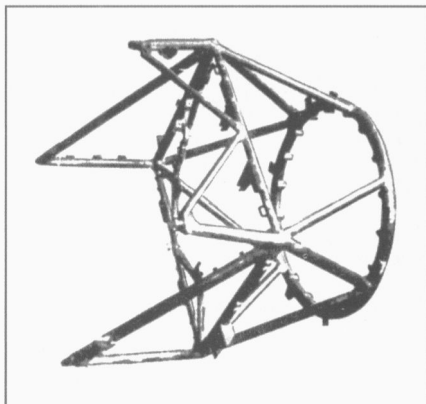
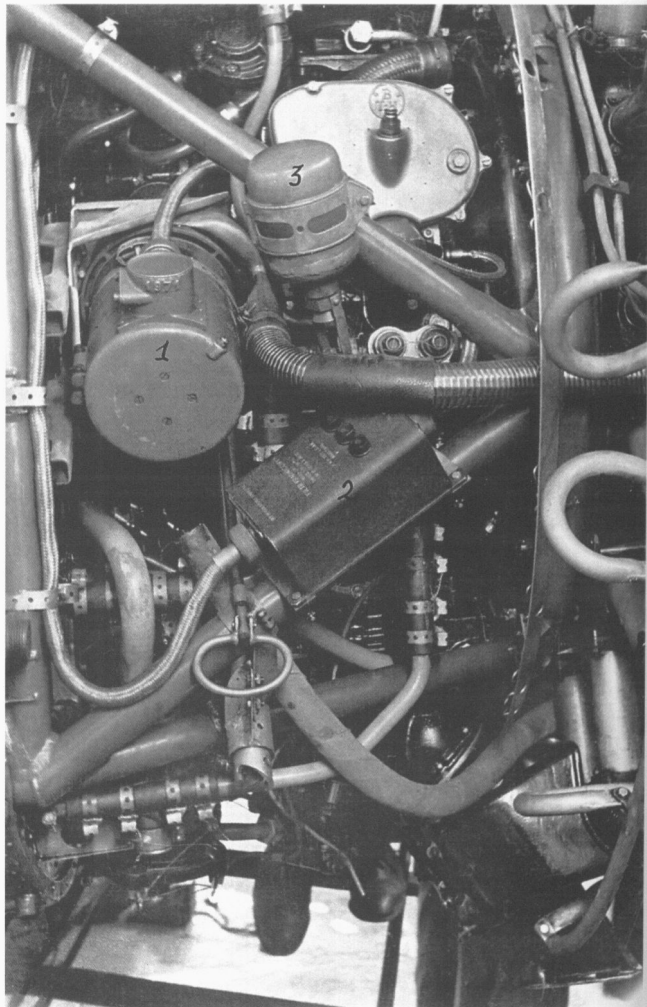
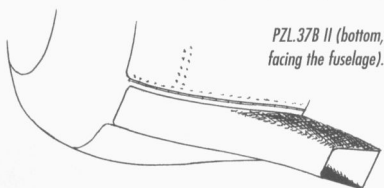

PZL.37B

PZL.37B II (na dole, od strony kadłuba)

PZL.37B II (bottom, facing the fuselage).

▲ Przedział mechanizmów pomocniczych za silnikiem / ze zbiorów B. Braniewskiego

1. Prądnica
2. Filtr przeciwzakłóceńowy prądnicy
3. Gaśnica wodno-glikolowa

▲ Auxiliary gear compartment aft of the engine. / B. Braniewski archive

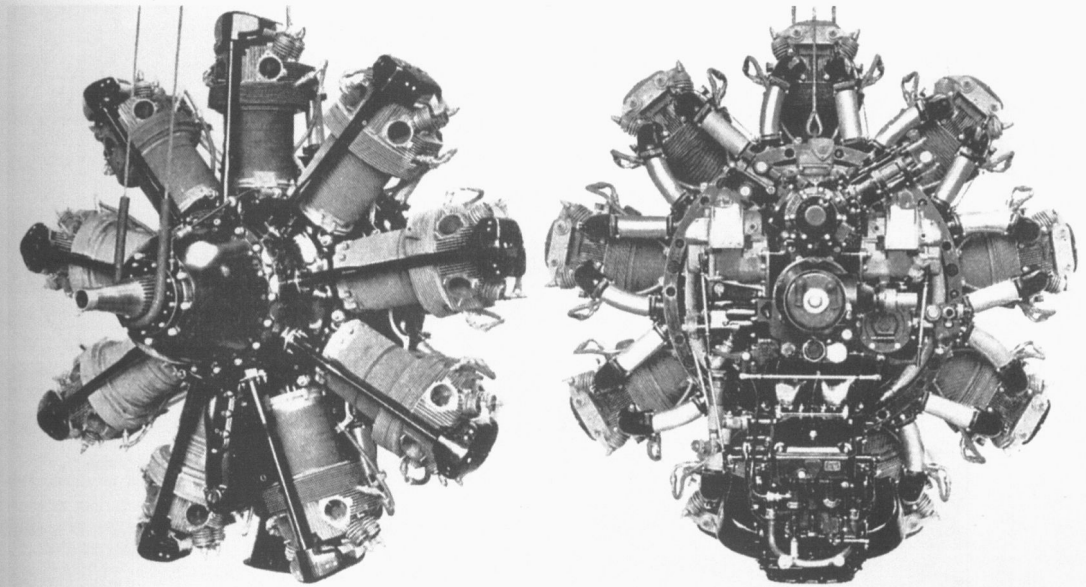
1. Generator.
2. Generator interference eliminator.
3. Water-glycol fire extinguisher.

▼ Łoże silnika zastosowane w samolocie PZL.37 Łoś / ze zbiorów A. Glassa

◀ Zmiany usytuowania rury wydechowej na osłonach silnika / opracował A. Glass

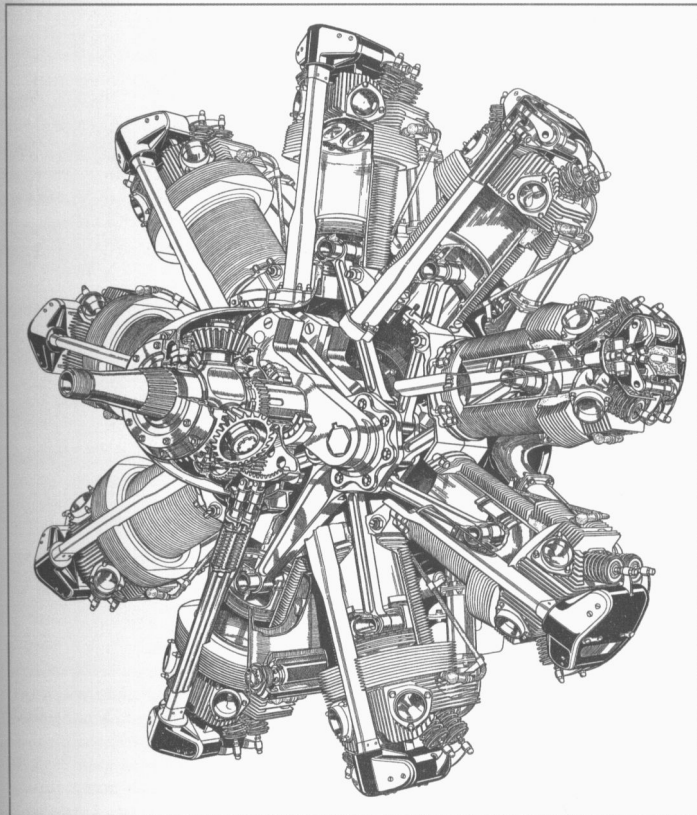
◀ Engine cowling exhaust collector evolution. / compiled by A. Glass

▼ Engine mount used in the PZL.37 Łoś. / A. Glass archive

▲ Dziewięciocylindrowy gwiazdowy silnik PZL-Bristol Pegaz XIX. Widok z przodu i z tyłu

▲ PZL-Bristol Pegaz XIX nine-cylinder radial engine. Front and rear views.

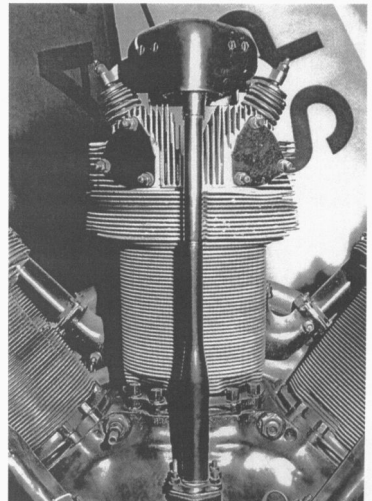

◀ Silnik Bristol Pegasus X

◀ Bristol Pegasus X.

▼ Silnik Bristol Pegasus — zdjęcie pojedynczego cylindra wraz z radiatorem

▼ Bristol Pegasus — a single cylinder with the radiator.

Plansza 1 / Plate 1

▼ Pierwszy prototyp Łosia PZL.37/1 w okresie prób fabrycznych, grudzień 1936 – wczesna wiosna 1937 roku. Samolot w kamuflażu: khaki na górnych i bocznych powierzchniach oraz błękitnoszary na powierzchniach dolnych, z wyjątkiem niepomalowanych drzwi skrzydłowych komór bombowych. Poza białym sterem kierunku maszyna początkowo nie nosiła żadnych oznakowań wojskowych: ani szachownicy, ani numeru ewidencyjnego.

▼ The first prototype Łosia, PZL.37/1 during factory trials, December 1936 – early spring 1937. The aeroplane is camouflaged: khaki on upper surfaces and sides, and light blue-grey on lower surfaces, with exception of the unpainted wing bomb bay doors. With exception of the white rudder, the machine carried no military markings: neither the national insignia, nor serial number.

▲ Pierwszy prototyp Łosia PZL.37/1 po uzbrojeniu, w Instytucie Technicznym Lotnictwa w lecie 1937 roku. Samolot w kamuflażu: khaki na górnych i bocznych powierzchniach oraz błękitnoszary na powierzchniach dolnych, z wyjątkiem niepomalowanych drzwi skrzydłowych komór bombowych. Poza białym sterem kierunku maszyna początkowo nie nosiła żadnych oznakowań wojskowych: ani szachownicy, ani numeru ewidencyjnego.

▲ The first prototype Łosia, PZL.37/1 with armament, at the Instytut Techniczny Lotnictwa (ITL; Aviation Technical Institute) during summer 1937. The aeroplane is camouflaged: khaki on upper surfaces and sides, and light blue-grey on lower surfaces, with exception of the unpainted wing bomb bay doors. With exception of the white rudder, the machine initially carried no military markings: neither the national insignia, nor serial number.

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

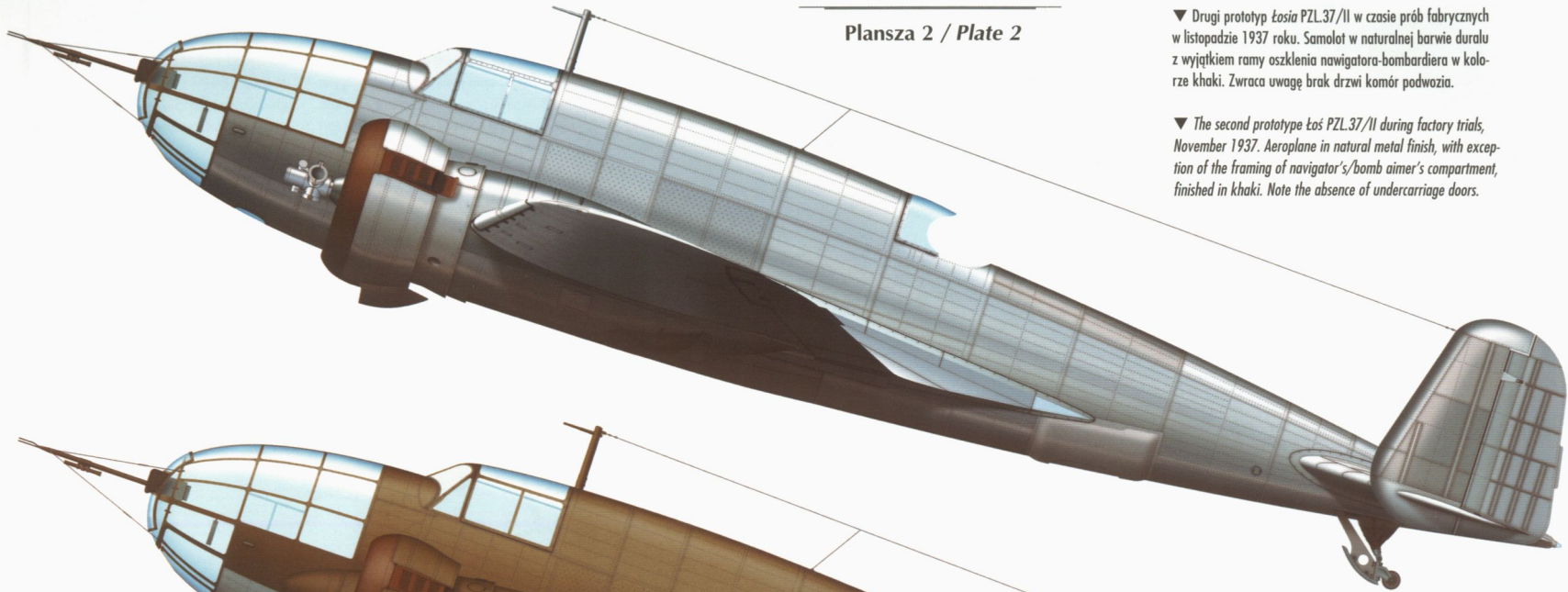
skala 1 : 48 scale

Plansza 2 / Plate 2

▼ Drugi prototyp *Łosia* PZL.37/II w czasie prób fabrycznych w listopadzie 1937 roku. Samolot w naturalnej barwie duralu z wyjątkiem ramy oszklenia nawigatora-bombardiera w kolorze khaki. Zwraca uwagę brak drzwi komór podwozia.

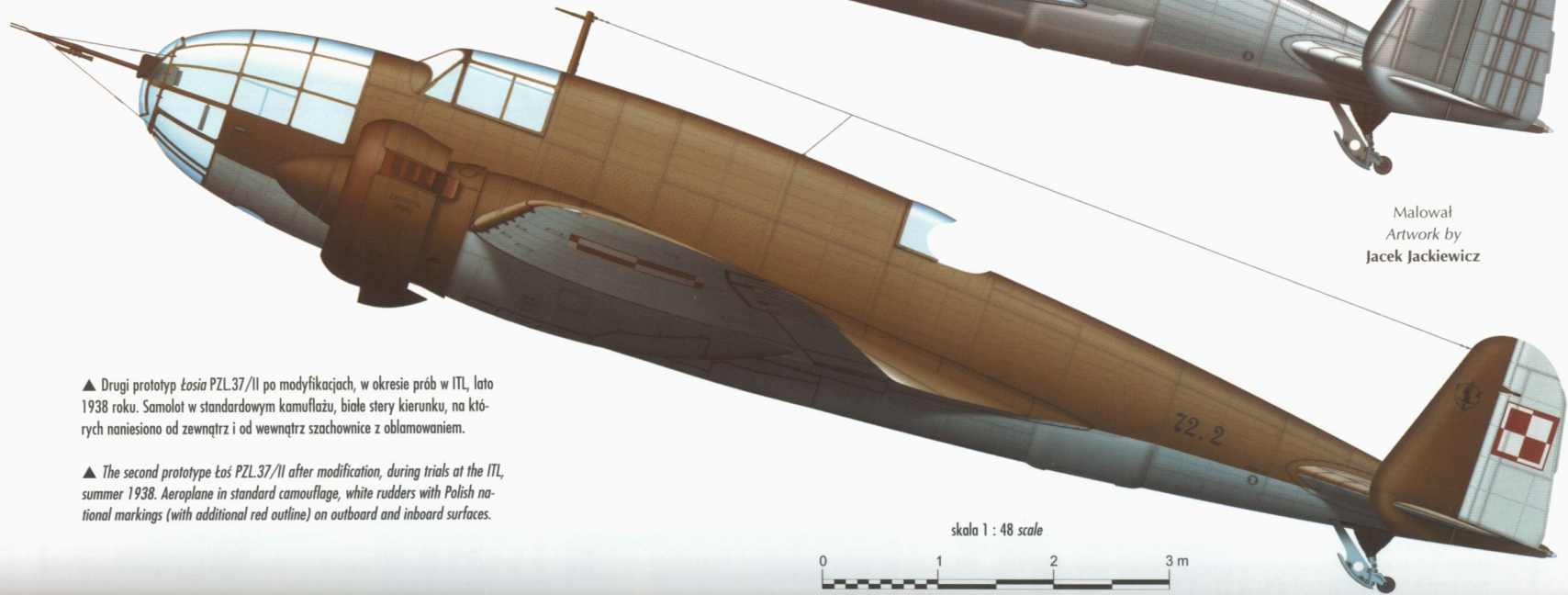
▼ The second prototype *Łos* PZL.37/II during factory trials, November 1937. Aeroplane in natural metal finish, with exception of the framing of navigator's/bomb aimer's compartment, finished in khaki. Note the absence of undercarriage doors.

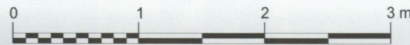
Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

▲ Drugi prototyp *Łosia* PZL.37/II po modyfikacjach, w okresie prób w ITL, lato 1938 roku. Samolot w standardowym kamuflażu, białe stery kierunku, na których naniesiono od zewnątrz i od wewnątrz szachownice z oblamowaniem.

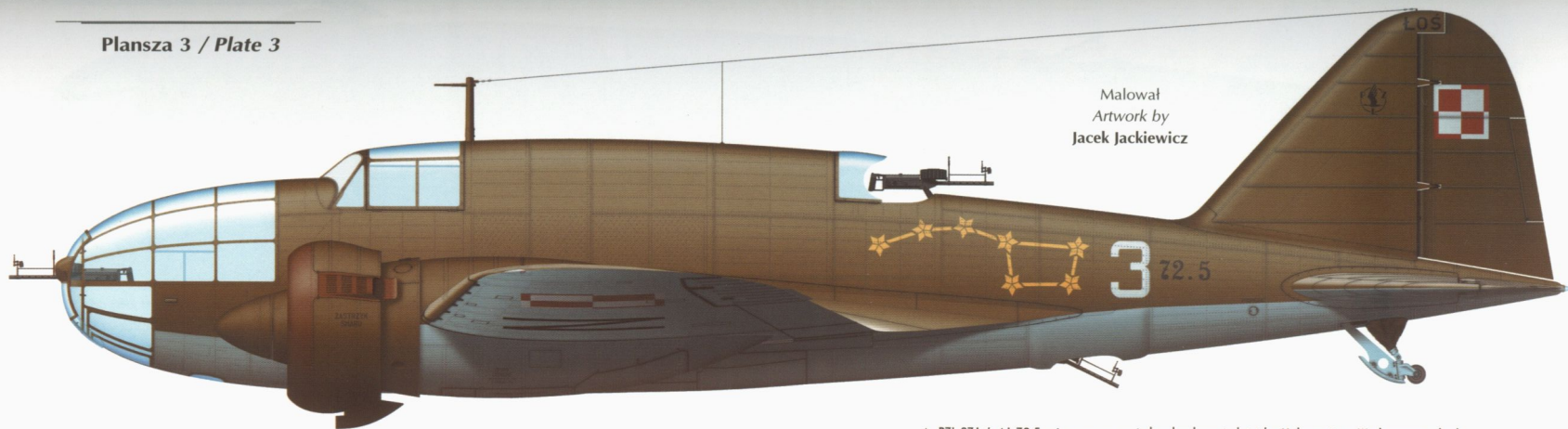
▲ The second prototype *Łos* PZL.37/II after modification, during trials at the ITL, summer 1938. Aeroplane in standard camouflage, white rudders with Polish national markings (with additional red outline) on outboard and inboard surfaces.

skala 1 : 48 scale

Plansza 3 / Plate 3

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

▼ Łoś A 72.11 ufundowany przez bankierów, o czym świadczy stowosny napis fundacyjny w tylnej części kadłuba: „DAR PRACOWNIKÓW: BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO, BANKU POLSKIEGO, SPÓŁDZIELCZEGO BANKU ROLNEGO, POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI, BANKU POLSKA KASA OPIEKI”. Uroczyste przekazanie samolotu 1. Pułkowi Lotniczemu odbyło się 8 grudnia 1938 roku na Okęciu.

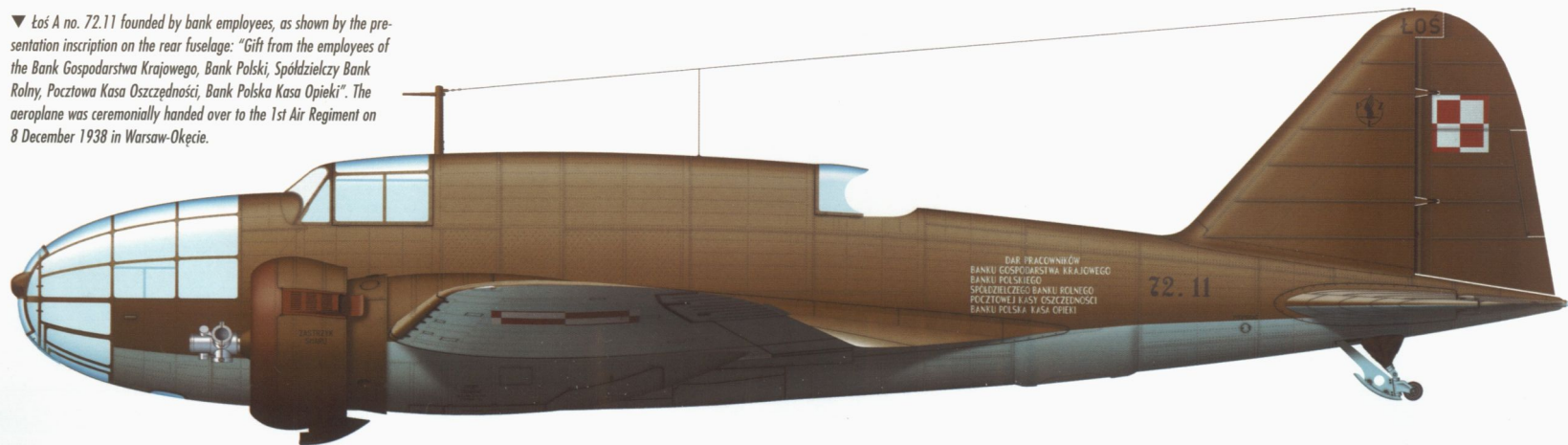
skala 1 : 48 scale

▲ PZL.37A Łoś A 72.5 zniszczony w czasie bombardowania lotniska Malaszewicze. Wrak maszyny brał (bierny) udział w niemieckim filmie propagandowym „Kampfgeschwader Lützow”. Samolot w standardowym kamuflażu, na kadłubie biały numer 3 oraz żółta „Wielka Niedźwiedzica”, symbol 212. Eskadry Bombowej.

▲ PZL.37A Łoś A no. 72.5 destroyed during bombing of Malaszewicze air base. The wreckage was used in the German propaganda film 'Kampfgeschwader Lützow'. Aeroplane in standard camouflage, white code number '3' and yellow 'Ursa Major', the emblem of the 212th Bomber Flight, on the fuselage.

▼ Łoś A no. 72.11 founded by bank employees, as shown by the presentation inscription on the rear fuselage: “Gift from the employees of the Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Polski, Spółdzielczy Bank Rolny, Poczta Kasa Oszczędności, Bank Polska Kasa Opieki”. The aeroplane was ceremonially handed over to the 1st Air Regiment on 8 December 1938 in Warsaw-Okęcie.

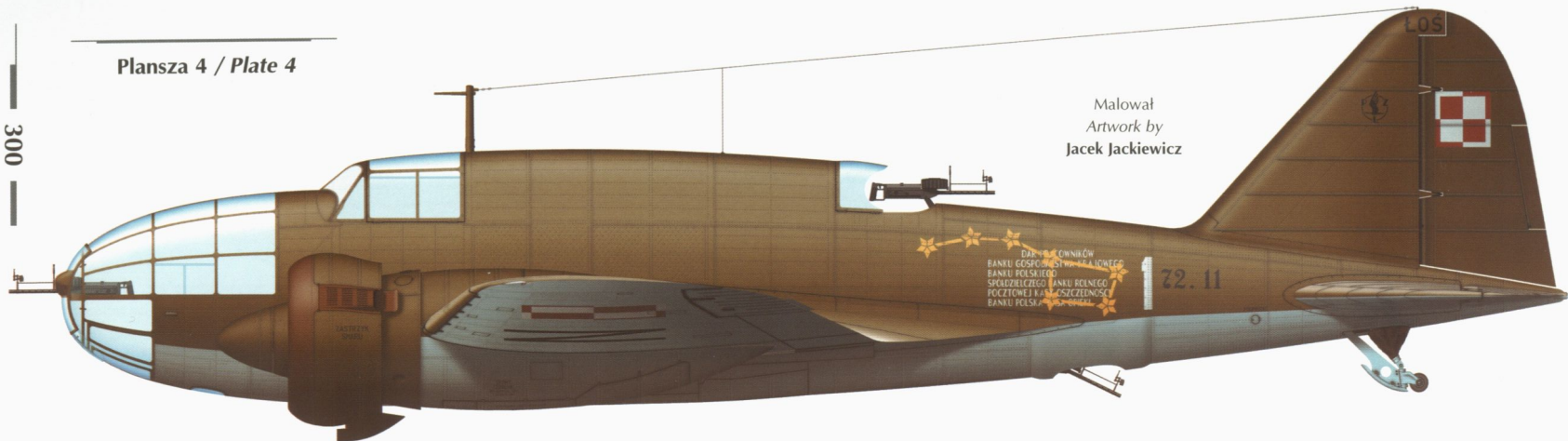

DAR PRACOWNIKÓW
BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO
BANKU POLSKIEGO
SPÓŁDZIELCZEGO BANKU ROLNEGO
POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI
BANKU POLSKA KASA OPIEKI

72.11

Plansza 4 / Plate 4

300

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

▲ Łoś A 72.11 po krótkiej służbie w 1. Pułku Lotniczym został przekazany w 1939 roku do Grupy Technicznej Szkoły Podchorążych Lotnictwa w Warszawie, gdzie był użytkowany z oznaczeniami poprzedniego użytkownika — żółtą „Wielką Niedźwiedzicą” pokrywającą się z napisem fundacyjnym oraz białym numerem 1. Wrześniowa zawierucha rzuciła tę maszynę na lotnisko Malaszewicze, skąd została ewakuowana do Rumunii.

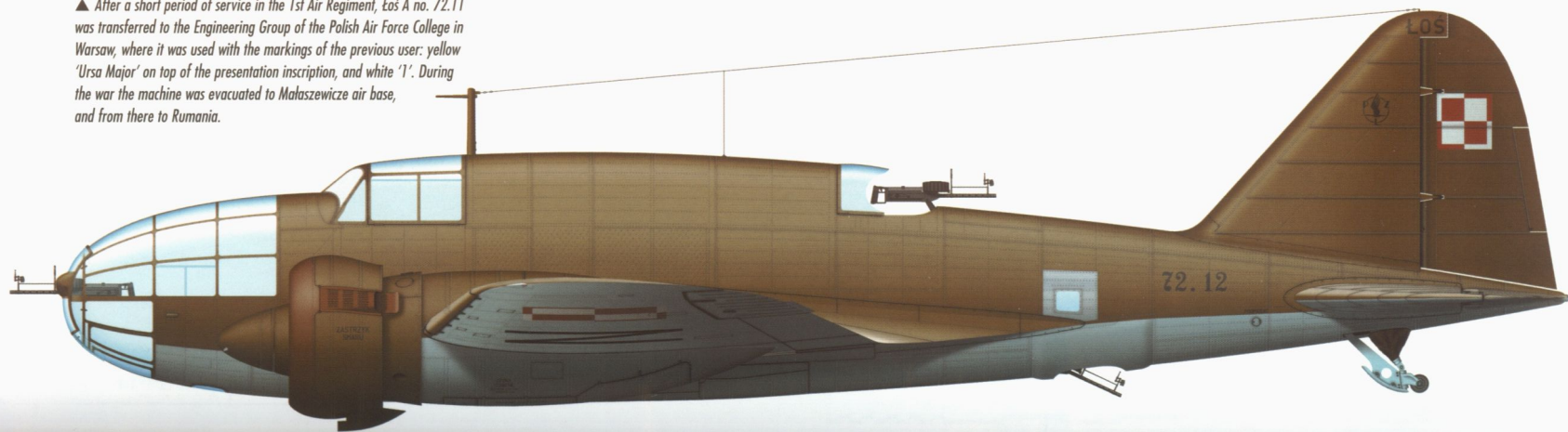
skala 1 : 48 scale

▲ After a short period of service in the 1st Air Regiment, Łoś A no. 72.11 was transferred to the Engineering Group of the Polish Air Force College in Warsaw, where it was used with the markings of the previous user: yellow 'Ursa Major' on top of the presentation inscription, and white '1'. During the war the machine was evacuated to Malaszewicze air base, and from there to Rumania.

▼ PZL.37A Łoś A 72.12 z 12. Eskadry Bombowej, zniszczony na zbombardowanym 4 września 1939 roku przez Niemców lotnisku Kuciny pod Łodzią. Zwraca uwagę niepomalowany, świeżo wmontowany panel z okienkiem na stanowisku dolnego strzelca.

▼ PZL.37A Łoś A no. 72.12 of the 12th Bomber Flight, destroyed during German bombing of Kuciny airfield near Łódź on 4 September 1939. Note the unpainted window in the ventral gunner's position, recently riveted in.

skala 1 : 48 scale

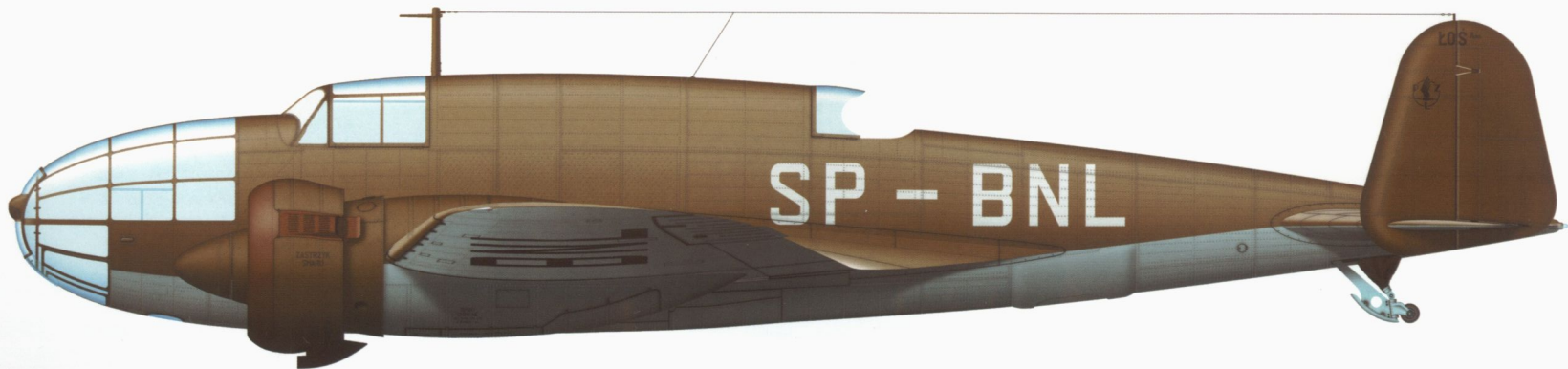
Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

▼ Pierwszy seryjny PZL.37A bis (Łoś A bis), przeznaczony do celów propagandowo-pokazowych, pierwotnie latał z cywilną rejestracją SP-BNL. Wygląd samolotu z czerwca 1938 roku, z prezentacji na wystawie w Belgradzie.

▼ The first production PZL.37A bis (Łoś A bis), earmarked for propaganda-marketing purposes, initially flew with the civil registration SP-BNL. Appearance of the aeroplane in June 1938, as displayed at the air show in Belgrade.

▲ Trzeci prototyp Łośa PZL.37/III, napędzany silnikami Gnôme-Rhône, odbył w sierpniu 1938 roku lot propagandowo-pokazowy z cywilną rejestracją SP-BNK. Trasa przelatu obejmowała Rumunię, Bułgarię, Jugosławię, Grecję oraz Turcję i w każdym z tych krajów bombowiec PZL wzbudził wielkie zainteresowanie, skutkujące później pertraktacjami dotyczącymi ewentualnych zakupów bądź produkcji licencyjnej. Na ostatnim etapie trasy rajdu, w Turcji, samolot lądował przymusowo i został rozbity.

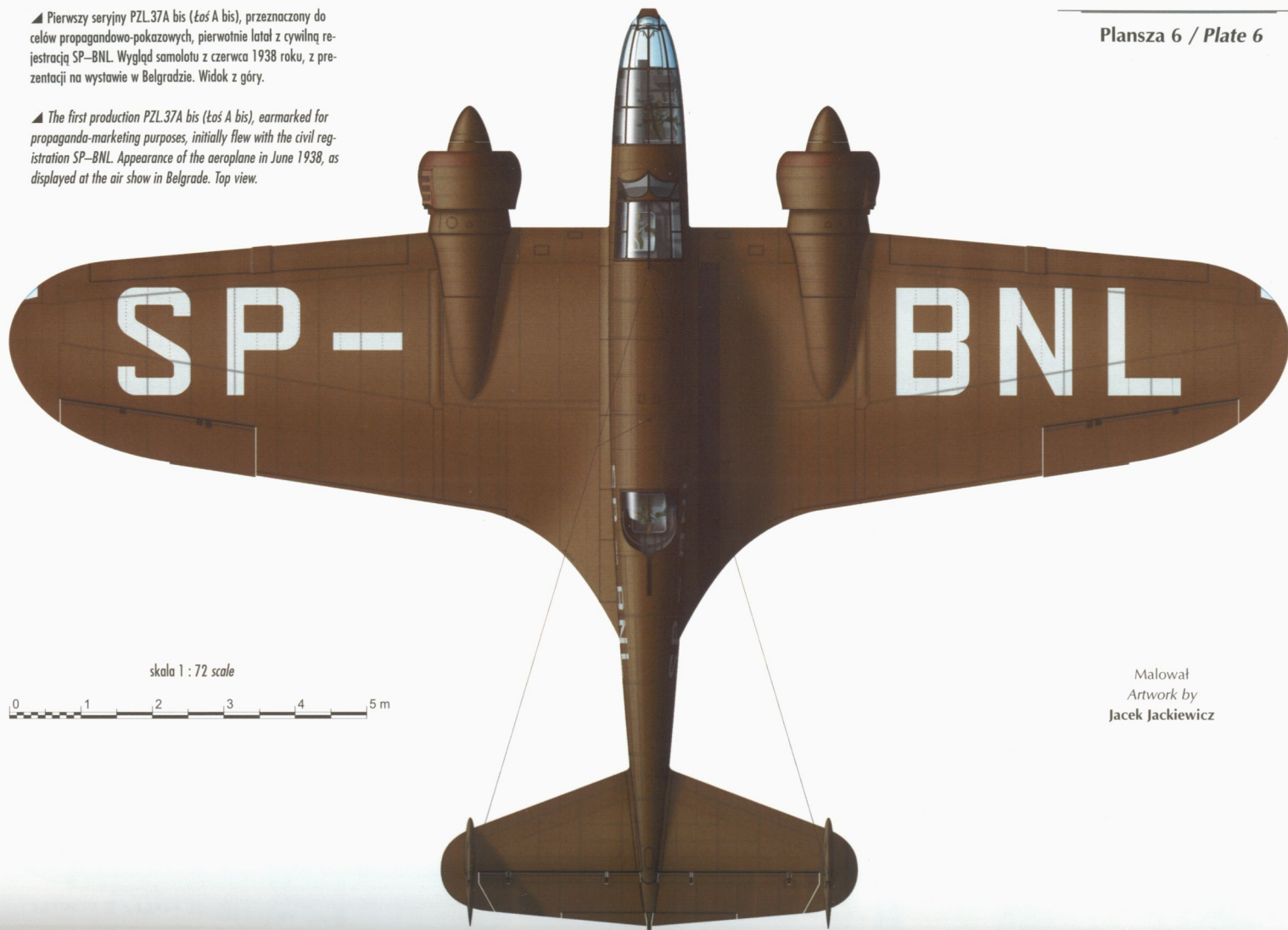
▲ The third prototype Łoś PZL.37/III, with Gnôme-Rhône engines. In August 1938 it made a marketing tour with civil registration SP-BNK. The route covered Rumania, Bulgaria, Yugoslavia, Greece, and Turkey, and in each of the countries the PZL bomber aroused great interest, which led to subsequent negotiations of purchase or licence production. During the last leg of the tour, in Turkey, the aeroplane was forced to land and was written-off.

▲ Pierwszy seryjny PZL.37A bis (Łoś A bis), przeznaczony do celów propagandowo-pokazowych, pierwotnie latał z cywilną rejestracją SP-BNL. Wygląd samolotu z czerwca 1938 roku, z prezentacji na wystawie w Belgradzie. Widok z góry.

▲ The first production PZL.37A bis (Łoś A bis), earmarked for propaganda-marketing purposes, initially flew with the civil registration SP-BNL. Appearance of the aeroplane in June 1938, as displayed at the air show in Belgrade. Top view.

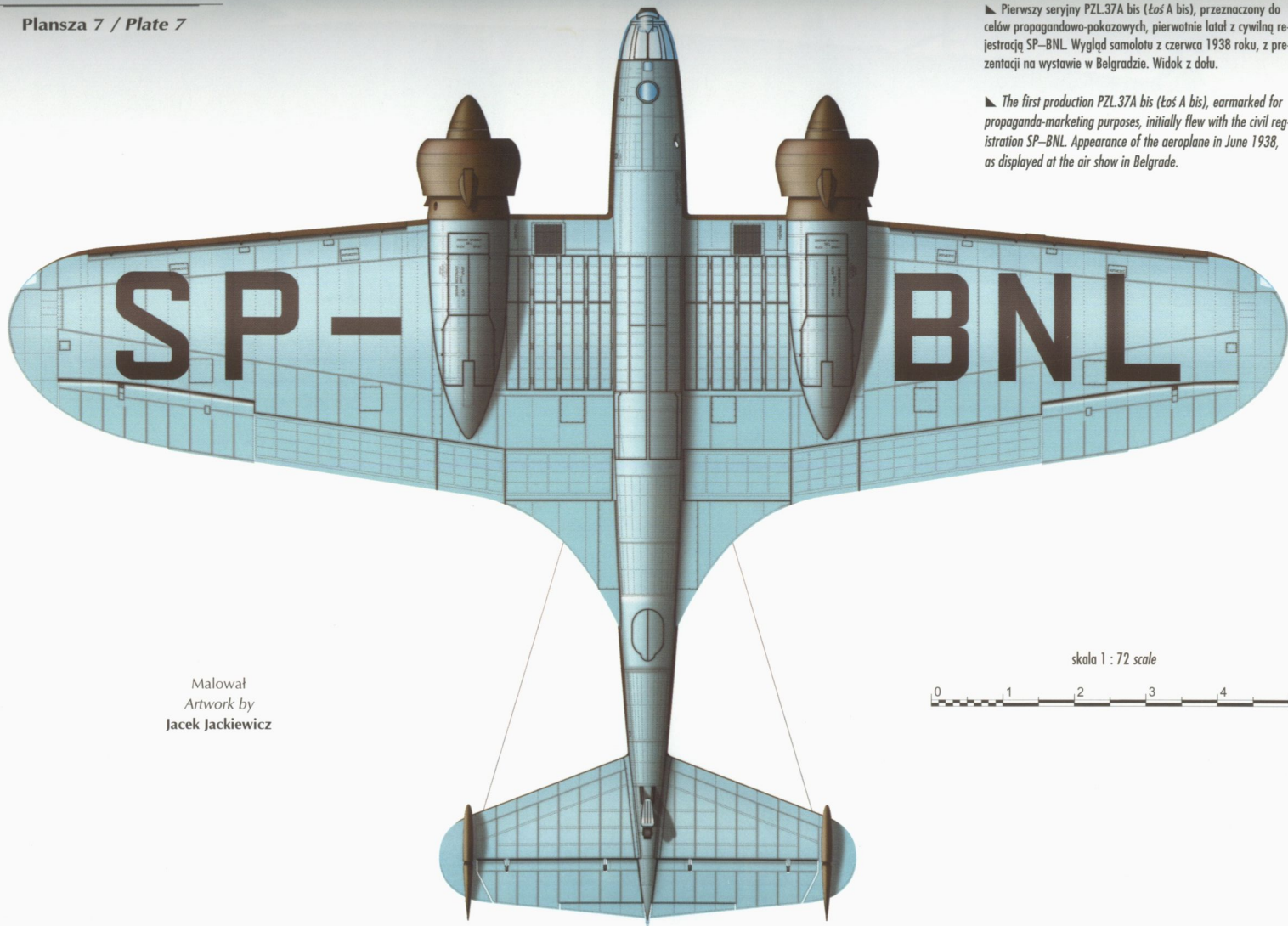
Plansza 6 / Plate 6

skala 1 : 72 scale

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

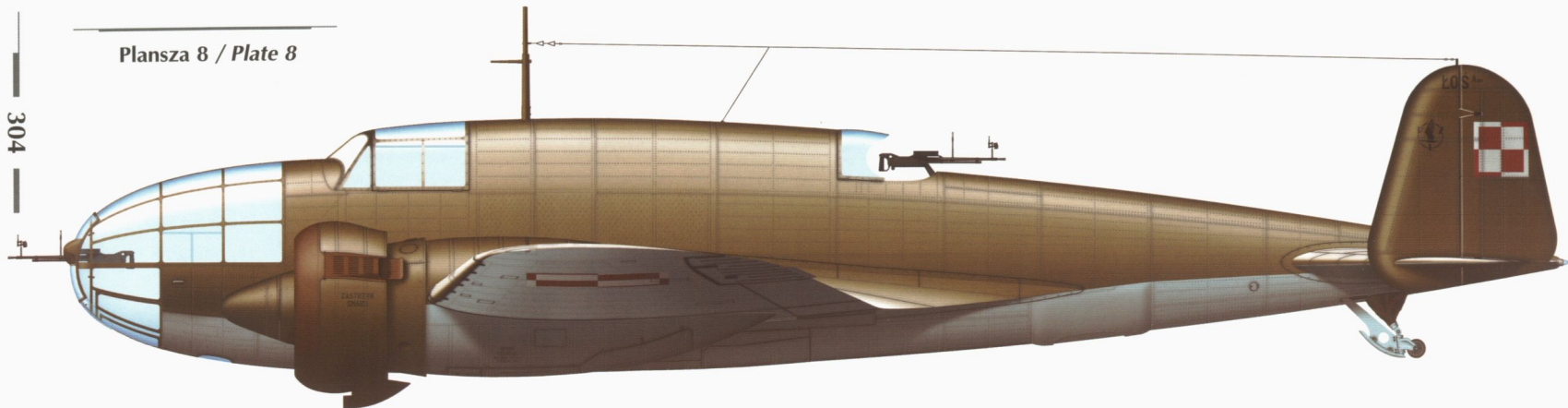
▶ Pierwszy seryjny PZL.37A bis (Łoś A bis), przeznaczony do celów propagandowo-pokazowych, pierwotnie latał z cywilną rejestracją SP-BNL. Wygląd samolotu z czerwca 1938 roku, z prezentacji na wystawie w Belgradzie. Widok z dołu.

▶ The first production PZL.37A bis (Łoś A bis), earmarked for propaganda-marketing purposes, initially flew with the civil registration SP-BNL. Appearance of the aeroplane in June 1938, as displayed at the air show in Belgrade.

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

skala 1 : 72 scale

Plansza 8 / Plate 8

304

▲ Pod koniec 1938 roku pierwszego seryjnego Łośa A bis, 72.14, przygotowano do pokazania na XVI Salonie Lotniczym w Paryżu. Na tę okoliczność samolot otrzymał nową warstwę bardzo błyszczącego lakieru oraz szachownicę, ale nie naniesiono wojskowego numeru ewidencyjnego. Zwraca uwagę maszt antenowy przesunięty z nieznanych przyczyn o jedną wręgę do tyłu.

▲ During late 1938 the first production Łoś A bis, no. 72.14, was prepared for display at the XVI Paris Air Show. On this occasion the aeroplane received a new coat of very glossy finish, and Polish national markings, but the serial number was not applied. Note the aerial mast repositioned, for unknown reason, one frame rearward.

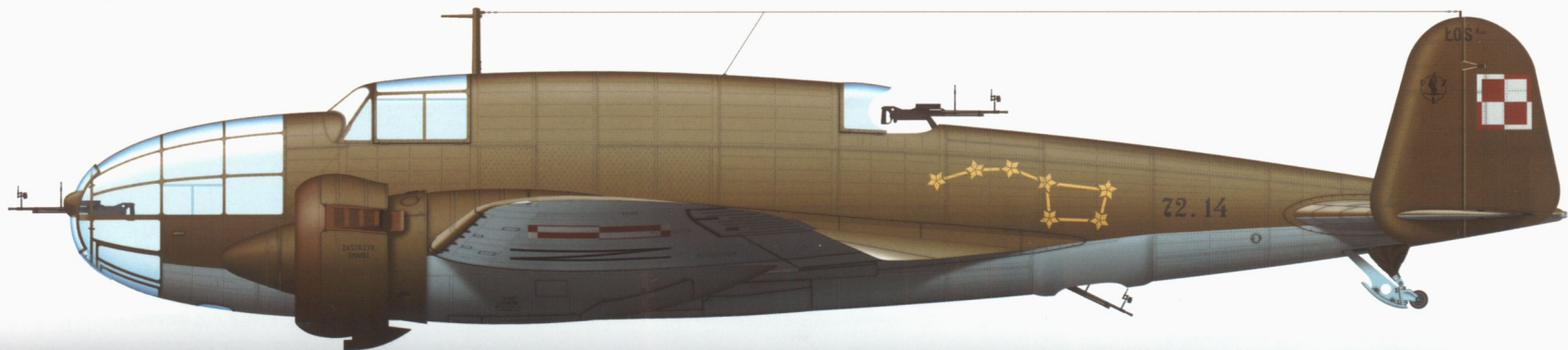
skala 1 : 48 scale

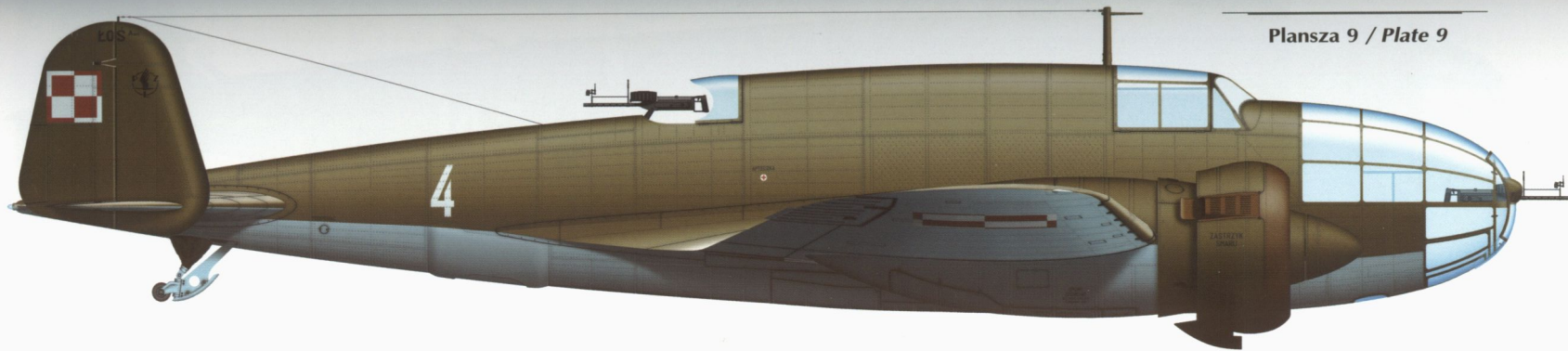

Malował
 Artwork by
 Jacek Jackiewicz

▼ W 1939 roku przekazano samolot PZL.37A bis 72.14 wojsku. W tylnej części kadłuba, po lewej stronie, naniesiono wojskowy numer ewidencyjny i samolot oddano do użytku 212. Eskadrze Bombowej.

▼ In 1939 PZL.37A bis no. 72.14 was handed over to the air force. The military serial number was applied on the port side of the rear fuselage, and the aeroplane was allocated to the 212th Bomber Flight.

skala 1 : 48 scale

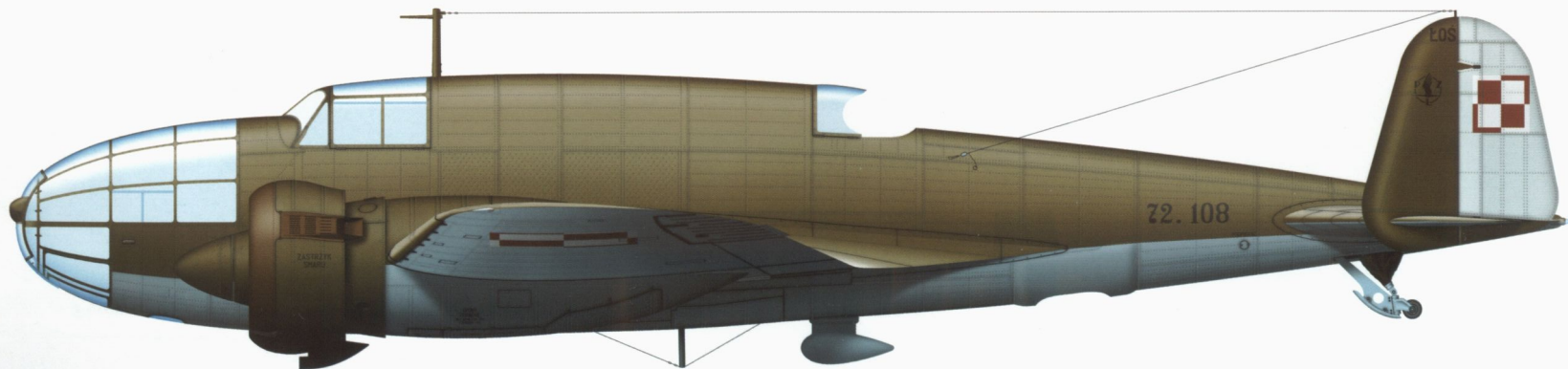
▲ PZL.37A bis Łoś A bis 72.61 był używany w polskim lotnictwie tylko pół roku — 16 listopada 1938 roku został przejęty przez wojsko; przydzielony do 211. Eskadry Bombowej, uległ katastrofie i został doszczętnie zniszczony 15 maja 1939 roku w okolicy miejscowości Brzeźce koło Góry Kalwarii.

▼ PZL.37B Łoś B I 72.108 badany w 1939 roku przez ITL (próby radionamiernika). Standardowy kamuflaż i znaki rozpoznawcze, stery kierunku białe.

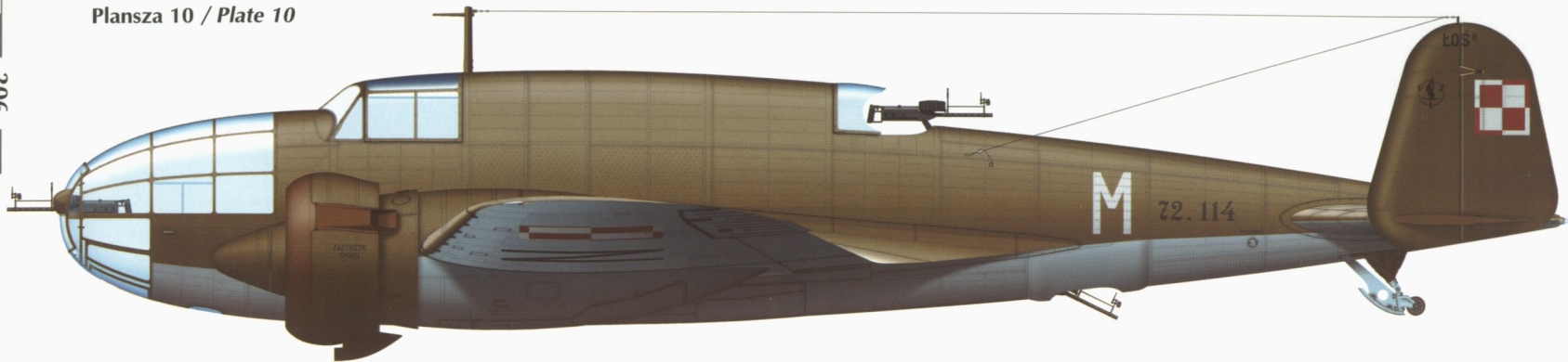
Malował
 Artwork by
 Jacek Jackiewicz

▲ PZL.37A bis Łoś A bis no. 72.61 was used in the Polish Air Force for six months only: it was taken on charge on 16 November 1938; allocated to the 211th Bomber Flight, it was destroyed in a crash on 15 May 1939 at Brzeźce near Góra Kalwaria.

▼ PZL.37B Łoś B I no. 72.108 tested in 1939 by the ITL (radio direction finder trials). Standard camouflage and national markings, white rudders.

Plansza 10 / Plate 10

▲ PZL.37B Łoś B I 72.114 należący do 17. Eskadry Bombowej, wrzesień 1939 roku.

▲ PZL.37B Łoś B I no. 72.114 of the 17th Bomber Flight, September 1939.

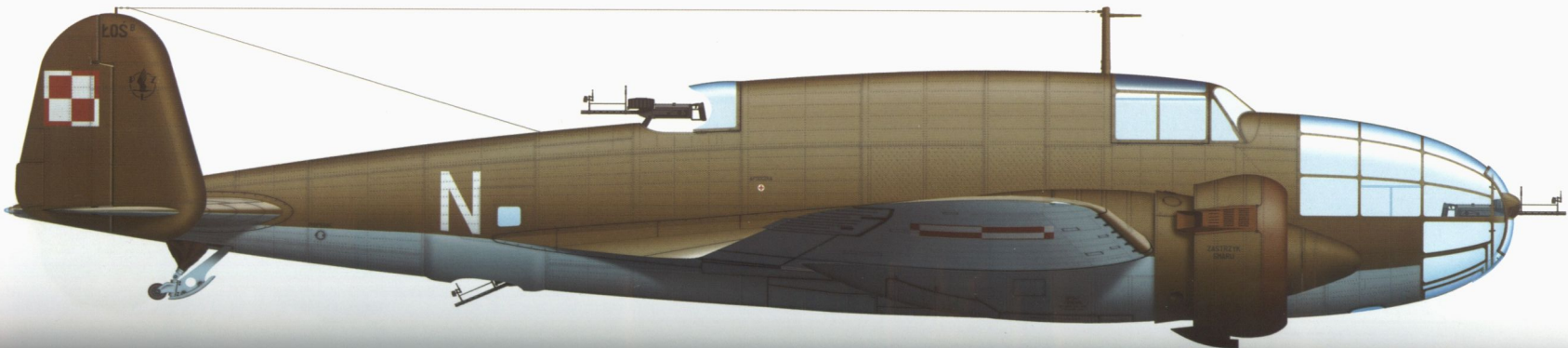
skala 1 : 48 scale

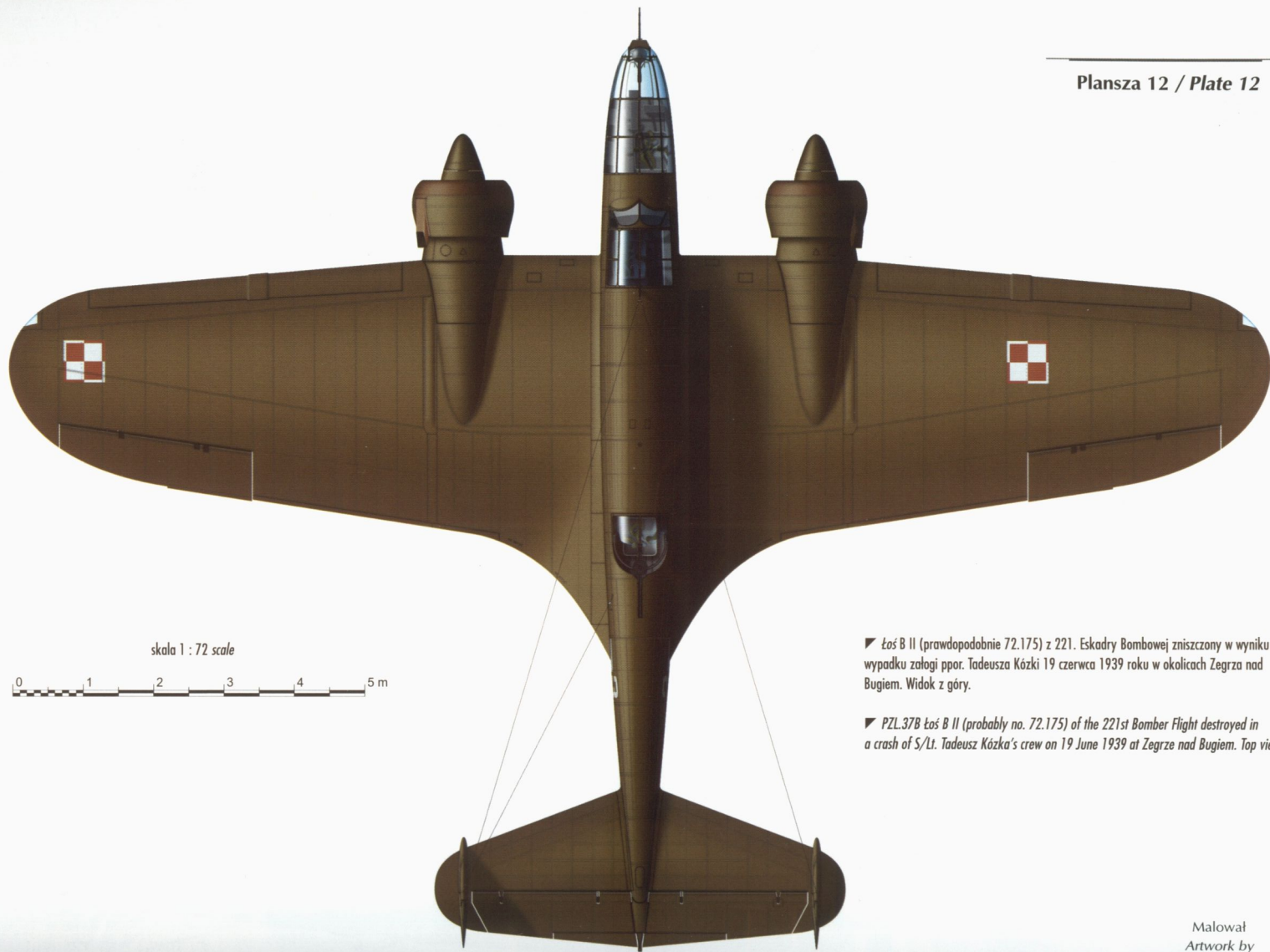

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

▼ PZL.37B Łoś B I (prawdopodobnie 72.115) z 17. Eskadry Bombowej, 5 września 1939 roku, po naprawie reduktora, samolot wjechał do rowu podczas kołowania na lotnisku w Starej Wsi koło Węgrów; zamaskowany drzewkami i słomą pozostał po ewakuacji na lotnisku.

▼ PZL.37B Łoś B I (probably no. 72.115) of the 17th Bomber Flight. On 5 September 1939, after repair of its reduction gear, the aeroplane ran into a ditch during taxiing at Stara Wieś airfield near Węgrów. Camouflaged with small trees and straw it was left at the airfield during the evacuation.

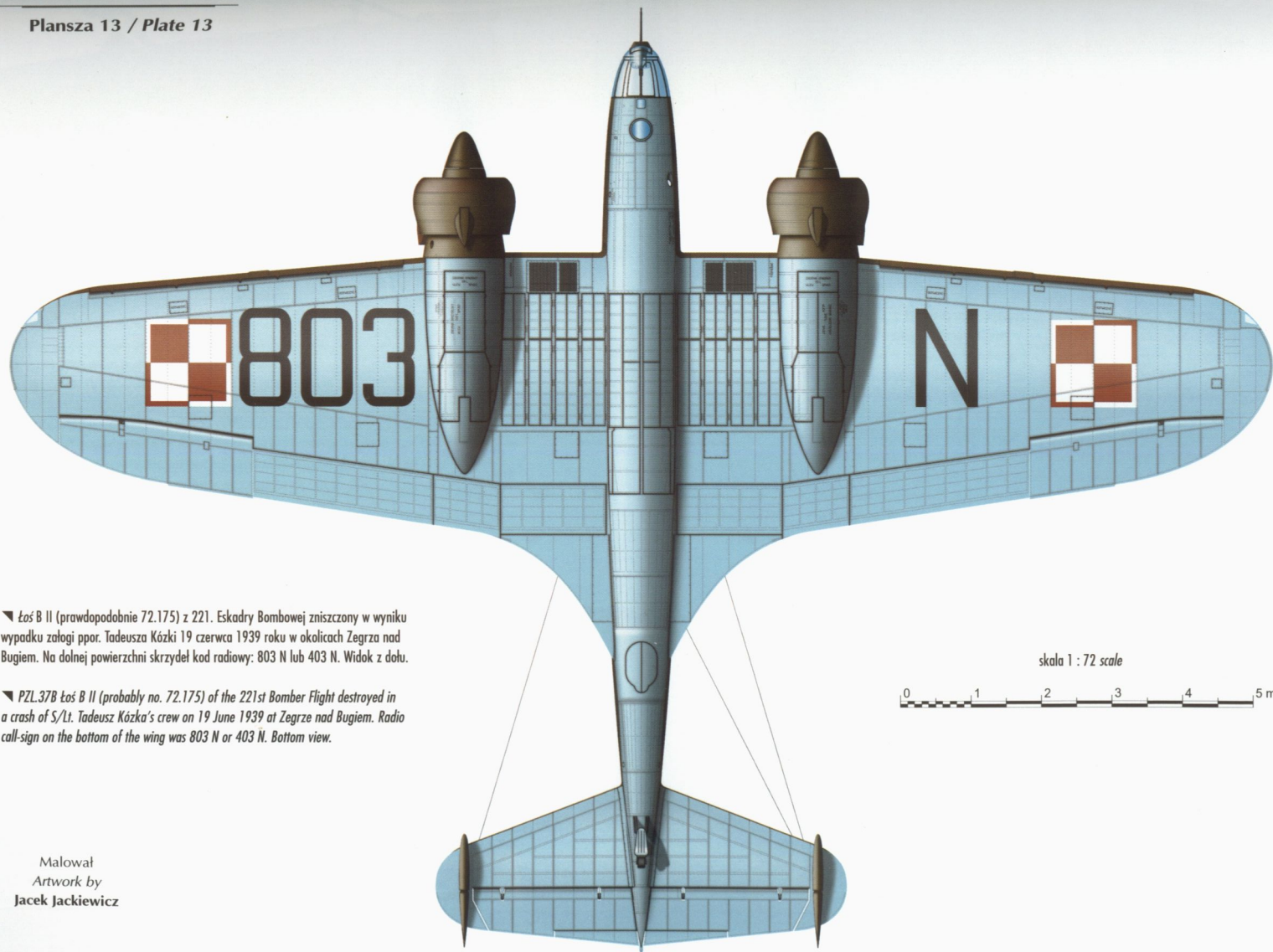
skala 1 : 72 scale

0 1 2 3 4 5 m

▼ Łoś B II (prawdopodobnie 72.175) z 221. Eskadry Bombowej zniszczony w wyniku wypadku załogi ppor. Tadeusza Kózki 19 czerwca 1939 roku w okolicach Zegrza nad Bugiem. Widok z góry.

▼ PZL.37B Łoś B II (probably no. 72.175) of the 221st Bomber Flight destroyed in a crash of S/Lt. Tadeusz Kózka's crew on 19 June 1939 at Zegrze nad Bugiem. Top view.

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

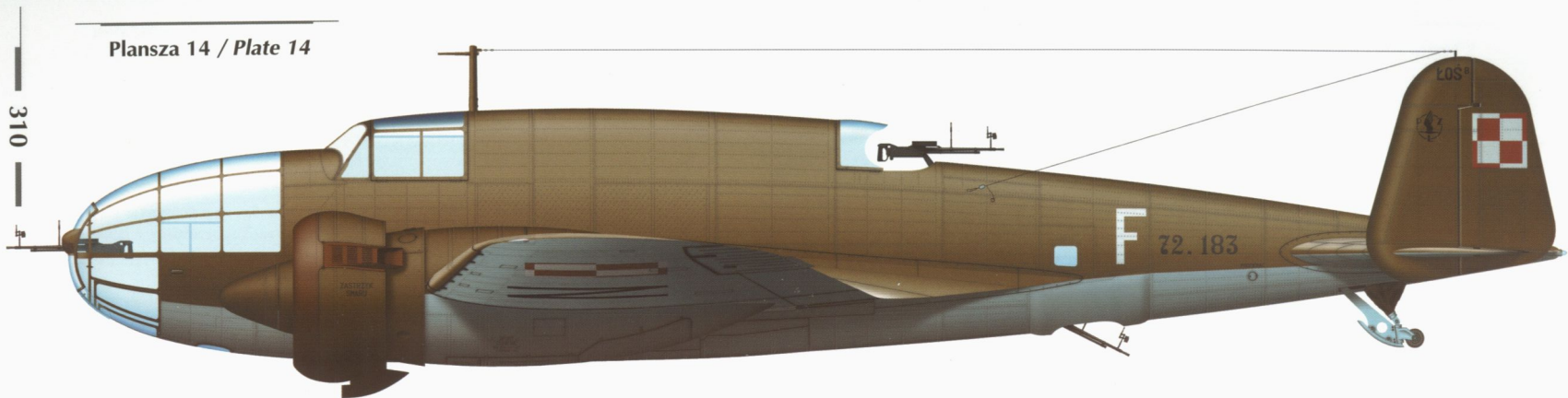
▼ Łoś B II (prawdopodobnie 72.175) z 221. Eskadry Bombowej zniszczony w wyniku wypadku załogi ppor. Tadeusza Kózki 19 czerwca 1939 roku w okolicach Zegrza nad Bugiem. Na dolnej powierzchni skrzydeł kod radiowy: 803 N lub 403 N. Widok z dołu.

▼ PZL.37B Łoś B II (probably no. 72.175) of the 221st Bomber Flight destroyed in a crash of S/Lt. Tadeusz Kózka's crew on 19 June 1939 at Zegrze nad Bugiem. Radio call-sign on the bottom of the wing was 803 N or 403 N. Bottom view.

skala 1 : 72 scale

Plansza 14 / Plate 14

▲ Łoś B II 72.183 z 16. Eskadry Bombowej. 14 września 1939 roku na samolocie tym załoga por. Piotra Kowalskiego zablądziła i z powodu braku paliwa lądowała przymusowo nieopodal wsi Mukoszyn koło Kamienia Koszyrskiego. Bezowocne próby zdobycia benzyny zmusiły załogę do pozostawienia bombowca.

▲ Łoś B II no. 72.183 of the 16th Bomber Flight. On 14 September 1939 the crew of Lt. Piotr Kowalski got lost in this machine and due to lack of fuel it was forced to land in field at Mukoszyn near Kamień Koszyrski. Unable to obtain any fuel, the crew was forced to abandon the bomber.

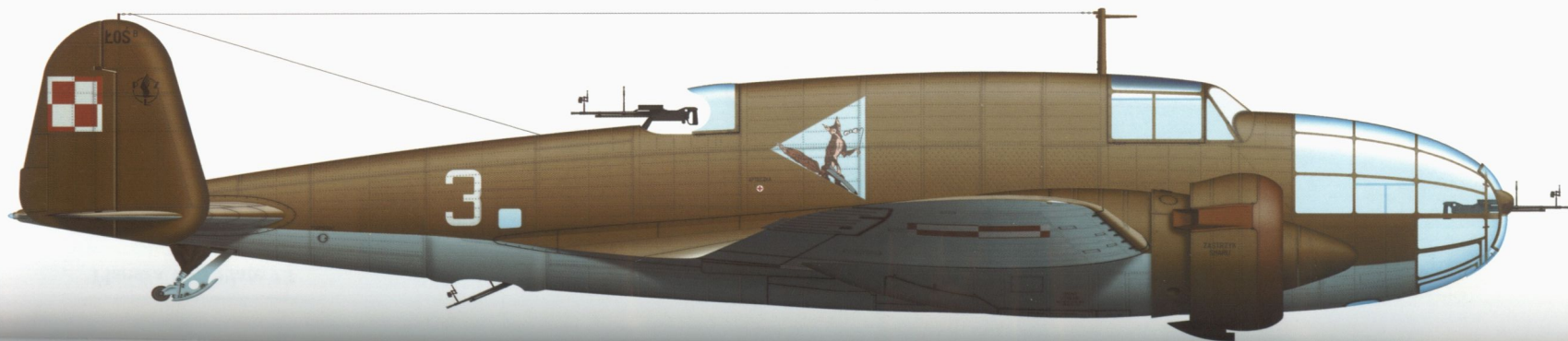
skala 1 : 48 scale

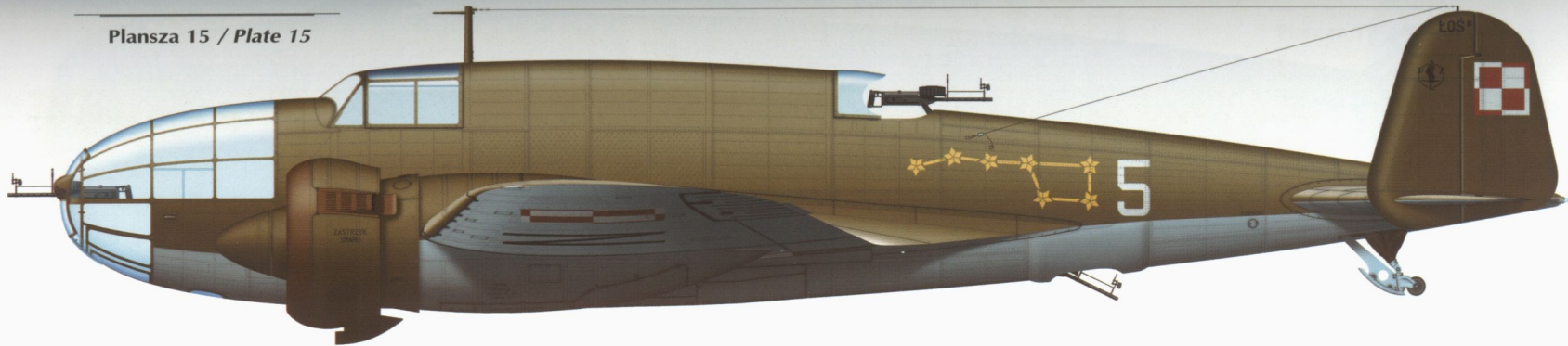
Malował
 Artwork by
 Jacek Jackiewicz

▼ Łoś B II (możliwe, że jest to 72.225) zniszczony podczas bombardowania lotniska Malaszewicze. Samolot prawdopodobnie należał do XX Dywizjonu Bombowego. Wrak maszyny (stojącej „na nosie”) wziął udział w niemieckim filmie propagandowym „Kampfgeschwader Lützow”. Samolot w standardowym kamuflażu, na kadłubie godło rozwiązanej w marcu 1939 roku 12. Eskadry Liniowej, której część personelu latającego znalazła się w składzie XX Dywizjonu Bombowego.

▼ Łoś B II (possibly no. 72.225) destroyed during German bombing of Malaszewicze air base. The aeroplane probably belonged to the XX Bomber Squadron. Wreck of the machine (standing on its nose) was used in the German propaganda film 'Kampfgeschwader Lützow'. Aeroplane in standard camouflage, on the fuselage the emblem of the 12th Light Bomber Flight disbanded in March 1939, a proportion of its personnel being subsequently posted to the XX Bomber Squadron.

Plansza 15 / Plate 15

▼ Łoś B I z niezidentyfikowanym numerem ewidencyjnym i białym numerem taktycznym 10, zdobyty przez Niemców we wrześniu 1939 roku na terenie WP1 na Okęciu. Był to jeden z samolotów przechodzących remonty i w momencie zajęcia lotniska przez Niemców stał bez lewego skrzydła vis-à-vis hangaru montażowego.

▼ Łoś B I, no. unknown, coded white '10', captured by the Germans in September 1939 at PZL WP1 factory in Warsaw-Okęcie. This was one of the aircraft undergoing overhauls and when captured by the Germans it was parked, less its port wing, facing the assembly hall.

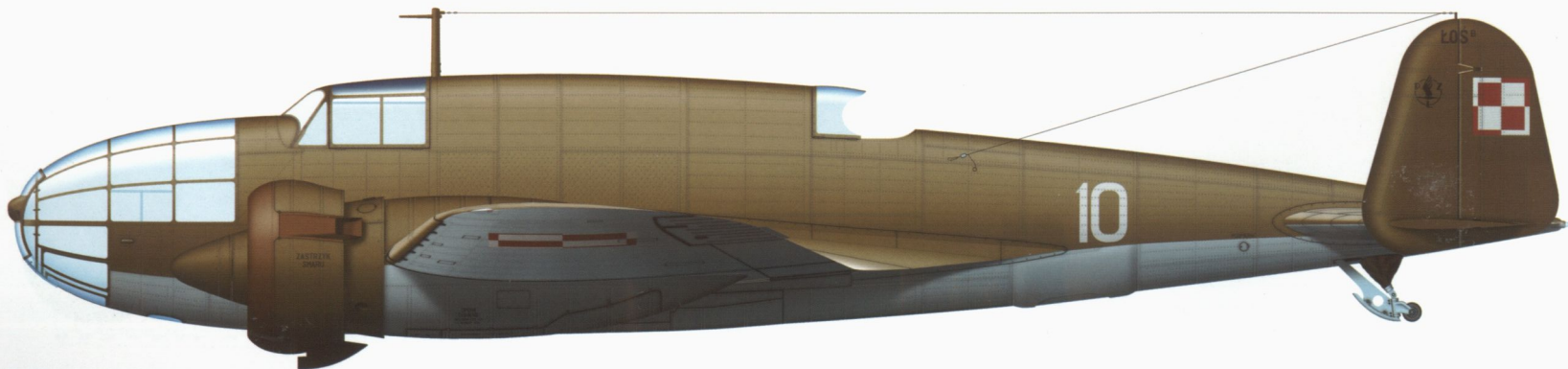
skala 1 : 48 scale

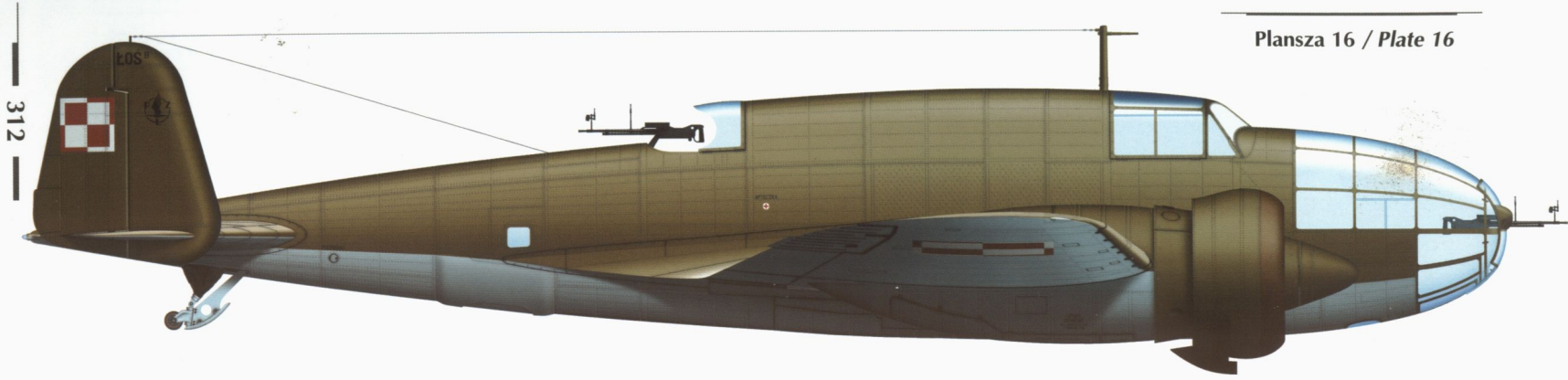

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

▲ Łoś B I o niezidentyfikowanym numerze, zniszczony w czasie bombardowania lotniska bazy Malaszewicze.

▲ Łoś B I, no. unknown, destroyed during German bombing of Malaszewicze air base.

▼ PZL.37A Łoś A 201 (ex-72.11) używany przez lotników Grupal 4 Bombardament ARR, 1941 rok. Maszyna ta była jednym z 26 Łośi internowanych w Rumunii i wcielonych w skład lotnictwa rumuńskiego jesienią 1939 roku. Większość Łośi przejętych przez Rumunów (możliwe, że wszystkie) otrzymała w trakcie remontów i przeglądów nowy kamuflaż, składający się z plam ciemnozielonych i brązowych na powierzchniach górnych i bocznych. Charakterystyczny dla rumuńskich Łośi był brak owiewki stanowiska tylnego strzelca. Sylwetka przedstawia samolot w drugiej połowie 1941 roku, po wprowadzeniu nowych znaków rozpoznawczych w postaci stylizowanych krzyży Michała.

▼ PZL.37A Łoś A no. 201 (ex-72.11) of Grupul 4 Bombardament ARR, 1941. The machine was one of 26 Łoś's interned in Rumania and impressed into the Rumanian air force in the autumn 1939. Most (possibly all) Łoś's taken over by the Rumanians were repainted during overhauls in a new disruptive camouflage of dark green and brown areas on upper surfaces and sides. Absence of the rear gunner's compartment windscreen was typical for Rumanian Łoś's. The profile depicts the aeroplane in the second half of 1941, after introduction of new national markings, in form of the so-called Michael Crosses.

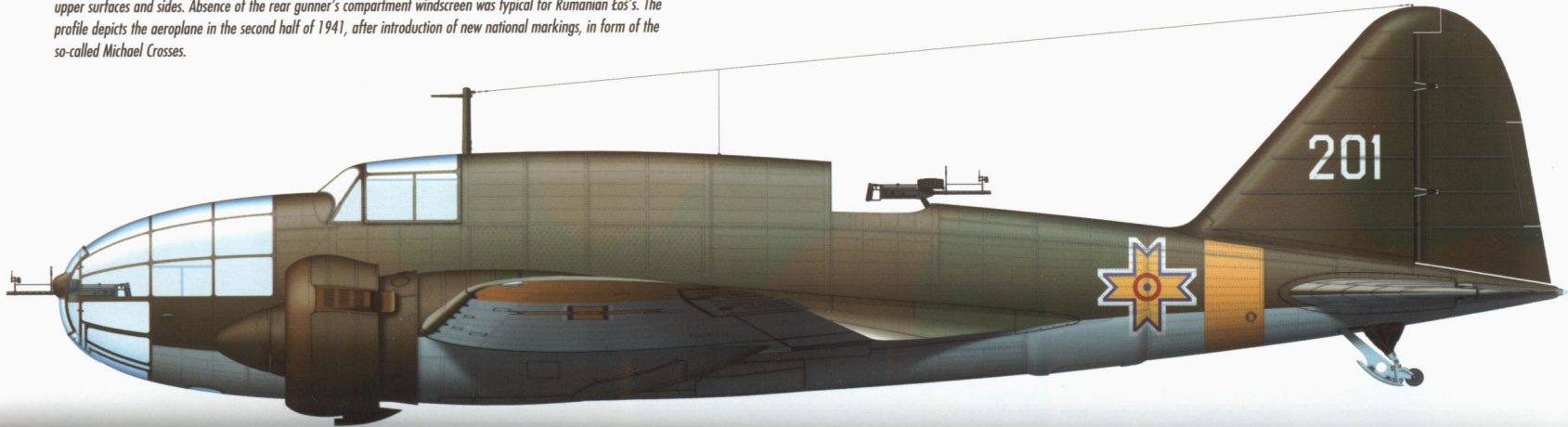
skala 1 : 48 scale

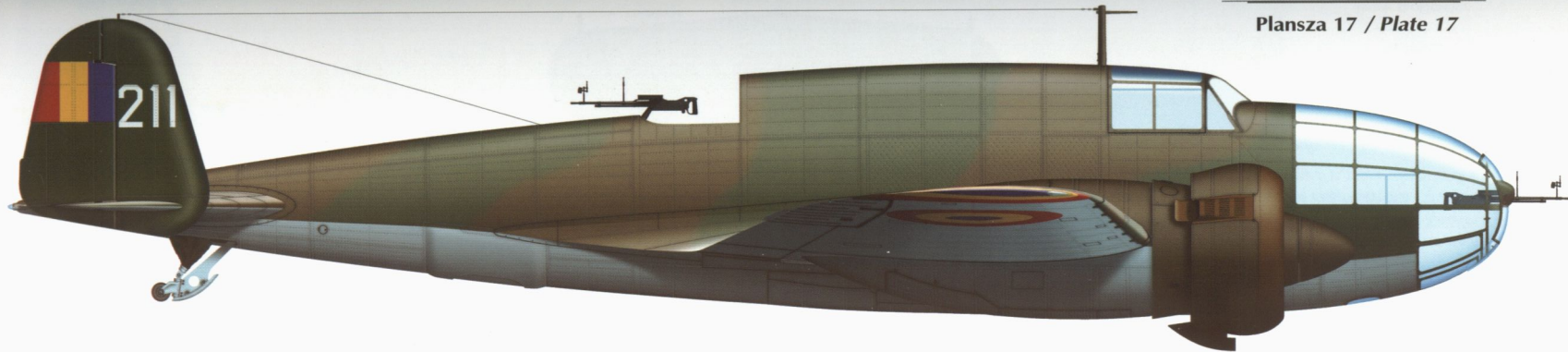

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

▲ Ostatnia partia samolotów PZL.37B z II serii miała rury wydechowe od strony kadłuba, by zmniejszyć widoczność w nocy płomieni z rur.

▲ The last batch of PZL.37B series II aircraft had exhaust pipes inboard (facing the fuselage) to reduce visibility of the exhausts at night.

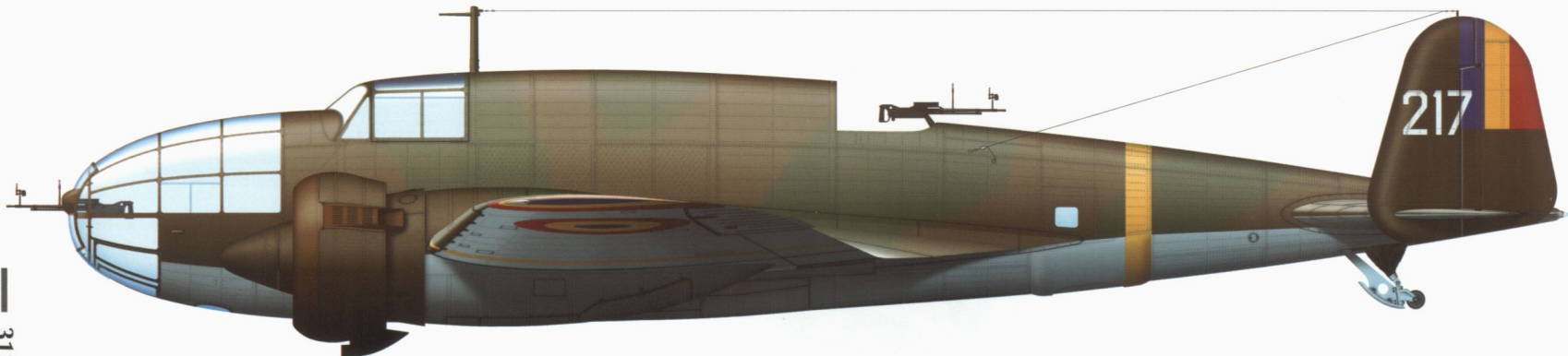

▼ Łoś B II 217 (ex-72.200) z Grupul 4 Bombardament ARR bazującego na początku 1940 roku w Blaj (Balázsfalva). Samolot w nowym, dwukolorowym kamuflażu, z rumuńskimi znakami rozpoznawczymi w formie kokard. W czasie kryzysu transylwańskiego samoloty ARR otrzymały elementy szybkiej identyfikacji na końcówkach skrzydeł — pasy w barwach narodowych.

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

▲ PZL.37B Łoś B I 211 (ex-72.137) należący do Grupul 4 Bombardament ARR. Rumuni stracili ten samolot 16 sierpnia 1940 roku w wyniku wypadku na lotnisku Cămpia Turzii (Aranyosgyéres).

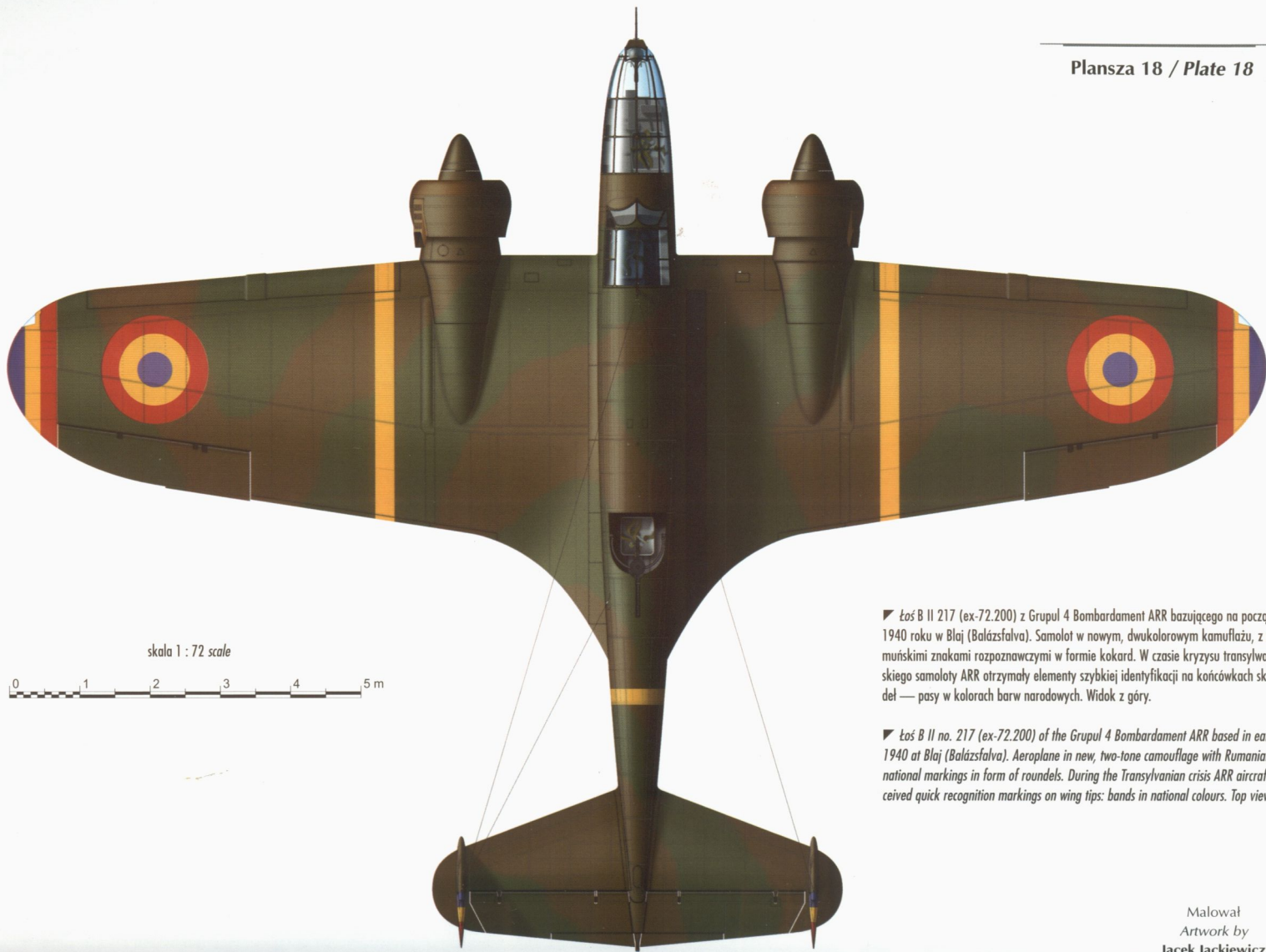
▲ PZL.37B Łoś B I no. 211 (ex-72.137) of the Grupul 4 Bombardament ARR. The Rumanians lost this aeroplane on 16 August 1940 in an accident at Cămpia Turzii (Aranyosgyéres).

skala 1 : 48 scale

▲ Łoś B II no. 217 (ex-72.200) of the Grupul 4 Bombardament ARR based in early 1940 at Blaj (Balázsfalva). Aeroplane in new, two-tone camouflage with Rumanian national markings in form of roundels. During the Transylvanian crisis ARR aircraft received quick recognition markings on wing tips: bands in national colours.

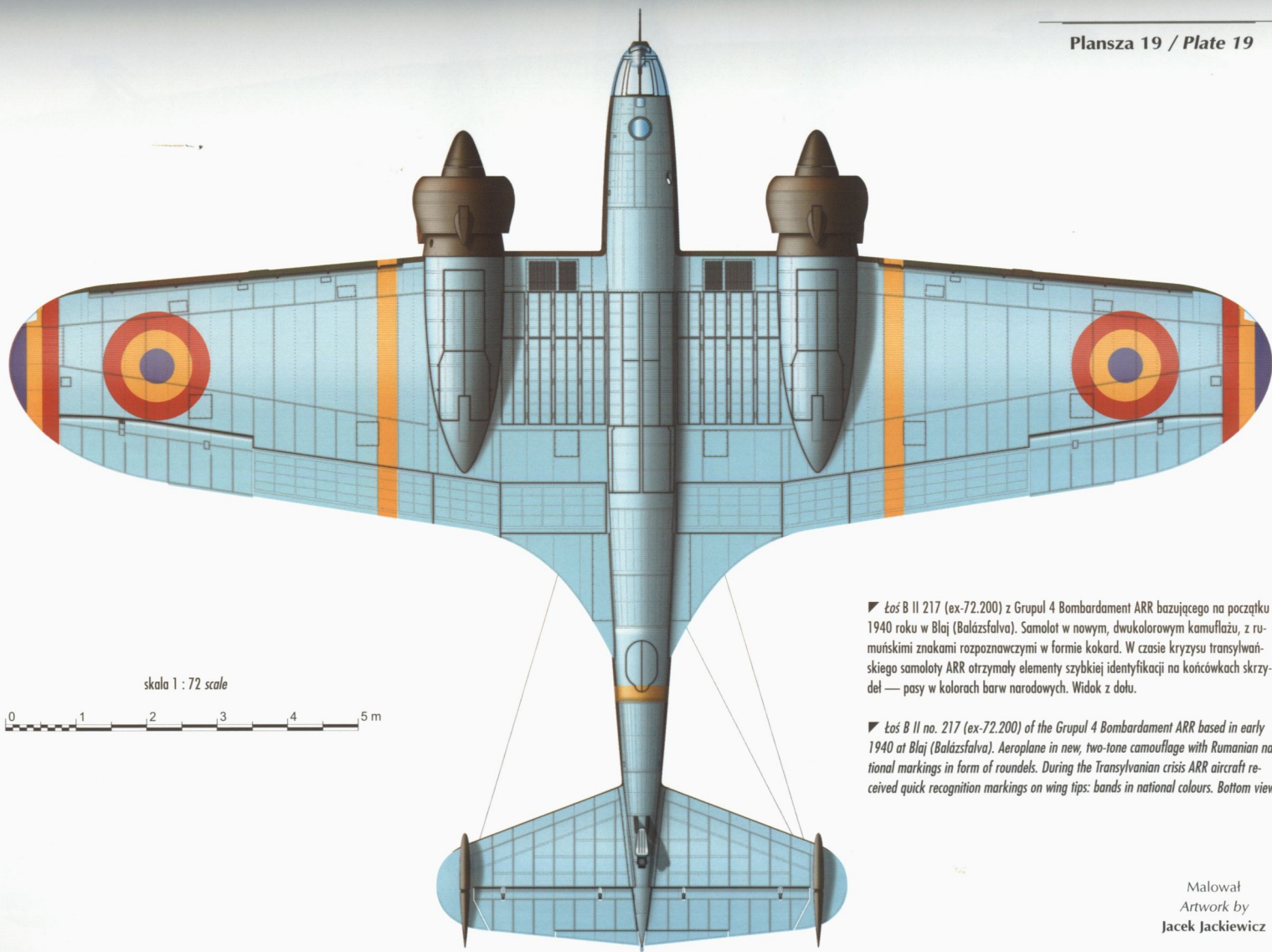
skala 1 : 72 scale

▼ Łoś B II 217 (ex-72.200) z Grupul 4 Bombardament ARR bazującego na początku 1940 roku w Blaj (Balázsfalva). Samolot w nowym, dwukolorowym kamuflażu, z rumuńskimi znakami rozpoznawczymi w formie kokard. W czasie kryzysu transylwańskiego samoloty ARR otrzymały elementy szybkiej identyfikacji na końcówkach skrzydeł — pasy w kolorach barw narodowych. Widok z góry.

▼ Łoś B II no. 217 (ex-72.200) of the Grupul 4 Bombardament ARR based in early 1940 at Blaj (Balázsfalva). Aeroplane in new, two-tone camouflage with Rumanian national markings in form of roundels. During the Transylvanian crisis ARR aircraft received quick recognition markings on wing tips: bands in national colours. Top view.

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

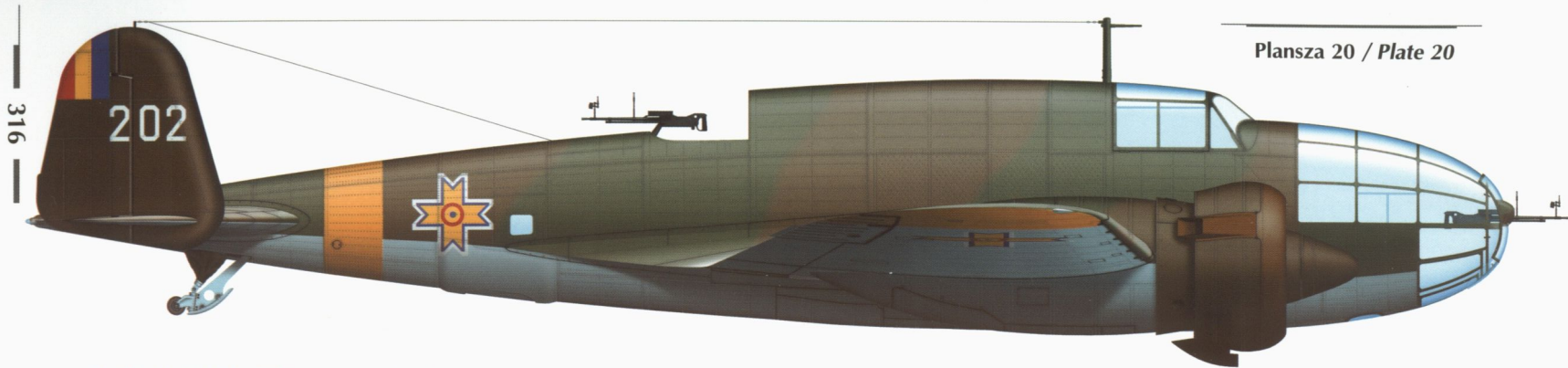
skala 1 : 72 scale

▼ Łoś B II 217 (ex-72.200) z Grupul 4 Bombardament ARR bazującego na początku 1940 roku w Blaj (Balázsfalva). Samolot w nowym, dwukolorowym kamuflażu, z rumuńskimi znakami rozpoznawczymi w formie kokard. W czasie kryzysu transylwańskiego samoloty ARR otrzymały elementy szybkiej identyfikacji na końcówkach skrzydeł — pasy w kolorach barw narodowych. Widok z dołu.

▼ Łoś B II no. 217 (ex-72.200) of the Grupul 4 Bombardament ARR based in early 1940 at Blaj (Balázsfalva). Aeroplane in new, two-tone camouflage with Rumanian national markings in form of roundels. During the Transylvanian crisis ARR aircraft received quick recognition markings on wing tips: bands in national colours. Bottom view.

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

316

Plansza 20 / Plate 20

▲ PZL.37A bis (Łoś A bis) 202 (ex-72.36) internowany i wcielony do lotnictwa rumuńskiego. Jak wszystkie pozostałe Łośe używane bojowo przez Rumunów służył w składzie Grupul 4 Bombardament ARR. Sylwetka przedstawia samolot w sierpniu 1941 roku, gdy operował z lotniska Tarutino przeciw sowieckim celom na Półwyspie Krymskim.

▲ PZL.37A bis (Łoś A bis) no. 202 (ex-72.36) interned and impressed into the Rumanian air force. Like all other Łoś's used in combat by the Rumanians it served with the Grupul 4 Bombardament ARR. The profile depicts the aeroplane in August 1941, when it operated from Tarutino airfield against Soviet targets in Crimea.

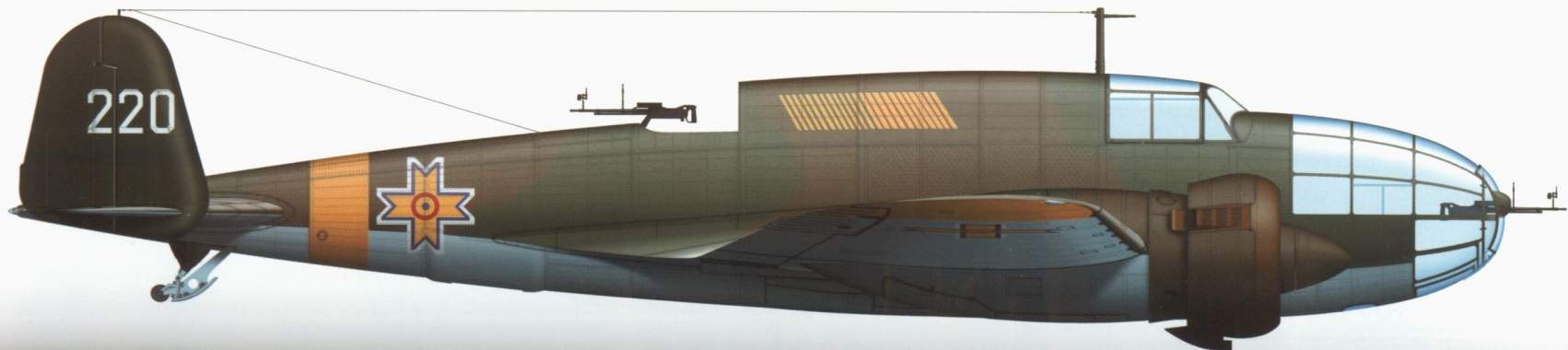
skala 1 : 48 scale

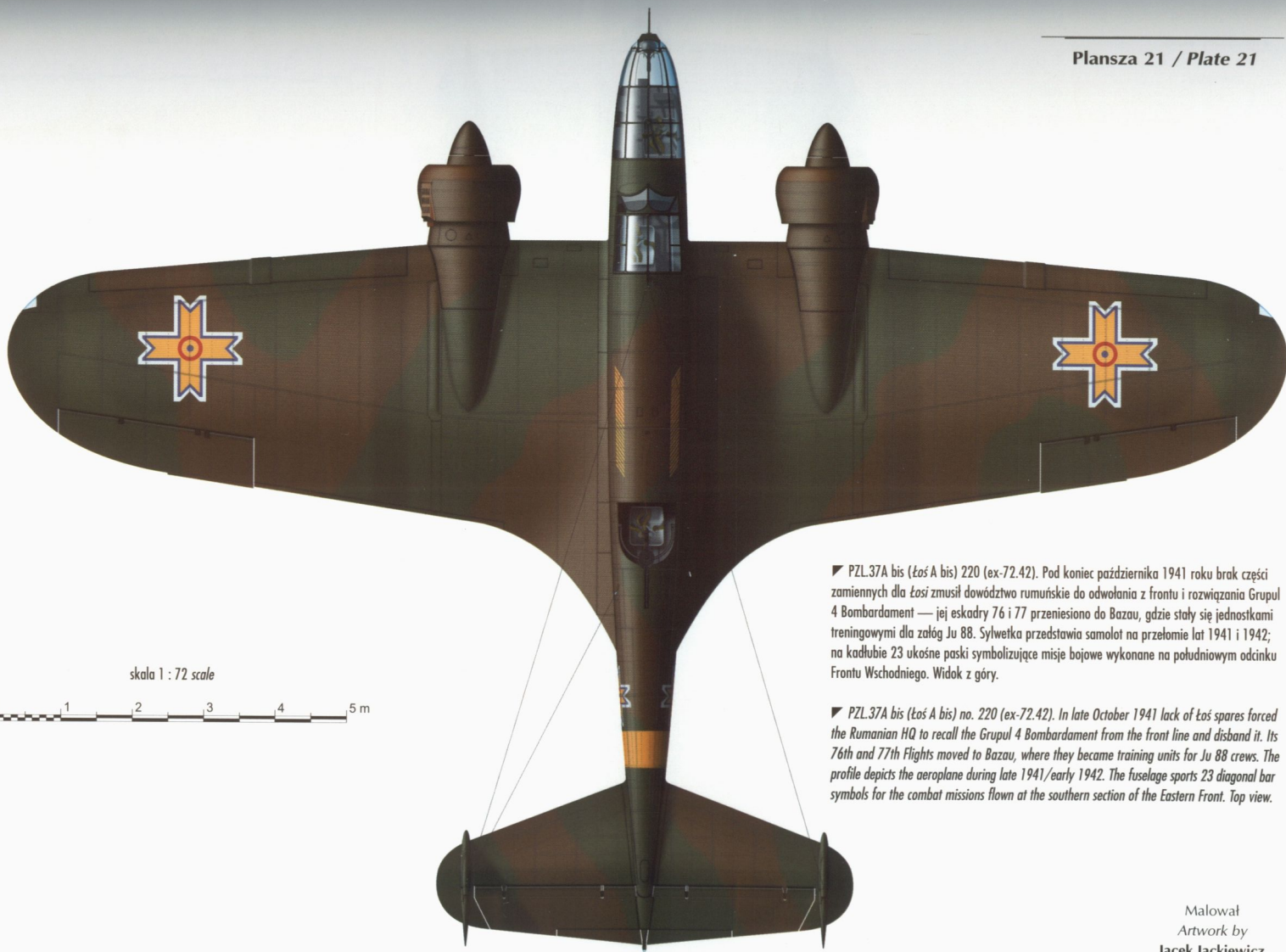

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

▼ PZL.37A bis (Łoś A bis) 220 (ex-72.42). Pod koniec października 1941 roku brak części zamiennych dla Łośi zmusił dowództwo rumuńskie do odwołania z frontu i rozwiązania Grupul 4 Bombardament — jej eskadry 76 i 77 przeniesiono do Bazau, gdzie stały się jednostkami treningowymi dla załóg Ju 88. Sylwetka przedstawia samolot na przełomie lat 1941 i 1942; na kadłubie 23 ukośne paski symbolizujące misje bojowe wykonane na południowym odcinku Frontu Wschodniego.

▼ PZL.37A bis (Łoś A bis) no. 220 (ex-72.42). In late October 1941 lack of Łoś spares forced the Rumanian HQ to recall the Grupul 4 Bombardament from the front line and disband it. Its 76th and 77th Flights moved to Bazau, where they became training units for Ju 88 crews. The profile depicts the aeroplane during late 1941/early 1942. The fuselage sports 23 diagonal bar symbols for the combat missions flown at the southern section of the Eastern Front.

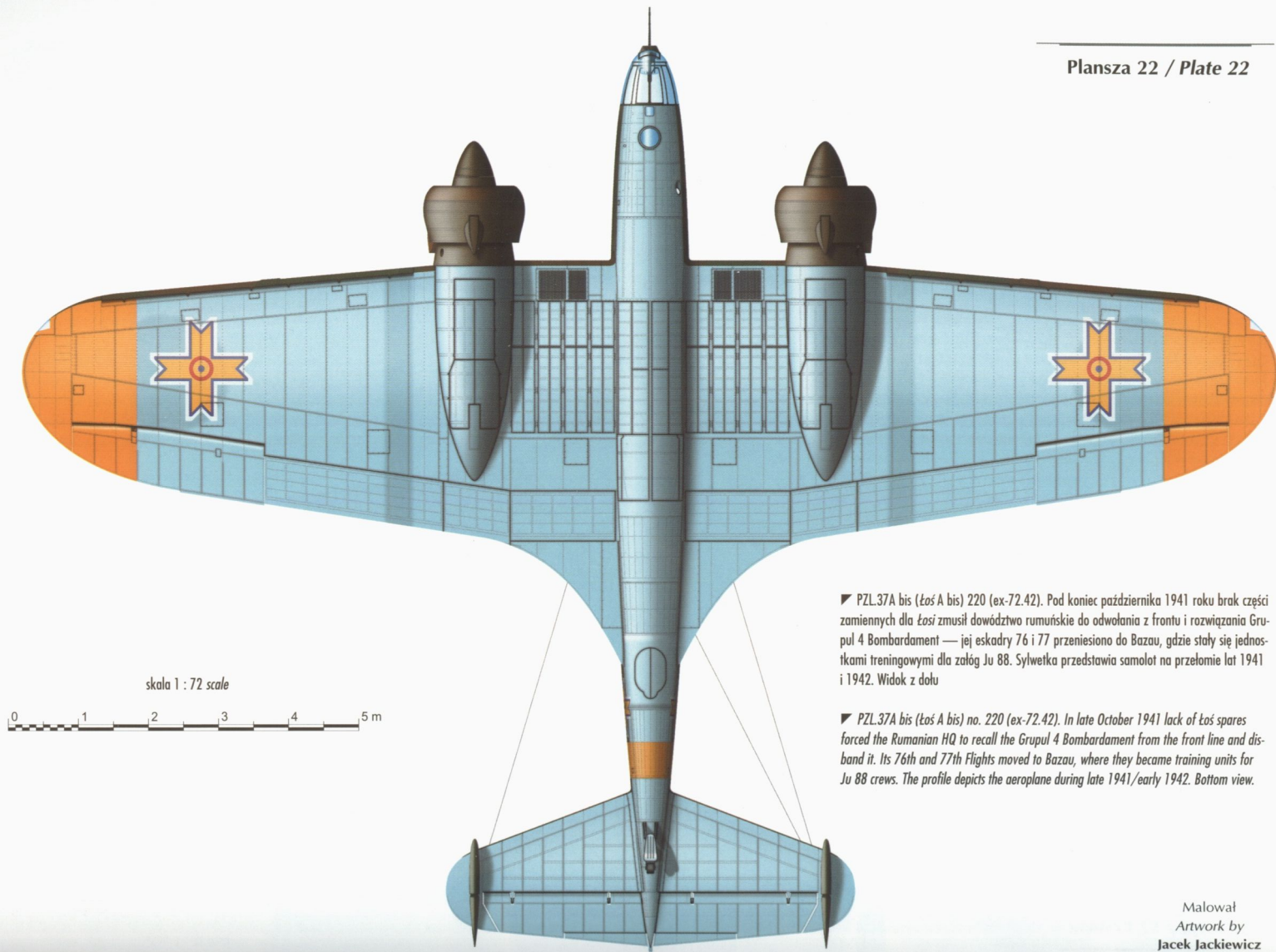
skala 1 : 72 scale

► PZL.37A bis (Łoś A bis) 220 (ex-72.42). Pod koniec października 1941 roku brak części zamiennych dla Łośi zmusił dowództwo rumuńskie do odwołania z frontu i rozwiązania Grupul 4 Bombardament — jej eskadry 76 i 77 przeniesiono do Bazau, gdzie stały się jednostkami treningowymi dla załóg Ju 88. Sylwetka przedstawia samolot na przełomie lat 1941 i 1942; na kadłubie 23 ukośne paski symbolizujące misje bojowe wykonane na południowym odcinku Frontu Wschodniego. Widok z góry.

► PZL.37A bis (Łoś A bis) no. 220 (ex-72.42). In late October 1941 lack of Łoś spares forced the Rumanian HQ to recall the Grupul 4 Bombardament from the front line and disband it. Its 76th and 77th Flights moved to Bazau, where they became training units for Ju 88 crews. The profile depicts the aeroplane during late 1941/early 1942. The fuselage sports 23 diagonal bar symbols for the combat missions flown at the southern section of the Eastern Front. Top view.

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

skala 1 : 72 scale

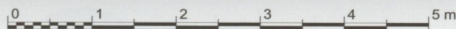
0 1 2 3 4 5 m

► PZL.37A bis (Łoś A bis) 220 (ex-72.42). Pod koniec października 1941 roku brak części zamiennych dla Łośi zmusił dowództwo rumuńskie do odwołania z frontu i rozwiązania Grupul 4 Bombardament — jej eskadry 76 i 77 przeniesiono do Bazau, gdzie stały się jednostkami treningowymi dla załóg Ju 88. Sylwetka przedstawia samolot na przełomie lat 1941 i 1942. Widok z dołu

► PZL.37A bis (Łoś A bis) no. 220 (ex-72.42). In late October 1941 lack of Łoś spares forced the Rumanian HQ to recall the Grupul 4 Bombardament from the front line and disband it. Its 76th and 77th Flights moved to Bazau, where they became training units for Ju 88 crews. The profile depicts the aeroplane during late 1941/early 1942. Bottom view.

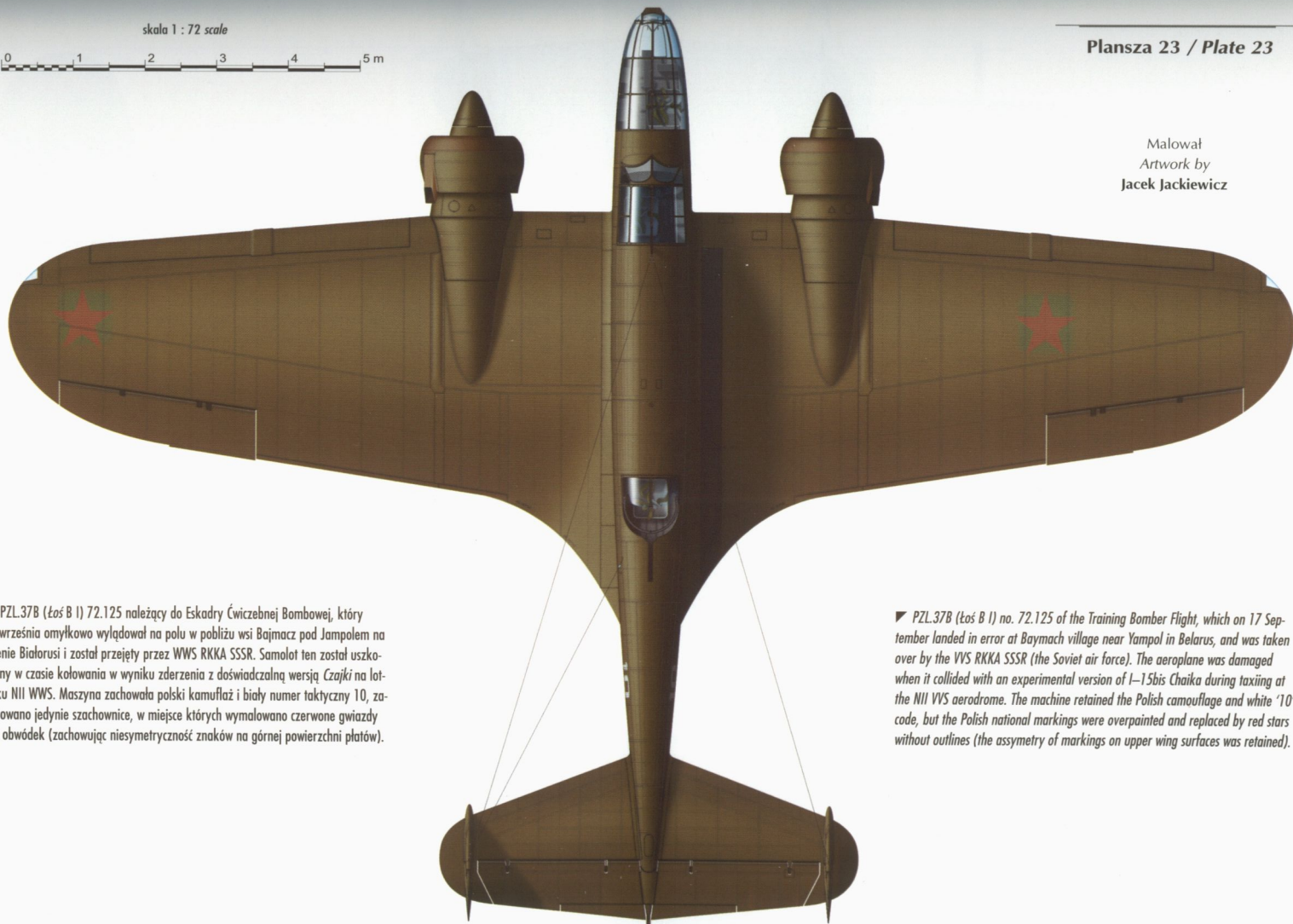
Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

skala 1 : 72 scale

Plansza 23 / Plate 23

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

▼ PZL.37B (Łoś B I) 72.125 należący do Eskadry Ćwiczebnej Bombowej, który 17 września omyłkowo wylądował na polu w pobliżu wsi Bajmacz pod Jampolem na terenie Białorusi i został przejęty przez WWS RKKA SSSR. Samolot ten został uszkodzony w czasie kolowania w wyniku zderzenia z doświadczalną wersją Czajki na lotnisku NII WWS. Maszyna zachowała polski kamuflaż i biały numer taktyczny 10, zamalowano jedynie szachownice, w miejsce których wymalowano czerwone gwiazdy bez obwódki (zachowując niesymetryczność znaków na górnej powierzchni płatów).

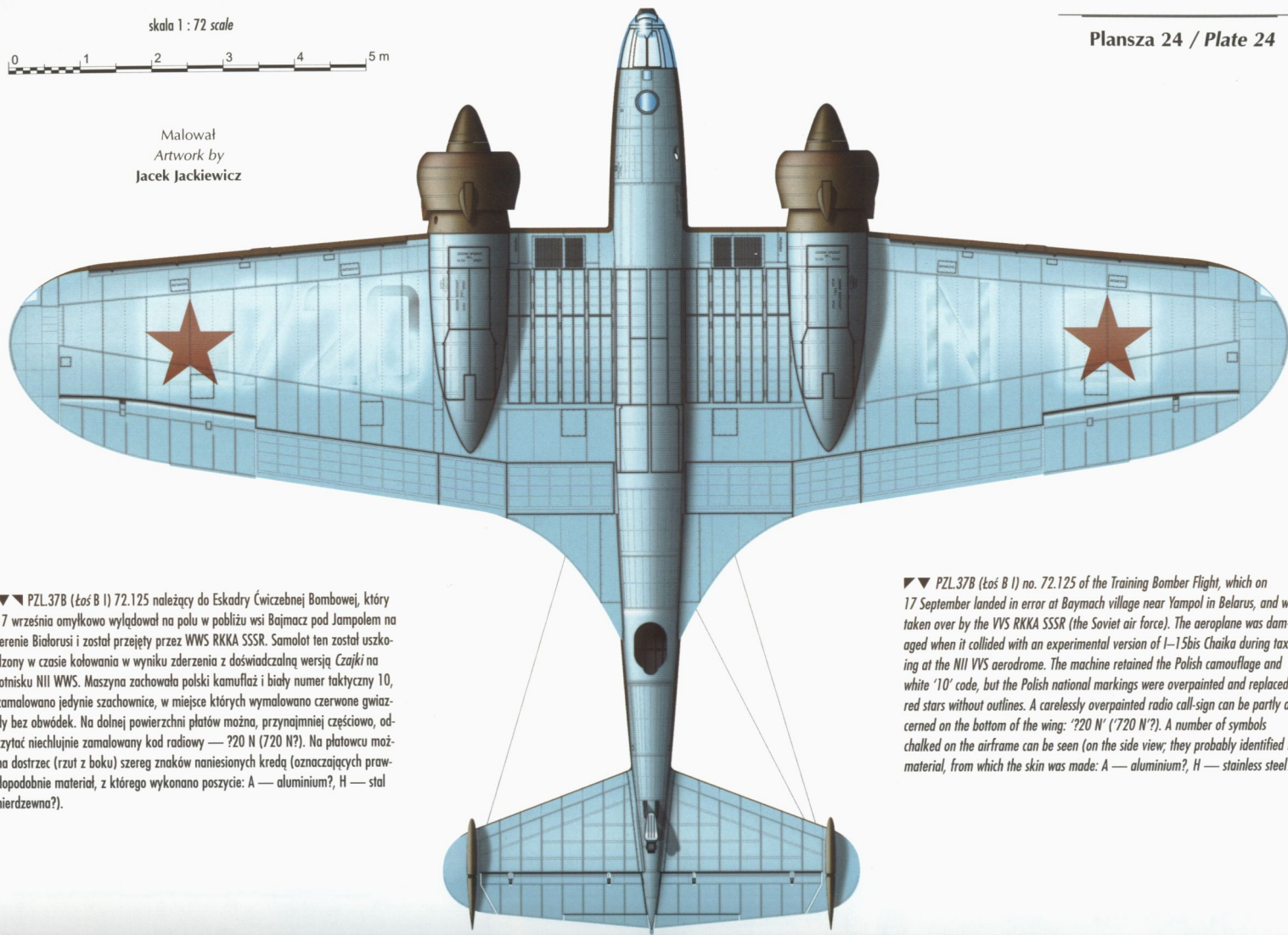
▼ PZL.37B (Łoś B I) no. 72.125 of the Training Bomber Flight, which on 17 September landed in error at Baymach village near Yampol in Belarus, and was taken over by the VVS RKKA SSSR (the Soviet air force). The aeroplane was damaged when it collided with an experimental version of Ł-15bis Chaika during taxiing at the NII VVS aerodrome. The machine retained the Polish camouflage and white '10' code, but the Polish national markings were overpainted and replaced by red stars without outlines (the asymmetry of markings on upper wing surfaces was retained).

skala 1 : 72 scale

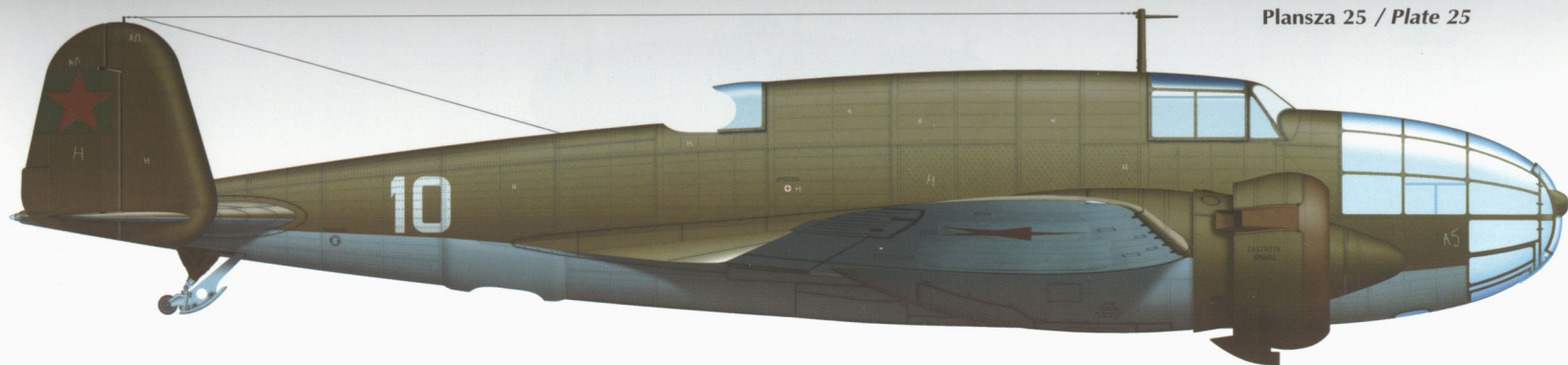
Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

Plansza 24 / Plate 24

▼▼ PZL.37B (Łoś B I) 72.125 należący do Eskadry Ćwiczebnej Bombowej, który 17 września omyłkowo wylądował na polu w pobliżu wsi Bajmacz pod Jampolem na terenie Białorusi i został przejęty przez WWS RKKKA SSSR. Samolot ten został uszkodzony w czasie kołowania w wyniku zderzenia z doświadczalną wersją Czajki na lotnisku NII WWS. Maszyna zachowała polski kamuflaż i biały numer taktyczny 10, zamalowano jedynie szachownice, w miejsce których wymalowano czerwone gwiazdy bez obwódki. Na dolnej powierzchni płatów można, przynajmniej częściowo, odczytać niechlujnie zamalowany kod radiowy — ?20 N (?20 N?). Na płatawcu można dostrzec (rzut z boku) szereg znaków naniesionych kredą (oznaczających prawdopodobnie materiał, z którego wykonano poszycie: A — aluminium?, H — stal nierdzewna?).

▼▼ PZL.37B (Łoś B I) no. 72.125 of the Training Bomber Flight, which on 17 September landed in error at Baymach village near Yampol in Belarus, and was taken over by the VVS RKKKA SSSR (the Soviet air force). The aeroplane was damaged when it collided with an experimental version of I-15bis Chaika during taxiing at the NII VVS aerodrome. The machine retained the Polish camouflage and white '10' code, but the Polish national markings were overpainted and replaced by red stars without outlines. A carelessly overpainted radio call-sign can be partly discerned on the bottom of the wing: '?20 N' ('?20 N?'). A number of symbols chalked on the airframe can be seen (on the side view; they probably identified the material, from which the skin was made: A — aluminium?, H — stainless steel?).

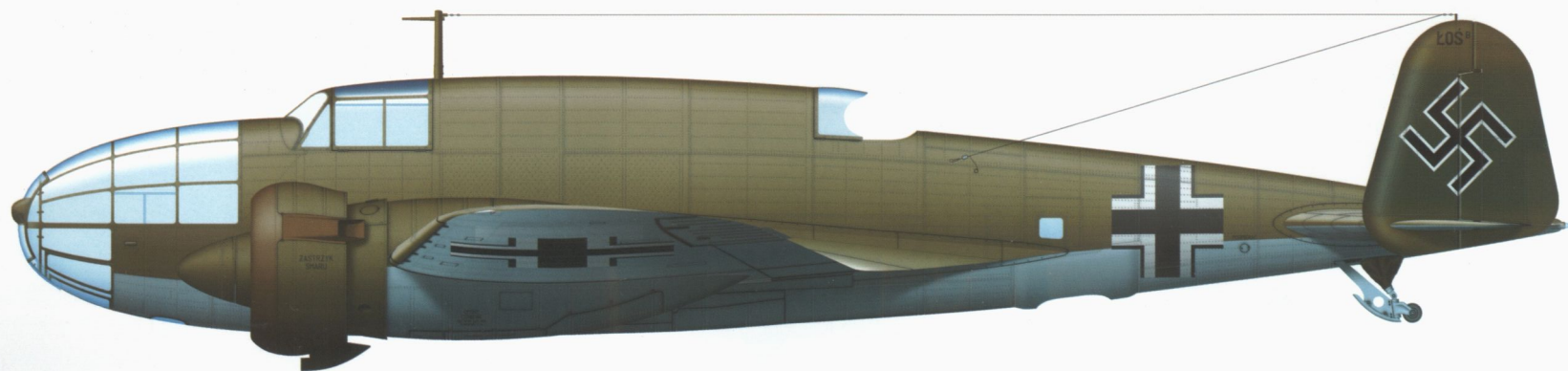
▼ Łoś B II, jeden z dwóch Łośi zdobytych przez Niemców w stanie pozwalającym na dalsze użycie. Samolot ten był prezentowany na początku 1940 roku w Lipsku na wystawie polskiego sprzętu wojennego zdobytego w kampanii wrześniowej.

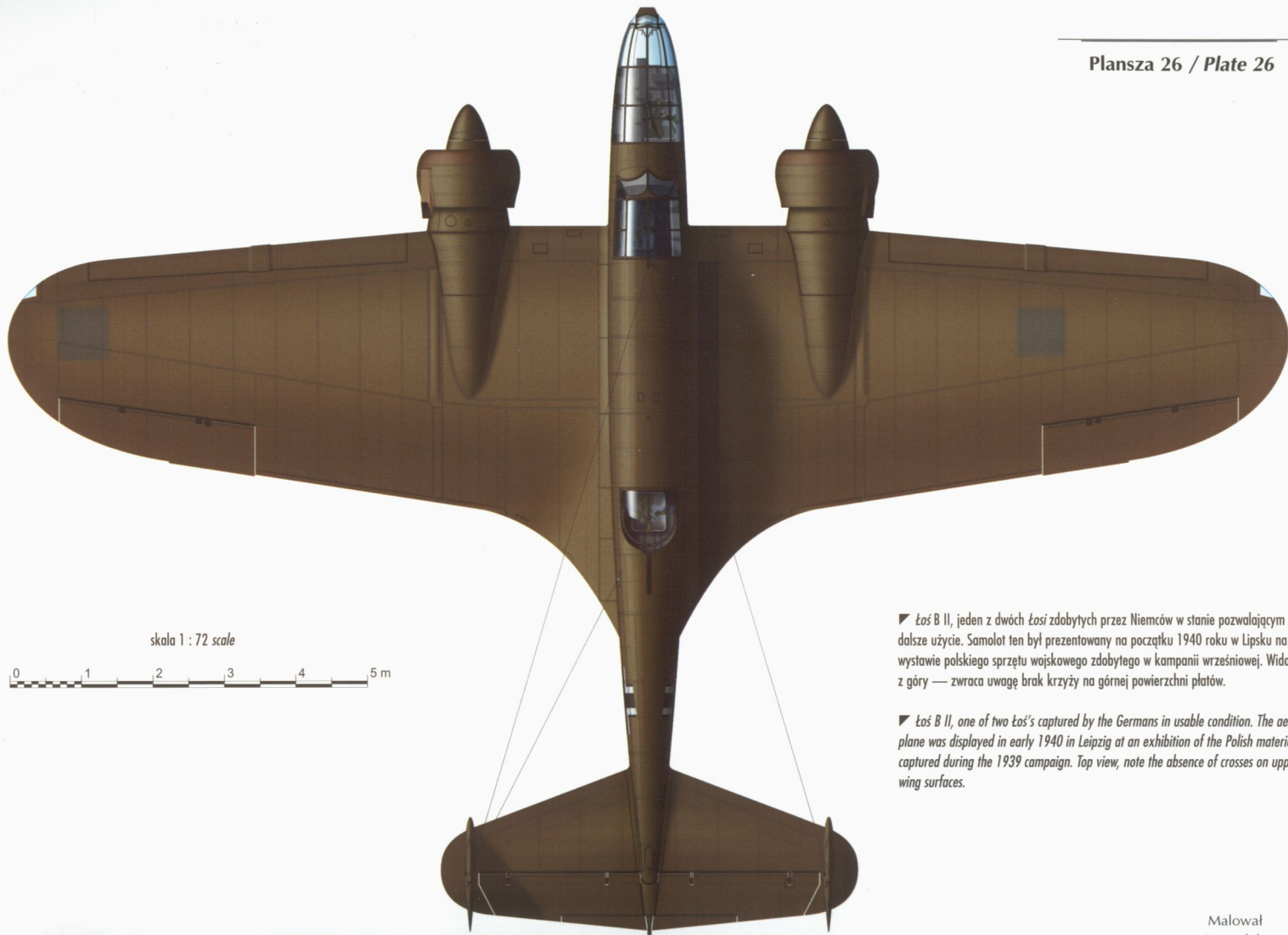
skala 1 : 48 scale

Malował
 Artwork by
 Jacek Jackiewicz

▼ Łoś B II, one of two Łoś's captured by the Germans in usable condition. The aeroplane was displayed in early 1940 in Leipzig at an exhibition of the Polish materiel captured during the 1939 campaign.

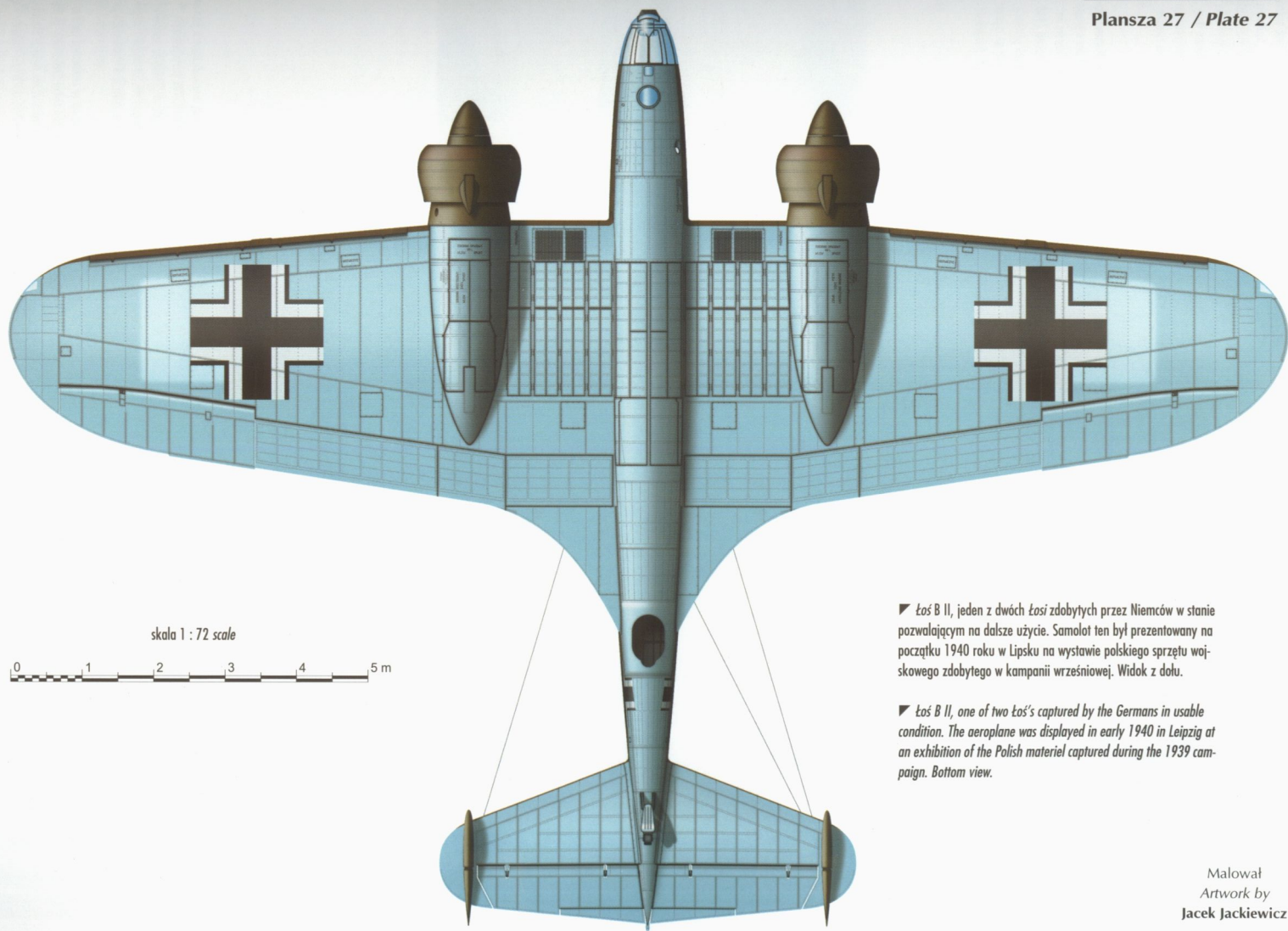
skala 1 : 72 scale

► Łoś B II, jeden z dwóch Łośi zdobytych przez Niemców w stanie pozwalającym na dalsze użycie. Samolot ten był prezentowany na początku 1940 roku w Lipsku na wystawie polskiego sprzętu wojkowego zdobytego w kampanii wrześniowej. Widok z góry — zwraca uwagę brak krzyży na górnej powierzchni płatów.

► Łoś B II, one of two Łoś's captured by the Germans in usable condition. The aeroplane was displayed in early 1940 in Leipzig at an exhibition of the Polish materiel captured during the 1939 campaign. Top view, note the absence of crosses on upper wing surfaces.

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

skala 1 : 72 scale

0 1 2 3 4 5 m

▼ Łoś B II, jeden z dwóch łośi zdobytych przez Niemców w stanie pozwalającym na dalsze użycie. Samolot ten był prezentowany na początku 1940 roku w Lipsku na wystawie polskiego sprzętu wojskowego zdobytego w kampanii wrześniowej. Widok z dołu.

▼ Łoś B II, one of two Łoś's captured by the Germans in usable condition. The aeroplane was displayed in early 1940 in Leipzig at an exhibition of the Polish materiel captured during the 1939 campaign. Bottom view.

Malował
Artwork by
Jacek Jackiewicz

Sekwencja zdjęć wykonanych na Okęciu, przedstawiająca niedokończone łośie, pochodząca z propagandowej broszury „Soldaten des Führers im Felde” wydanej w Niemczech około 1940 roku. W oryginale zdjęcia te są stereoskopowe — zostały wykonane dwuobiektywowym aparatem na prototypowym filmie firmy Agfa / Hugo Jäger, ze zbiorów B. Braniewskiego

A sequence of photos taken at Warsaw-Okęcie, showing unfinished Łoś's, from a propaganda brochure "Soldaten des Führers im Felde" published in Germany around 1940. Originally these were stereoscopic photos, taken with a double-lens camera on a prototype Agfa film. / Hugo Jäger, B. Braniewski archive

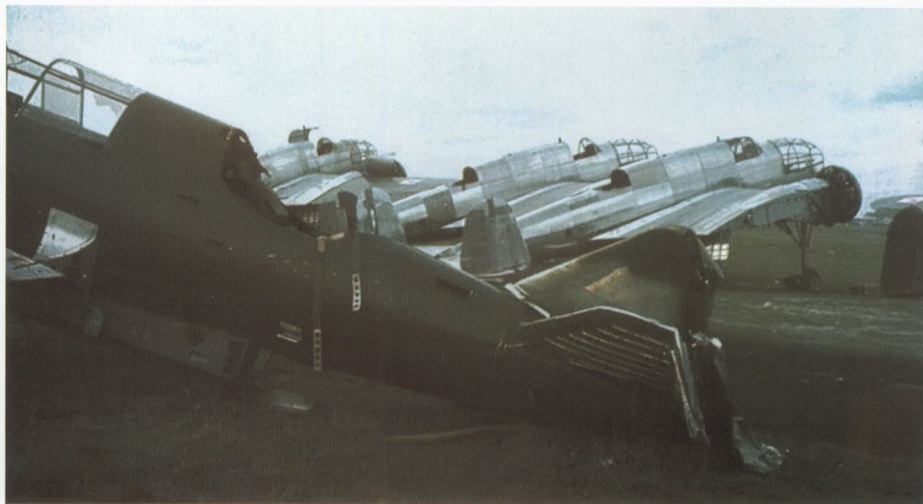
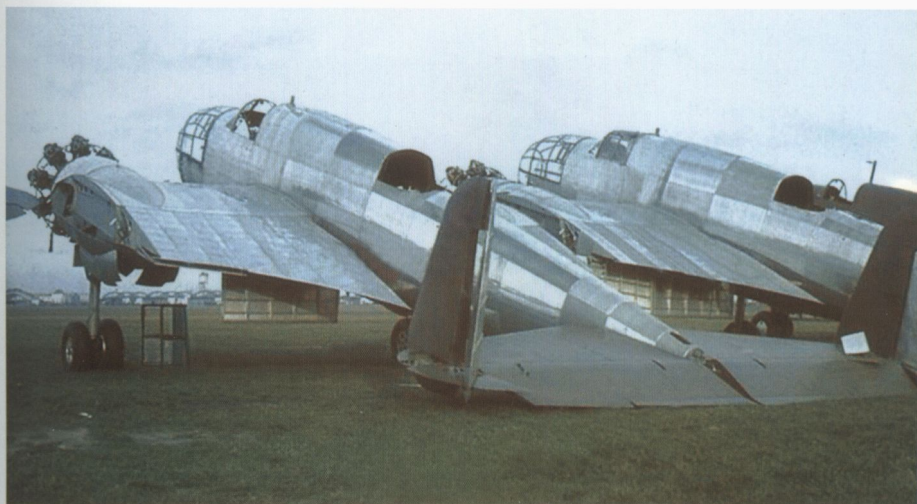

◀ Szereg nieukończonych łośi na lotnisku Okęcie. Na pierwszym planie przód prototypu samolotu szkolnego PWS.33 Wyzel / Hugo Jäger, ze zbiorów B. Braniewskiego

◀ Line-up of unfinished Łoś's at Warsaw-Okęcie aerodrome. In the foreground is the nose of the prototype PWS.33 Wyzel trainer. / Hugo Jäger, B. Braniewski archive

Nieukończonye łosie — jeszcze bez skrzydeł / Hugo Jäger, ze zbiorów B. Braniewskiego

Unfinished Łos's, still without wings. / Hugo Jäger, B. Braniewski archive

► Na pierwszym planie tył kadłuba uszkodzonego lekkiego bombowca PZL 43 / Hugo Jäger, ze zbiorów B. Braniewskiego

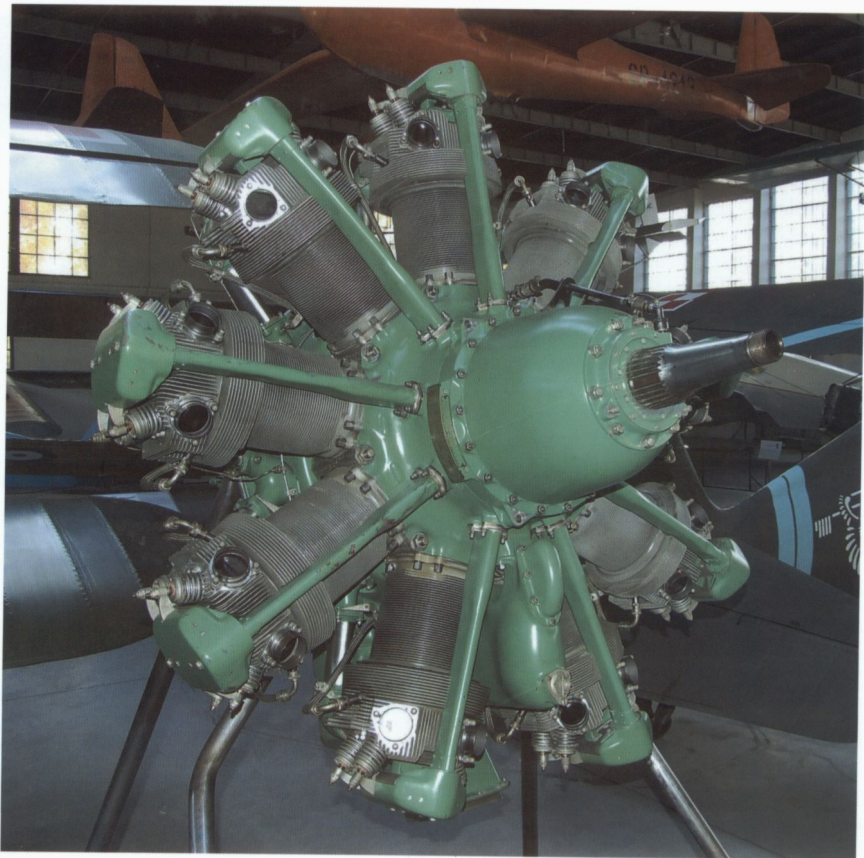
► In the foreground is the rear fuselage of a damaged PZL 43 light bomber. / Hugo Jäger, B. Braniewski archive

- ▼ Tablica przyrządów pokładowych pilota PZL.37B Łoś / mal. J. Wróbel
- ▼ Pilot's instrument panel in a PZL.37B Łoś aircraft. / artwork by J. Wróbel
- ▼ Kabina pilota i obserwatora samolotu PZL.37B Łoś / mal. J. Wróbel
- ▼ Pilot's cockpit and observer's compartment in a PZL.37B Łoś aircraft. / artwork by J. Wróbel

objęty
przez
al. Fabryka

Silnik PZL-Bristol Pegaz 20 (budowany na licencji Pegasus XX) / J. Dobrzyński

A PZL-Bristol Pegaz 20 (licence-built Pegasus XX) engine / J. Dobrzyński

ISBN 83-7237-181-4

9 798372 371811